

Enheten för samtrafik
Fredrik Lundberg
08-678 55 00
pts@pts.se

FÖRSLAG TILL BESLUT

1(103)

Datum 2012-06-20
Vår referens Dnr: 11-6825

OBSERVERA ATT
SKYLDIGHETERNA VARIERAR
NÅGOT FÖR DE OLIKA
FÖRETAGEN. VILKET FÖRETAG
SOM AVSES TRÄFFAS AV VISS
SKYLDIGHET ANGES I
KOMMENTARER I ANSLUTNING
TILL SKYLDIGHETER SAMT I DEN
LÖPANDE TEXTEN.

Marknaden för mobil samtalsterminering (marknad 7)

Parter

Av bilaga 1 framgår respektive part för detta förslag till beslut. Parten benämns i detta utkast XX, i slutversionen kommer XX att ersättas med namnet på respektive part.

Ärendet

I detta beslut fastställer PTS att XX har ett betydande inflytande och ålägger företaget skyldigheter på dess marknad Mobil samtalsterminering.

Saken

Fastställande av sådan relevant produkt- och tjänstemarknad som enligt 8 kap. 5 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) har sådana särdrag att det kan vara motiverat att förhandsreglera enligt samma lag;
Identifiering av företag med betydande inflytande enligt 8 kap. 6 § LEK;
Fastställande av skyldigheter enligt 8 kap. 6 § LEK.

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Valhallavägen 117
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

Innehåll

PTS avgörande	6
1 I riktning mot en ökad konkurrens och harmonisering	12
1.1 Tidigare fattade beslut	12
1.2 Nuvarande reglering har ökat valmöjligheterna för slutanvändarna	13
1.3 XX omfattas av detta beslut	13
1.4 Huvuddragen i PTS prövning	13
1.4.1 <i>Beskrivning av telefonitjänster och hur ett samtal produceras samt marknadsdata på slutanvändarnivå</i>	14
1.4.2 <i>Marknaderna avgränsas – produktmässigt och geografiskt</i>	14
1.4.3 <i>Marknad som kan bli föremål för förhandsreglering fastställs</i>	14
1.4.4 <i>Företag med ett betydande inflytande identifieras</i>	15
1.4.5 <i>Skyldigheter åläggs</i>	15
1.4.6 <i>Hur beslutet ska gälla</i>	16
2 Beskrivning av telefonimarknaden	17
2.1 Marknaderna konvergerar	17
2.2 Infrastrukturen för mobila telefonitjänster	18
<i>Figur 1 Struktur i ett GSM-baserat mobilt kommunikationsnät</i>	19
2.2.1 <i>Nätägande mobiloperatörer</i>	20
2.2.2 <i>Virtuella mobiloperatörer</i>	21
2.2.3 <i>Återförsäljare</i>	21
2.2.4 <i>Samarbeten för uppbyggnad och drift av mobila kommunikationsnät</i>	21
2.3 Mobiltelefonitjänsten	23
2.3.1 <i>Anslutning till nätet en grundläggande förutsättning för samtal</i>	23
2.4 Andra former av mobiltelefonitjänster	24
2.4.1 <i>Ip-baserad mobiltelefoni</i>	24
2.5 Mobiltelefoniabonnemang	24
<i>Figur 2 Antal abonnemang för mobila telefonitjänster</i>	25
2.6 Marknadsaktörer	25
<i>Figur 3 Marknadsandelar antal abonnemang för mobiltelefoni</i>	26
2.7 Intäkter och trafikvolymen för mobiltelefonitjänster	26
<i>Figur 4 Intäkts- och volymutveckling på slutkundsnivå</i>	27
2.8 Samtalets väg genom nätet	27
2.8.1 <i>Ett samtal kan delas upp i tre delar</i>	27
2.8.2 <i>Slutanvändarens initiering av samtal – originering</i>	28
2.8.3 <i>Framföring av samtal mellan olika operatörers nät – transitering</i>	28
2.8.4 <i>Slutanvändarens mottagande av samtal – terminering</i>	29
<i>Figur 5 Intäkts- och volymutveckling mobil samtalsterminering</i>	30
2.8.5 <i>Samtrafik måste ske när flera operatörers kommunikationsnät måste användas</i>	30
3 Avgränsning av relevant marknad	32
3.1 PTS ska beakta kommissionens rekommendation	32
3.2 Substitutionsanalys läggs till grund för marknadsavgränsningen	33
3.3 Utgångspunkten – terminering till telefonnummer avsedda för mobila samtalstjänster	35
3.4 Mobil samtalsterminering saknar substitut	36
3.4.1 <i>Samtalsterminering till andra telefonnummer än sådana avsedda för mobila telefonitjänster ingår inte på marknaden</i>	38
3.4.2 <i>Sms är inte substitut</i>	40
3.4.3 <i>Personsökningstjänster är inte ett substitut</i>	41
3.5 Slutsatserna av avgränsningen	41
3.5.1 <i>Den produktmässiga avgränsningen</i>	41
3.5.2 <i>Den geografiska avgränsningen</i>	42
4 Fråga om förhandsreglering av den relevanta marknaden	44
4.1 Tre kriterier för att marknaden ska bli föremål för förhandsreglering	44
4.2 Det första kriteriet – höga och varaktiga inträdeshinder finns	45
4.2.1 <i>Förutsättningarna för inträde på marknaden</i>	45
4.2.2 <i>Inträdeshindren är höga och varaktiga</i>	45

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

4.3	Det andra kriteriet – tillräcklig marknadsdynamik saknas	46
4.4	Det tredje kriteriet – generella konkurrensrätten inte tillräcklig	46
4.4.1	<i>Tillämpning av enbart den generella konkurrensrätten ska anses otillräcklig</i>	46
4.4.2	<i>Bedömning av om konkurrenslagstiftningen är tillräcklig för att uppnå effektiv konkurrens</i>	46
4.4.3	<i>Förhandsreglering ger fördelar som konkurrensrätten inte ger</i>	47
4.4.4	<i>Den generella konkurrensrätten är inte tillräcklig</i>	48
4.5	Marknaden kan bli föremål för förhandsreglering	48
5	Företag med betydande inflytande	49
5.1	Betydande inflytande finns om företaget kan uppträda oberoende	49
5.1.1	<i>Det är företagets marknadsmakt som avgör</i>	49
5.1.2	<i>Marknadsandelarna över tid har stor betydelse</i>	50
5.2	Företaget XX	50
5.3	XX har ett betydande inflytande på marknaden Mobil samtalsterminering	51
5.3.1	<i>Det finns en presumtion för att XX har ett betydande inflytande</i>	51
5.3.2	<i>Det saknas en tillräckligt stark motverkande köparmarkt</i>	51
5.3.3	<i>XX har ett betydande inflytande</i>	54
6	Skyldigheter i syfte att skapa en effektiv konkurrens	55
6.1	Operatörer med betydande inflytande ska åläggas minst en skyldighet	55
6.2	Skyldigheterna ska skapa en effektiv konkurrens, vara proportionella och lämpliga	55
6.2.1	<i>Skyldigheterna ska syfta till att skapa effektiv konkurrens</i>	55
6.2.2	<i>Skyldigheterna ska vara proportionerliga</i>	56
7	XX:s skyldigheter	59
7.1	Skyldighet att bedriva samtrafik	59
7.1.1	<i>Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 8 § LEK</i>	59
7.1.2	<i>Fungerande samtrafik krävs för att nå LEK:s övergripande mål</i>	60
7.1.3	<i>XX:s särställning ger upphov till konkurrensproblem</i>	61
7.1.4	<i>Direktförbindelse ingår</i>	63
7.1.5	<i>Mobil samtalsterminering oavsett teknik</i>	64
7.1.6	<i>Åtgärder för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra</i>	65
7.1.7	<i>Samtrafik ska tillhandahållas till rimliga villkor</i>	67
7.1.8	<i>Rättslig utgångspunkt</i>	68
7.1.9	<i>Skriftligt samtrafikavtal ska ingås på begäran</i>	69
7.1.10	<i>Tjänsternas och produkternas omfattning ska vara ändamålsenlig</i>	70
7.1.11	<i>Tydlig prissättning</i>	71
7.1.12	<i>Administrativa rutiner ska vara tydligt beskrivna och medge transparens</i>	72
7.1.13	<i>Krav på ekonomisk säkerhet ska vara objektivt sett rimliga</i>	73
7.1.14	<i>Avtals giltighetstid, uppsägning och omförhandling</i>	74
7.1.15	<i>Varje rimlig begäran ska tillgodoses</i>	75
7.1.16	<i>Underrättelse om avsikt att vägra begäran</i>	77
7.2	Skyldighet att tillämpa kostnadsorienterad prissättning	80
7.2.1	<i>Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 11 och 12 §§ LEK</i>	80
7.2.2	<i>Prisreglering för tillträde krävs för att samtrafikskyldigheterna ska få avsedd verkan</i>	81
7.2.3	<i>Vid val av beräkningsmetod finns ett antal faktorer att väga in i bedömningen</i>	81
7.2.4	<i>LRIC-metoden lämplig för samtalsterminering</i>	82
7.2.5	<i>Övergång till en strikt LRIC-metod som endast medger ersättning för särkostnader</i>	83
7.2.6	<i>XX ska åläggas att tillämpa en kostnadsorienterad prissättning</i>	85
7.2.7	<i>Slutsats och proportionalitetsbedömning</i>	87
7.3	Skyldighet att inte diskriminera vid tillhandahållande av samtrafik	88
7.3.1	<i>Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 6 § LEK</i>	88
7.3.2	<i>Särbehandling kan leda till snedvridna konkurrensförhållanden</i>	88
7.3.3	<i>Slutsats och proportionalitetsbedömning</i>	89
8	XX:s skyldigheter för att möjliggöra insyn	91
8.1	Insyn behövs för att se till att regleringen följs	91
8.2	Skyldighet att offentliggöra uppgifter	91
8.3	Skyldighet att offentliggöra referenserbjudande	91
8.3.1	<i>Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 5 § LEK</i>	92
8.3.2	<i>Referenserbjudande underlättar förhandlingar och ger insyn</i>	93
8.3.3	<i>Referenserbjudandet ska avspegla ett avtal som reglerar operatörernas villkor</i>	94
8.3.4	<i>Offentliggörandet och ändringar av referenserbjudandet</i>	95

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

8.3.5	<i>Slutsats och proportionalitetsbedömning</i>	95
8.3.6	<i>Tillräcklig transparens genom att offentliggöra uppgifter</i>	96
8.3.7	<i>Offentliggörandet av uppgifterna och ändringar av dem</i>	97
8.3.8	<i>Slutsats och proportionalitetsbedömning</i>	98
8.4	Skyldighet att offentliggöra uppgift om överlåtelse av verksamhet	99
8.4.1	<i>Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 5 § LEK</i>	99
8.4.2	<i>Överlåtelse av verksamhet påverkar skyldigheternas verkningfullhet</i>	99
8.4.3	<i>Slutsats och proportionalitetsbedömning</i>	100
9	Hur beslutet ska gälla	102
10	Hur man överklagar	103

Figurer

Figur 1 Antal abonnemang för mobila telefonitjänster	25
Figur 2 Marknadsandelar antal abonnemang för mobiltelefoni	26
Figur 3 Intäkts- och volymutveckling på slutkundsnivå	26
Figur 4 Intäkts- och volymutveckling mobil samtalsterminering	30

PTS avgörande

Avgränsning av relevant marknad

PTS avgränsar produktmarknaden Mobil samtalsterminering till XX AB:s framföring av samtal från den hopkopplingspunkt där det överlämnats av annan operatör och fram till den nätanslutningspunkt, oavsett teknisk lösning, där slutanvändaren kan ta emot samtalet. Marknaden omfattar XX:s samtalsterminering till de telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som är avsedda för mobila telefonitjänster, och som företaget kontrollerar, oavsett teknisk lösning för den uppringda slutanvändarens anslutning. PTS avgränsar den geografiska marknaden till företagets kommunikationsnäts utbredningsområde i Sverige.

Fastställande av marknad som kan bli föremål för förhandsreglering

PTS fastställer med stöd av 8 kap. 5 och 6 §§ LEK att den i detta beslut avgränsade marknaden Mobil samtalsterminering har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt LEK för företag på marknaden.

Fastställande av företag med betydande inflytande

PTS fastställer med stöd av 8 kap. 6 § LEK att XX AB har ett betydande inflytande på den i detta beslut avgränsade marknaden Mobil samtals-terminering.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

1. Skyldighet att bedriva samtrafik

1. XX AB ska vid varje rimlig begäran bedriva samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster (den begärande operatören), dvs. XX ska vidta de åtgärder som behövs för att samtrafiken ska fungera, exempelvis ska företaget
 - a. tillhandahålla sammankoppling av sitt och annan operatörs kommunikationsnät för utbyte av samtrafik (direktförbindelse), och vidta de åtgärder som krävs för att samtrafik ska kunna utbytas över hopkopplingspunkten,
 - b. tillhandahålla samtalsterminering från den hopkopplingspunkt där det överlämnats av annan operatör och fram till den punkt, oavsett teknisk lösning, där slutanvändaren kan nås för samtal med slutanvändare som har sådant telefonnummer som omfattas av XX:s marknad Mobil samtalsterminering,
 - c. vidta de åtgärder som behövs för att slutanvändare ska kunna nå varandra på avsedda telefonnummer eller för att slutanvändare ska kunna få tillgång till tjänster i de allmänna kommunikationsnäten, exempelvis ska XX utan dröjsmål implementera de telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som den begärande operatören tilldelats och öppna telefonnumren för trafik.
2. XX ska vid varje rimlig begäran från annan operatör tillhandahålla de tjänster eller produkter som avses i punkten 1. Villkoren för XX:s tillhandahållande ska, när den andra operatören begär det, omfatta åtminstone följande.
 - a. Skriftligt avtal om tillhandahållandet av tjänsterna och produkterna.
 - b. Tjänsternas och produkternas respektive omfattning ska motsvara det som XX ska tillhandahålla enligt punkten 1 och omfattningen ska medge en ändamålsenlig användning.
 - c. Alla priser och ersättningar som den begärande operatören ska betala ska framgå av avtalet och vara uppdelade på de olika tjänster respektive produkter som ingår. När XX har rätt att ensidigt ändra ett pris eller en ersättning, ska den begärande operatören meddelas senast 90 dagar i förväg om varje faktiskt tillämpad höjning. En ensidigt bestämd höjning av pris eller ersättning får inte träda i kraft förrän efter 90 dagar från det att XX meddelat den begärande operatören om höjningen. Fristen om 90 dagar gäller inte när XX ändrar sitt pris till följd av PTS tillsyn eller beslut eller efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen för mobila kommunikationsnät eller till följd av domstols avgörande.
 - d. Villkoren för administrativa rutiner, inklusive rutiner för fakturering, avräkning och betalning ska vara tydligt beskrivna och

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

för ändamålet så enkelt utformade som möjligt.

- e. När XX som förutsättning för att tillhandahålla tjänsterna eller produkterna uppställer krav på ekonomisk säkerhet eller andra villkor för fördelning av ekonomisk risk, ska detta tydligt framgå av villkoren, inklusive på vilka grunder kreditvärdigheten prövas. Sådan säkerhet och annan riskfördelning ska vara rimlig och avspegla den ekonomiska risk som XX har dels vid avtalets ingående, dels under pågående avtalsperiod.
 - f. Villkoren för ändring i och omförhandling av avtalet ska möjliggöra att parterna inom pågående avtalsperiod kan nå en överenskommelse om fortsatt avtal.
 - g. Giltighetstiden ska vara skälig och uppgå till minst tre månader. Uppsägningsvillkoren ska vara skäliga och ange vilka väsentliga avtalsbrott som kan leda till uppsägning. De avtalsbrott som kan leda till att ett avtal sägs upp ska vara sådana att en uppsägning är en rimlig och adekvat åtgärd.
3. XX får vägra att tillgodose en rimlig begäran om sådana tjänster och produkter som omfattas av punkten 1 endast när det finns objektivt sett godtagbara skäl för att vägra tillhandahållandet. Exempelvis kan det i ett enskilt fall finnas objektivt sett godtagbart skäl att vägra tillgodose en rimlig begäran
- när det saknas tekniska möjligheter att genomföra tillhandahållandet,
 - när vägran är nödvändig för att förebygga att XX:s kommunikationsnät eller dess användare skadas,
 - när XX kan visa att kommunikationsnätets driftsäkerhet och slutanvändarnas personliga integritet äventyras,
 - när den begärande operatören tillhandahåller XX motsvarande tjänst eller produkt men där den begärande operatören uppställer sådana villkor för att tillhandahålla sina tjänster/produkter som inte är rimliga, eller
 - när XX inte får ersättning inom rimlig tid, eller det finns en avsevärd risk för att ersättning uteblir, för den trafik som utbyts eller kommer att utbytas över den begärande operatörens hopkopplingspunkt till XX:s kommunikationsnät.
4. När XX avser att vägra att tillgodose en annan operatörs begäran om sådana tjänster eller produkter som omfattas av punkten 1, ska företaget utan dröjsmål skriftligen upplysa operatören om sin avsikt att vägra tillgodose begäran och ange skälen för sin vägran samt lämna sådan information att den begärande operatören kan avgöra om denne kan vidta åtgärder för att tillhandahållandet ska kunna ske.

PTS ålägger XX denna skyldighet med stöd av 4 kap. 8 § LEK.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

2. Skyldighet att tillämpa kostnadsorienterad prissättning

1. XX AB ska vid tillhandahållandet av sådan samtalsterminering som omfattas av marknaden Mobil samtalsterminering, enligt skyldighet 1.1 a, tillämpa kostnadsorienterad prissättning enligt följande kriterier.
 - a. De kostnader som får läggas till grund för prissättningen ska beräknas enligt kostnadsredovisningsmetoden Long Run Incremental Cost (LRIC). Med LRIC-metoden avses i detta fall en metod för beräkning av kostnadsorienterad prissättning som baserar sig på långsiktiga trafikrelaterade särkostnader hos en effektiv operatör som använder sig av modern teknik. De för priset relevanta kostnaderna är de kostnadsresultat som framgår av vid var tid gällande hybridmodell för samtrafik i mobila allmänna kommunikationsnät i enlighet med PTS vid var tid gällande föreskrifter om LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterad prissättning.
 - b. Avkastningskravet ska vid den kostnadsorienterade prissättningen vara beräknat enligt den s.k. WACC-metoden (Weighted Average Cost of Capital) baserad på CAPM (Capital Asset Pricing Model).
 - c. XX tillåts en flexibilitet i sin prissättning genom att det genomsnittliga priset per tjänst ska motsvara den genomsnittliga kostnaden per tjänst enligt vid var tid gällande hybridmodell. Leverans och hyra ses som olika tjänster. XX får inte använda flexibiliteten på ett konkurrensbegränsande sätt.
2. XX ska hålla en beskrivning av kostnadsredovisningsmetoden tillgänglig för allmänheten genom att på sin webbplats hänvisa till beskrivningen av LRIC-metoden på PTS webbplats.

PTS ålägger XX denna skyldighet med stöd av 4 kap. 11 och 12 §§ LEK.

3. Skyldighet att inte diskriminera vid tillhandahållande av samtrafik

1. XX AB ska på icke-diskriminerande villkor tillhandahålla de tjänster och produkter som omfattas av skyldighet 1.1, vilket innebär att XX ska
 - a. under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster/produkter, samt
 - b. tillhandahålla begärande operatör samma tillgänglighet och kvalitet som när XX tillhandahåller motsvarande tjänster/produkter inom det egna företaget.

PTS ålägger XX denna skyldighet med stöd av 4 kap. 6 § LEK.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

4. Skyldighet att offentliggöra uppgifter

1. XX AB ska hålla sådana uppgifter offentliga som är nödvändiga för att avtal om samtrafik enligt skyldighet 1 ska kunna ingås.
2. XX ska hålla uppgifterna offentliga på sin webbplats på ett för övriga operatörer och PTS lättillgängligt sätt utan kostnad.
3. XX ska, på sin webbplats i nära anslutning till enligt punkten 1 offentliggjorda uppgifter, offentliggöra förändringar av tidigare offentliggjorda uppgifter senast 90 dagar före det att förändringen är avsedd att gälla. Förändringar av uppgifterna får inte gälla förrän 90 dagar från det att förändringen har offentliggjorts. Fristen om 90 dagar gäller inte heller när XX ändrar offentliggjorda uppgifter till följd av PTS tillsyn eller beslut eller efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen för mobila kommunikationsnät eller till följd av domstols avgörande.

PTS ålägger XX denna skyldighet med stöd av 4 kap. 5 § LEK.

Kommentar [F1]: Detta utkast till skyldighet är avsett för Lycamobile, Net1, TDC, AllTele, Mundio Mobile, Götalandsnätet.

4. Skyldighet att offentliggöra referenserbjudande

1. XX AB ska i referenserbjudande offentliggöra uppgifter om och villkor för tillhandahållande av de tjänster och produkter som omfattas av skyldigheten 1. Sådant referenserbjudande ska innehålla alla uppgifter om och villkor för tillhandahållandet av dessa tjänster och produkter och omfatta åtminstone följande:
 - a. fullständig beskrivning av vad tjänsterna respektive produkterna består av,
 - b. beskrivning av kvaliteten för respektive tjänst och produkt,
 - c. beskrivning av tjänsternas och produkternas tekniska specifikationer och nätegenskaper,
 - d. villkoren för tillhandahållande och användning, dvs. beskrivning av orderförfarande och leveranstider, frister för svar på begäran om leverans, beskrivning av serviceåtaganden och rutiner för åtgärdande av fel,
 - e. priser, uppdelade på de olika komponenter som ingår i respektive tjänst och produkt, inklusive förekommande rabatter och rabattens beräkningsgrund, och ersättningar som kan komma att debiteras,
 - f. villkoren för fakturering och betalning samt i förekommande fall faktureringsunderlag och avräkning,
 - g. villkoren för krav på ekonomisk säkerhet,
 - h. villkoren om avtalets giltighetstid samt villkoren för förändring av

Kommentar [F2]: Detta utkast till skyldighet är avsett för Tele2, TeliaSonera, Telenor och Hi3G.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

tillhandahållandet, omförhandling och uppsägning av avtalet.

2. XX ska hålla referenserbjudande enligt punkten 1 offentligt på sin webbplats på ett för övriga operatörer och PTS lättillgängligt sätt utan kostnad.
3. XX ska på sin webbplats i nära anslutning till respektive referenserbjudande offentliggöra förändringar av referenserbjudandets villkor senast 90 dagar före det att förändringen är avsedd att gälla. Förändringar av referenserbjudande får inte gälla förrän 90 dagar från det att förändringen har offentliggjorts. Fristen om 90 dagar gäller inte sänkningar av pris. Fristen om 90 dagar gäller inte heller när XX ändrar sitt referenserbjudande till följd av PTS tillsyn eller beslut eller efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen eller till följd av domstols avgörande.

PTS ålägger XX denna skyldighet med stöd av 4 kap. 5 § LEK.

5. Skyldighet att offentliggöra uppgift om överlåtelse av verksamhet

1. XX ska för sådan verksamhet som omfattas av skyldighet 1.1, vid överlåtelse av denna verksamhet till annan juridisk person inom samma företag hålla uppgifterna offentliga på sin webbplats på ett för övriga operatörer och PTS lättillgängligt sätt utan kostnad.
2. Uppgifterna ska innehålla information om vilka delar av verksamheten som ska överlåtas, namn och organisationsnummer på den juridiska person som ska överta verksamheten samt datum för beslut om överlåtelsen och datum för överlåtelsen.
3. Uppgifterna ska omgående, dock senast inom en (1) vecka efter att beslut om överlåtelse fattats, publiceras på XX webbplats. Uppgifterna ska även i samband med publiceringen skickas till pts@pts.se.

PTS ålägger XX denna skyldighet med stöd av 4 kap. 5 §.

Förordnande om hur beslutet ska gälla

- 1.

1 I riktning mot en ökad konkurrens och harmonisering

Detta beslut är ett led i PTS uppdrag att främja konkurrensen och den internationella harmoniseringen inom området elektronisk kommunikation. Syftet med att främja konkurrensen är, enligt 1 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, härafter benämnd LEK, att ge enskilda och myndigheter tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet.

Det behövs en särskild reglering för att effektiv konkurrens ska uppstå på marknaderna för elektronisk kommunikation. Anledningen är att ett antal delmarknader har särdrag som gör det svårt för nya operatörer att ta sig in och verka på marknaden. För att kunna erbjuda slutanvändare tjänster är bland annat tillgången till omfattande kommunikationsnät avgörande. De operatörer som äger kommunikationsnät kan till exempel stänga ute andra från sina kommunikationsnät eller sätta priserna för att utnyttja kommunikationsnäten så högt att andra operatörer får svårt att konkurrera. Europeiska kommissionen (härafter kallad kommissionen) har gett ut en rekommendation om vilka produkt- och tjänstemarknader som kan komma ifråga för förhandsreglering.¹

PTS har enligt LEK getts möjlighet att besluta om regler för marknaden för att förhindra konkurrensproblem.² Syftet med de beslut som PTS ska fatta med stöd av 8 kap. 6 § LEK är att främja konkurrensen inom marknaderna för elektronisk kommunikation.

1.1 Tidigare fattade beslut

PTS fastställde den 3 november 2010 med stöd av LEK att marknaden för samtalsterminering i individuella allmänna mobila kommunikationsnät kunde komma ifråga för förhandsreglering. Åtta operatörer bedömdes ha ett betydande inflytande på sina respektive marknader och ålades därför skyldigheter.³

PTS fattade den 4 november 2009 beslut om marknader för originering och terminering i fasta allmänna kommunikationsnät. TeliaSonera AB bedömdes ensam ha ett betydande inflytande på marknaderna för originering och förmedling medan flertalet operatörer bedömdes ha ett betydande inflytande på

¹ Kommissionens rekommendation av den 17 december 2007 om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma i fråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2007/879/EG).

² LEK trädde i kraft den 25 juli 2003 och bygger på EU-direktiv. Den 1 juli 2011 förändrades lagen i flera avseenden.

³ PTS beslut den 3 november 2010 i ärenden med dnr 10-8734–8741.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

sina respektive individuella marknader för samtalsterminering, varför de ålades skyldigheter.⁴

PTS tillsyns- och tvistlösningsbeslut har överklagats i vissa fall och varit föremål för rättsprocesser. Trots att förändringar skett för att korta ned handläggningstiden, bl.a. att kammarrätten numera är andra och sista instans för samtliga mål enligt LEK, har handläggningstiden i domstol för många av processerna varit lång. Detta har lett till osäkerhet bland operatörerna om bland annat vilka priser som ska gälla för samtalstrafik. Osäkerheten har bland annat lett till stora svårigheter att bedöma avkastningen av genomförda och kommande investeringar.

1.2 Nuvarande reglering har ökat valmöjligheterna för slutanvändarna

De beslut som idag gäller för marknader för elektroniska kommunikationstjänster har bidragit till att flera nya operatörer kan erbjuda slutanvändare telefonitjänster, vilket gett fler valmöjligheter för slutanvändarna. Genom besluten har nya operatörer fått möjlighet att träda in på marknaden utan att initialt behöva göra betydande investeringar i egen infrastruktur. Operatörerna har kunnat träda in genom att köpa tjänster/produkter till reglerade villkor från etablerade nätägande operatörer.

1.3 XX omfattas av detta beslut

Detta beslut är riktat till XX AB (tillsammans i detta beslut härafter kallade XX) eftersom företaget är verksamt på marknaden som detta beslut omfattar. En mer utförlig redogörelse för XX:s verksamhet och anledningarna till att PTS ska rikta ett beslut mot företaget ges under avsnitt 5.2.

1.4 Huvuddragen i PTS prövning

PTS prövar i detta beslut om XX är ett företag med ett betydande inflytande på en marknad för samtalsterminering och, i så fall, om XX ska åläggas skyldigheter med stöd av LEK. Det finns även andra operatörer som kan ha betydande inflytande på sina respektive termineringsmarknader, vilket PTS prövar i separata beslut.

PTS prövning i detta beslut är uppdelad i följande fyra steg:

1. en *avgränsning av den marknad för samtalsterminering* som den mobila telefonitjänsten utifrån svenska förhållanden ger upphov till (avsnitt 3),
2. om den avgränsade marknaden har sådana särdrag att den *kan bli föremål för förhandsreglering* (avsnitt 4),
3. om XX har ett *betydande inflytande* på den relevanta marknad som omfattas av detta beslut (avsnitt 5), och

⁴ PTS beslut den 4 november 2009 med dnr 09-9036–9037, 09-9039, 09-9041-9059, 09-9061-9063.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

4. vilka *skyldigheter som ska åläggas* XX (avsnitt 6-8).

1.4.1 Beskrivning av telefonitjänster och hur ett samtal produceras samt marknadsdata på slutanvändarnivå

I avsnitt 2 beskriver PTS de tjänster som slutanvändare använder för att telefonera och hur infrastrukturen för mobila telefonitjänster är uppbyggd samt beskriver de delar som ett samtal kan delas upp i, och hur de produceras. Syftet med avsnittet är att ge en övergripande förståelse för vad ett samtal består av och hur förhållandena på marknaderna ser ut

1.4.2 Marknaderna avgränsas – produktmässigt och geografiskt

I avsnitt 3 prövar PTS utifrån de förhållanden som råder i Sverige hur den marknad som omfattas av detta beslut ska avgränsas. PTS beaktar då kommissionens rekommendation om vilka relevanta produkt- och tjänstemarknader som kan bli föremål för förhandsreglering.⁵ Kommissionens rekommendation baseras på en generell bedömning av konkurrenssituationen i samtliga medlemsstater. PTS prövar i detta beslut om en motsvarande marknad i Sverige kan bli föremål för förhandsreglering.

PTS prövar hur marknaden Mobil samtalsterminering ska avgränsas såväl produktmässigt som geografiskt. *Produktmässigt* avgränsas marknaden så att den omfattar de tjänster/produkter som är utbytbara. *Geografiskt* avgränsas marknaden så att den omfattar det område inom vilket konkurrensvillkoren är tillräckligt likartade och som kan skiljas från angränsande geografiska områden framför allt på grund av väsentliga skillnader i konkurrensvillkoren.

Bedömningen inleds med en beskrivning av den metodik som LEK anvisar för avgränsningen av marknaden. PTS utgångspunkt vid den produktmässiga avgränsningen av marknaden är densamma som den utgångspunkt som kommissionen har haft i sin rekommendation. PTS analyserar den produktmässiga avgränsningen, dvs. vilka alternativa produktionssätt och tekniska lösningar som skulle kunna utgöra substitut till tjänsterna/produkterna. Substitutionsanalysen läggs sedan till grund för PTS produktmässiga och geografiska avgränsning av den marknad som detta beslut omfattar.

1.4.3 Marknad som kan bli föremål för förhandsreglering fastställs

PTS prövar i avsnitt 4 om den avgränsade marknaden har sådana särdrag att det är motiverat att införa förhandsskyldigheter för företag med ett betydande inflytande på denna marknad. Prövningen görs utifrån de *tre kriterier* som kom-

⁵ Kommissionens rekommendation av den 17 december 2007 om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma ifråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2007/879/EG)

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

missionen har anvisat.⁶ Endast den marknad på vilken det i tiden fram till PTS nästa revidering av marknadsanalysen bedöms råda (1) höga och varaktiga inträdeshinder, (2) saknas tecken på att marknaden håller på att utvecklas mot en effektiv konkurrens, och (3) vars konkurrensproblem inte bedöms kunna avhjälpas inom ramen för generell konkurrenslagstiftning, blir därefter föremål för fortsatt prövning.

1.4.4 Företag med ett betydande inflytande identifieras

I avsnitt 5 prövar PTS om XX har ett betydande inflytande, dvs. om XX har en *sådan ekonomisk ställning* på den marknad som PTS i detta beslut har fastställt ska bli föremål för förhandsreglering att företaget i betydande omfattning skulle kunna *uppträda oberoende* av sina konkurrenter, sina kunder, och i sista hand, av konsumenterna.⁷ Om PTS kan konstatera att XX har en sådan ställning på den i detta beslut analyserade marknaden innebär det att effektiv konkurrens inte råder på marknaden och att skyldigheter enligt LEK därför ska åläggas XX.

PTS bedömning följer konkurrensrättslig praxis och beaktar de indikatorer för bedömning av ett betydande marknadsinflytande som kommissionen rekommenderar.⁸

Utgångspunkten för prövningen om ett företag har ett betydande inflytande är företagets *marknadsnärvaro*, eller, annorlunda uttryckt, fördelningen av marknadsandelarna. En hög marknadsandel ger en indikation på om ett företag har betydande inflytande, men det kan finnas andra indikatorer som kan tala för, eller emot, att ett företag har ett betydande inflytande.

1.4.5 Skyldigheter åläggs

Avsnitt 6 innehåller en beskrivning av de allmänna utgångspunkter som ska gälla vid prövningen av åläggande av skyldigheter. Under respektive skyldighet (avsnitten 7-8) redovisar PTS de potentiella konkurrensproblem som skyldigheterna är avsedda att motverka i syfte att skapa en effektiv konkurrens. Vidare görs under respektive skyldighet en bedömning av om den är proportionell och lämplig för att komma till rätta med de potentiella konkurrensproblemen och för att uppfylla målen med lagstiftningen.

Vid PTS bedömning av de konkurrensproblem som kan finnas på marknaderna beaktar PTS den gemensamma ståndpunkt som European Regulators' Group

⁶ Kommissionens rekommendation av den 17 december 2007 om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma ifråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2007/879/EG)

⁷ 8 kap. 6 § LEK

⁸ 8 kap. 6 § LEK

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

(ERG, numera ersatt av Berec)⁹ utarbetade i fråga om hur en regleringsmyndighet bör gå tillväga för att säkerställa att konkurrensproblemen omhändertas på ett harmoniserat och konsekvent sätt.¹⁰

Under rubriken ”PTS avgörande” (i avsnittet före avsnitt 1) framgår vilka skyldigheter som myndigheten ålägger XX genom detta beslut. För att underlätta läsningen av beslutet finns även avgörandet återgivet i anslutning till skälen för respektive avgörande.

1.4.6 Hur beslutet ska gälla

I avsnitt 9 redovisas hur detta beslut ska gälla och hur de beslut som tidigare fattats för marknaden Mobil samtalsterminering ska gälla.¹¹

⁹ European Regulators Group (ERG) bildades genom kommissionens beslut den 29 juli 2002 (2002/627/EC). ERG är numera ersatt av Body of European Regulators for Electronic Communications (Berec) genom kommissionens beslut den 25 november 2009 (1211/2009) och har i uppgift att främja samarbete och koordinering mellan nationella regleringsmyndigheter och kommissionen, särskilt vid implementeringen av EU:s regulatoriska ramverk. Berec och dess kontor är baserat i Riga, Lettland, och skapades i samband med reformerna av EU:s Telekomregler

¹⁰ Revised ERG Common Position on the approach to appropriate remedies in the ECNS regulatory framework. ERG (06) 33,
http://www.erg.eu.int/doc/meeting/erg_06_33_remedies_common_position_june_06.pdf

¹¹ De nationella marknaderna för samtalsterminering i individuella allmänna mobila kommunikationsnät fastställdes som sådana relevanta marknader som kan bli föremål för förhandsreglering och dessutom ålades skyldigheter genom PTS beslut den 3 november 2010 i ärenden med dnr 10-8734 –8741.

2 Beskrivning av telefonimarknaden

I detta avsnitt beskriver PTS telefonimarknadens utveckling i stort, hur infrastrukturen för mobila telefonitjänster är uppbyggd, de tjänster som slutanvändare använder för att ringa, marknadsdata samt de delar som ett samtal kan delas upp i och hur de produceras.

2.1 Marknaderna konvergerar

Utvecklingen av hur vi kommunicerar med varandra utvecklas successivt. Nya typer av tjänster växer fram som i viss mån kompletterar varandra, men även i viss utsträckning ses som substitut till den traditionella fasta telefonin. Generellt sett växer den mobila telefonin medan den fasta telefonin minskar till viss del kompenserad av växande ip-telefoni.

Historiskt sett har den traditionella kretskopplade fasta telefonin dominerat i fråga om hur slutanvändare har kommunicerat med varandra. Under senare tid har det kommit fram olika alternativ till detta, vilket ändrat förhållandet sett till hur vi kommunicerar. Den mobila telefonin har vuxit starkt under de senaste 20 åren, men även ip-telefonin har vuxit stadigt de senaste 5-10 åren. Även andra former för kommunikation har vuxit fram över tiden såsom SMS, chatt, e-post och olika typer av sociala medier.

Många använder flera av dessa former för att kommunicera. Vilken form en individ väljer i det enskilda fallet beror bl.a. på i vilken utsträckning de ser olika tjänster som substitut till varandra. Avgörande är också var individen för tillfället befinner sig geografiskt och vad denne vill kommunicera. Prisnivå och prisstruktur påverkar också i stor grad hur vi väljer att kommunicera där mobil telefoni under lång tid generellt sett varit dyrare än den fasta telefonin. Skillnaden där emellan minskar successivt och är idag, på en övergripande nivå, relativt liten.

Utvecklingen har också gått mot att olika typer av tjänster levereras över ett och samma kommunikationsnät. Tidigare var det vanligt att en typ av tjänst levererades över ett separat kommunikationsnät. I takt med att kommunikationsnäten möjliggör leverans av flertalet tjänster har även utvecklingen av terminaler gått åt samma håll. I dag är det exempelvis vanligt med smarta telefoner som kan hantera flertalet av de erbjudna tjänsterna.

I ljuset av denna konvergens (kommunikationsnät och terminal) har även paketerade erbjudanden vuxit sig starkare. I dag ingår exempelvis cirka 30 procent av de totala fasta telefoniabonnemangen i någon form av paketlösning tillsammans med TV, bredband och/eller mobiltelefoni. För den mobila telefonin är idag över 60 procent av mobiltelefoniabonnemangen kombinerade med en datatjänst.

2.2 Infrastrukturen för mobila telefonitjänster

Ett mobilt kommunikationsnät består i princip av ett radionät, ett kärnnät och ett transmissionsnät som binder ihop dessa. Radionätet består främst av basstationer som utrustats med radioutrustning för kommunikation med mobila terminaler. Kärnnätet består av ett flertal delsystem som bland annat aggregerar all trafik från radionätet och, kopplar samtal mellan mobila terminaler. Kärnnätet tillhandahåller även mobiltjänster och administrerar samtalsdebiteringen.

Transmissionsnäten består huvudsakligen av fiberoptisk kabel och radiolänkar mellan de platser som ska förbindas. I Sverige finns ett fåtal rikstäckande operatörer (exempelvis TeliaSonera, Trafikverket, Teracom och Svenska Kraftnät), samt ett flertal lokala stadsnät som tillhandahåller ”fysiska” elektroniska förbindelser i transmissionsnät. Dessa förbindelser av olika lokala kommunikationsnät skapar ett s.k. logiskt nät för röst och datakommunikation.

För en mobiloperatör som t.ex. tillhandahåller mobiltelefoni utgörs den väsentliga egna infrastrukturen av mobilbasstationer och mobilväxlar i kärnnätet. Det transportnät som förbinder dessa nätelement i olika delar av landet kan inte undvaras men det finns inget behov av att etablera ett eget fysiskt transportnät om mobiloperatören kan hyra förbindelser av någon annan. Endast i de fall då det är mer ekonomiskt gynnsamt att bygga ut egna förbindelser, exempelvis med radiolänkförbindelser, etablerar mobiloperatören en egen nätinфраstruktur.

En operatör som bygger ett mobilt kommunikationsnät ansluter slutanvändarens terminal till mobilbasstationen med en radioförbindelse som överföringsmedium. Radionätet består av de radioförbindelser som kopplas upp för att ansluta kunder till samma basstation. Även i detta fall är det geografiska område som kan betjänas av en och samma basstation beroende av radioförbindelsens egenskaper, som t.ex. sändareffekt, frekvensband, den geografiska topologin. Basstationens täckningsområde har oftast en begränsad radie. Ett mobilt kommunikationsnät med nationell täckning kan därför bestå av flera tusen mobilbasstationer. Alla basstationer i en region ansluts till en regional mobilväxel via ett transportnät. Den regionala mobilväxeln aggregerar trafiken och förmedlar den till annan mobilväxel som i sin tur transporterar trafiken till rätt basstation. På detta sätt utbyts trafik mellan basstationerna i regionen och nationellt. Det mobila kommunikationsnätets växlar och telestationer är således sammankopplade med ett transportnät som består av någon form av förbindelser.

Sammankopplingen av olika operatörers kommunikationsnät kan i fysisk mening ske antingen genom en direktförbindelse¹² till den terminerande operatören, eller genom att en tredje operatör anlitas för samtalsförmedling (s.k.

¹² Bland annat TeliaSonera tillhandahåller särskilda hyrda förbindelser avsedda för samtrafik med andra operatörer. De fasta kostnaderna fördelas normalt utifrån trafikflödet mellan operatörerna.

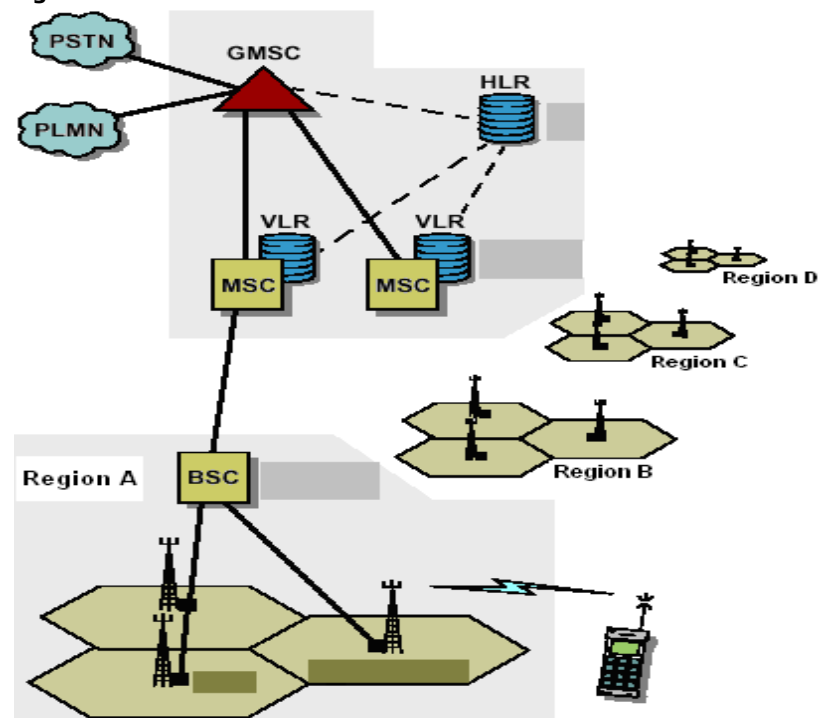
Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

transitering) mellan de två operatörernas kommunikationsnät. Utbyte av samtalstrafik mellan operatörer sker i det mobila kommunikationsnätet vid en eller ett fåtal hopkopplingspunkter, vilket kan jämföras med utbytet i de fasta kommunikationsnäten som sker vid flera hopkopplingspunkter på olika platser.

Direktförbindelser är, trots att utbyte sker vid ett fåtal hopkopplingspunkter, förenade med höga fasta kostnader och kräver betydande trafikvolym för att vara ekonomiskt lönsamma. Av denna anledning är det främst större operatörer som har direktförbindelser till varandra.

Ett alternativ för en operatör till att etablera direktförbindelser med andra operatörer är att köpa samtalstransitering. TeliaSonera tillhandahåller bl.a. en sådan transiteringstjänst som innebär att företaget för en operatörs räkning förmedlar trafik från dennes kommunikationsnät till en annan operatörs kommunikationsnät. Förutom avgifterna för terminering tillkommer en särskild avgift för transiteringen.

Figur 1 Struktur i ett GSM-baserat mobilt kommunikationsnät

Ovanstående struktur illustrerar ett GSM-nät. För ett UMTS-nät är kärnnätet i stort sett detsamma, men radioaccessnätet skiljer sig åt. BTS benämns i ett UMTS-nät för NodeB och BSC benämns för RNC (Radio Network Controller).

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

MS: (Mobile Station) Är en terminal, fax med radioaccess eller bärbar dator med radiomodem.

BTS (Base Tranceiver Station) /NodeB: Basstation som innehåller antenner för en eller flera celler, utrustning för sändning och mottagning samt utrustning för kommunikation med BSC.

BSC (Base Station Controller) /RNC (Radio Network Controller): Kallas även radioväxel, används för att koppla upp radiokanaler för tal och signalering mot MSC. Den hanterar även basbyte mellan de basstationer som den kontrollerar.

MSC (Mobile Switching Center): En kopplingsnod som styr samtalen och basbyte mellan olika MSC, Motsvarigheten till en MSC i det fasta nätet är lokalstationen, en skillnad är att den i GSM-fallet inte har några fasta abonnenter. Beroende på antalet abonnenter och nätets storlek kan ett mobilt kommunikationsnät ha en eller flera MSC.

GMSC (Gateway MSC): Är ett gränssnitt mot andra nät och representerar det mobila kommunikationsnätet gentemot andra kommunikationsnät, Den hanterar exempelvis taxering och avräkning men behöver inte nödvändigtvis hantera abonnentdata.

HLR (Home Location Register): I HLR finns mobila abonnenter permanent registrerade. Eftersom en mobil abonnent i ett mobilt kommunikationsnät tillhör kommunikationsnätet (till skillnad mot fasta kommunikationsnätet där den tillhör en lokalstation), håller HLR fortlöpande reda på var abonnenten befinner sig, i vilket MSC-område. Ett mobilnät har en eller flera HLR i nätet, informationen som lagras i HLR används av GMSC när den kommunicerar med andra nät. HLR kan även vara inbyggd i en MSC, eller vara fristående. Med hjälp av den kundunika informationen som lagras i en HLR kan operatören att utforma egna taxor, knyta samman fasta och mobila erbjudanden och hantera egen marknadsföring, kundvård och fakturering.

VLR (Visitor Location Register): En MSC har bara tillfälliga abonnenter i sitt serviceområde. I en VLR lagras data om dessa abonnenter, Vanligtvis har varje MSC en VLR, som håller reda på i vilka celler inom serviceområdet som en terminal befinner sig i, samt om den är påslagen eller inte.

PLMN (Public Land Mobile Network): Samverkan med andra landbaserade mobila kommunikationsnät. När samverkan sker med ett kommunikationsnät i ett annat land, vilket sker om abonnenten befinner sig där och använder sin terminal med hemmanätets SIM kort, äger roaming rum i de fall där avtal mellan parterna finns. I dessa fall samarbetar VLR vid den utländska MSC med HLR i hemmanätet.

PSTN(Public Switched Telephone Network): Samverkan med traditionell kretskopplad telefoni.

2.2.1 Nätägande mobiloperatörer

En nätägande mobiloperatör är en operatör som äger egen fysisk infrastruktur, främst bestående av radioaccessnät och kärnnät men det kan även vara transmissionsnät. Nätägande operatörer förfogar över eget tilldelat frekvensutrymme.

Den nätägande operatören har även sådan nätutrustning som ger kontroll över den abonnentunika information som krävs för tillträdet till operatörens slutanvändare (exempelvis GMSC, MSC och HLR). Den nätägande operatören sluter normalt samtrafikavtal med andra operatörer (nätägande eller virtuella)

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

och tar ut termineringsavgifter av andra samtrafikerande operatörer på marknaden.

Nätägande operatörer har normalt kontroll över hela värdekedjan då de förutom att de innehar infrastruktur och underhåller mobilväxlar, även skapar erbjudanden till slutkunder, utvecklar tjänster och tar betalt. En nätägande mobiloperatör som inte utnyttjar hela sin nätkapacitet kan på grossistnivå välja att sälja kapacitet till andra icke nätägande operatörer (virtuella operatörer eller återförsäljare), som då har egna slutkunder.

2.2.2 Virtuella mobiloperatörer

En virtuell mobiloperatör¹³ är en operatör som tillhandahåller mobila elektroniska kommunikationstjänster till sina slutanvändare utan att själv förfoga över ett tilldelat frekvensutrymme och således heller inte över egen radiokapacitet.

Den virtuella operatören hyr istället den radiokapacitet som behövs från en operatör som har tilldelats frekvensutrymme. Den virtuella mobiloperatören innehar själv sådan nätutrustning som ger kontroll över den abonnentunika information som krävs för tillträdet till operatörens slutanvändare. Den virtuella operatören kan sluta samtrafikavtal med andra operatörer och ta ut termineringsavgifter av andra samtrafikerande operatörer på marknaden.

För detta beslut är inte den exakta definitionen av virtuell mobiloperatör relevant, utan det avgörande är istället om aktören faktiskt kontrollerar tillträdet till sina slutanvändare och ingår avtal om samtrafik med andra operatörer (dvs. tar ut en termineringsavgift av andra operatörer) eller ej.

2.2.3 Återförsäljare

En aktör som agerar som återförsäljare skiljer sig från en virtuell mobiloperatör eftersom en återförsäljare köper en paketerad grossisttjänst av en operatör som i någon form förfogar över radiokapacitet. Återförsäljaren säljer sedan tjänsten vidare till slutanvändare under eget namn. Till följd av att en annan operatör paketerar tjänsterna, kontrollerar återförsäljaren inte tillträdet till sina slutanvändare som virtuella mobiloperatörer eller nätägande mobiloperatörer gör. Återförsäljare avtalar normalt inte om samtrafik med andra operatörer på marknaden.

2.2.4 Samarbeten för uppbyggnad och drift av mobila kommunikationsnät

Även om de svenska mobiloperatörerna konkurrerar om slutanvändarna samarbetar de på flera olika sätt. I samband med att PTS utfärdade de så kallade

¹³ Mobile Virtual Network Operator (MVNO)

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

3G-licenserna år 2000¹⁴ skapades incitament för operatörerna att samarbeta om utbyggnad och drift av mobila kommunikationsnät i gemensamma nätbolag. Det gav upphov till Sunab (Svenska UMTS Nät AB) genom vilket ägarna TeliaSonera och Tele2 äger och driver ett nationellt täckande 3G-nät samt 3GIS (3G Infrastructure Services AB) genom vilket ägarna Telenor och Hi3G äger och driver ett nationellt 3G-nät utanför Stockholm, Göteborg, Malmö och Karlskrona.

Utvecklingen har visat att operatörernas nätsamarbeten har bidragit positivt till marknadsutvecklingen och gjort det möjligt för operatörerna att dela på investeringar och driftskostnader, samt möjliggjort en stor utbyggnad av 3G-näten. I Sverige har 3G-näten en befolkningsmässig täckning över 99 procent, vilket ger goda förutsättningar för utbyggnaden av 4G. För utbyggnad av 4G har Tele2 och Telenor bildat ett gemensamt nätbolag Net4Mobility, som kommer att driva ett nationellt mobilnät där även 2G ingår.

Det finns mer eller mindre omfattande samarbeten, från passiv till aktiv nätindelning och allt från samarbeten om etablering av basstationer och master till mer omfattande samarbeten där operatörerna delar på hela det mobila kommunikationsnätet genom gemensamma radionät och gemensamt innehav av delar av kärnnätet. Utöver dessa möjligheter kan operatörer komma överens om att göra en geografisk uppdelning av sina respektive kommunikationsnät och därefter skapa ett gemensamt kommunikationsnät.

Operatörerna har valt olika strategier för samägandet där Sunab respektive Net4Mobility har valt en liknande struktur med ett gemensamt aktiebolag som utför det faktiska nätarbetet såsom utbyggnad i tilldelade regioner och dels köper nätkapacitet från nätbolaget. Det innebär att endast en liten organisation har lagts i nätbolaget. Ägarna Telenor och Hi3G har i 3GIS däremot etablerat egen radioplanering och nätutbyggnad samt tillhandahåller nätkapacitet till ägarbolagen.

Nätsamarbeten förekommer i de flesta länder men då är det vanligare att operatörer delar på passiv infrastruktur som såsom master. Erfarenheterna av nätindelning i Sverige, som inte bara omfattar delning av master utan även omfattar aktiv radioutrustning, har hittills varit positiva och bidragit till att Sverige har välutbyggda mobila kommunikationsnät som har förutsättningar att drivas kostnadseffektivt

¹⁴ PTS beslutade den 16 december 2000 i ärendena med dnr 00-13055, 00-12986, 00-13042 – 00-13046, 00-13048, 00-13051, 00-13053 att meddela UMTS-tillstånd till Tele2 AB (Tele2), Orange Sverige AB, Europolitan AB och Hi3G Access AB (Hi3G) under de villkor, bl.a. om täckningskrav, som skulle komma att meddelas av PTS i särskild ordning. Telia AB, Telenordia Mobil AB och Reach Out Mobile AB överklagade beslutet till Länsrätten i Stockholms län, som fastställde PTS beslut i dom den 27 juni 2001 (mål nr 499-01). Länsrättens dom överklagades inte utan har vunnit laga kraft. Tillstånden gäller från och med den 16 december 2000 till utgången av 2015.

2.3 Mobiltelefonitjänsten

2.3.1 Anslutning till nätet en grundläggande förutsättning för samtal

Ett allmänt mobilt kommunikationsnät är från en slutanvändares perspektiv uppdelat i två huvudfunktioner av betydelse för detta beslut:

1. anslutningen (tillträdet) till det allmänna kommunikationsnätet via mobil nätanslutningspunkt, och
2. bruket av det allmänna kommunikationsnätet (samtals- och tillhörande tjänster).

Den operatör som fysiskt tillhandahåller tillträdet till slutanvändaren är den som har tillgång till och kontroll över den abonnentunika information som behövs för att nå slutanvändaren. En förutsättning för att en slutanvändare ska ha möjlighet att använda sig av mobila telefonitjänster är att slutanvändaren har en anslutning till en mobil nätanslutningspunkt (dvs. tillträde) via vilken slutanvändaren kan nå andra slutanvändare för inkommande och utgående samtal.

När slutanvändarens terminal är ansluten till det allmänna kommunikationsnätet¹⁵ via en mobil nätanslutningspunkt kan slutanvändaren ringa utgående samtal till telefonnummer ur svensk och internationell telefonnummerplan och nås av motsvarande inkommande samtal. Det finns i den svenska telefonnummerplanen två grundläggande principer för hanteringen av telefonnummer: alla nummerserier ska vara öppna och kunna nås från alla elektroniska kommunikationsnät och det ska för slutanvändaren vara möjligt att nå nät och tjänster hos olika tjänsteleverantörer på ett likvärdigt sätt.

Med samtal avses förbindelse för överföring av tal som medger tvåvägskommunikation.¹⁶ Det är den uppringande slutanvändaren som initierar samtalet genom signalering. Signaleringen är nödvändig för att ett samtal ska kunna kopplas upp i det allmänna kommunikationsnätet. För att samtalet ska kunna tas emot av den uppringda slutanvändaren krävs även att samtalet kan dirigeras i kommunikationsnätet fram till den nätanslutningspunkt där slutanvändaren kan nås.

För att två slutanvändare ska kunna genomföra ett samtal med varandra krävs att samtalet kan framföras genom det allmänna kommunikationsnätet. I likhet med signaleringen sker samtalets framföring över slutanvändarnas anslutningar till det allmänna kommunikationsnätet.

¹⁵ Ett allmänt kommunikationsnät definieras enligt 1 kap. 7 § LEK som ett elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stödjer informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter.

¹⁶ Jämför 1 kap. 7 § LEK.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

De slutanvändare som köper tillträde via en mobil nätanslutningspunkt efterfrågar en anslutning till det allmänna mobila kommunikationsnätet för att få möjlighet att ringa till och ta emot samtal från andra som har en telefonitjänst. Slutanvändarna efterfrågar även möjligheten att använda andra tjänster så som mobil dataöverföring, sms¹⁷ och mms¹⁸.

2.4 Andra former av mobiltelefonitjänster

2.4.1 Ip-baserad mobiltelefoni

Utvecklingen av ip-baserad teknik för mobila samtalstjänster går framåt men slutanvändarnas tillgång till ip-baserad mobiltelefoni är fortfarande begränsad. Dess betydelse för marknadsavgränsningen på grossistnivå är därför likaledes begränsad men får sannolikt betydelse vid PTS framtida marknadsavgränsningar och bedömningar av dynamiken på marknader för mobila tjänster. Operatörer kan tillhandahålla ip-baserade mobila samtalstjänster på olika sätt. Ett sätt är att slutanvändarna laddar ner en applikationsprogramvara till sin terminal. Detta ger förutsättningar för låga samtalsavgifter eftersom samtalet sker på samma sätt som vid dataöverföring, dvs. samtalet överförs mellan operatörer vanligtvis genom peering-avtal¹⁹.

Ett annat sätt på vilket de ip-baserade samtalstjänsterna kan tillhandahållas är att operatören erbjuder billiga internationella samtal via internet genom att slutanvändaren tilldelas dels ett telefonnummer ur den svenska telefonnummerplanen, dels ett telefonnummer ur telefonnummerplanen för det respektive land dit slutanvändaren vill ringa med samtalstjänsten. För nationella mobilsamtal begränsas dock möjligheten till lägre samtalsavgifter genom detta förfarande eftersom operatören måste ingå samtrafikavtal med terminerande operatör.

2.5 Mobiltelefoniabonnemang

Den 31 december 2011 fanns det 11 454 000 abonnemang för mobiltelefoni i Sverige, vilket innebar en ökning jämfört med samma tidpunkt året innan (10 993 000 abonnemang).²⁰ Marknadsvärdet för mobila samtalstjänster uppgick under helåret 2011 till 17,7 miljarder kronor, vilket är en ökning med 250 miljoner jämfört med 2010. I figur 2 nedan har abonnemang på mobilt bredband som fristående tjänst exkluderats.

¹⁷ Short Message Service, överföring av kort textmeddelande

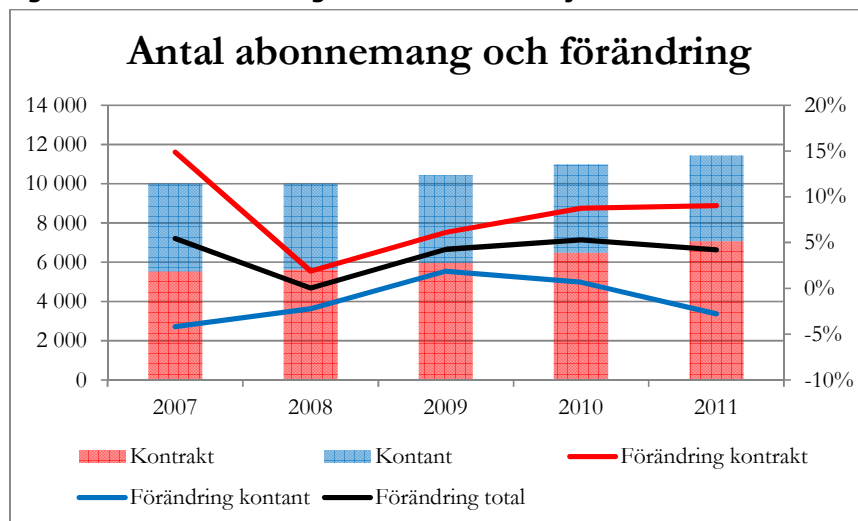
¹⁸ Multimedia Messaging Service

¹⁹ Ett peering-avtal innebär en överenskommelse mellan två operatörer att utbyta sina kunders Internettrafik mellan sig, men inte till eller från varandra från tredje part. Peeringen kan ske genom att två operatörer direkt kopplar samman sina nät för utbyte av trafik mellan varandra (privat peering) eller genom att en operatör ansluter sitt nät till en nationell knutpunkt (offentlig peering). Peering-avtal förekommer oftast mellan operatörer av jämförbar storlek och är i princip alltid kostnadsfritt samtidigt som det inte finns några åtaganden eller garantier.

²⁰ I antalet per den 31 december 2011 inkluderas såväl 9 042 000 privatabonnemang som 2 413 000 företagsabonnemang.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Figur 2 Antal abonnemang för mobila telefonitjänster²¹

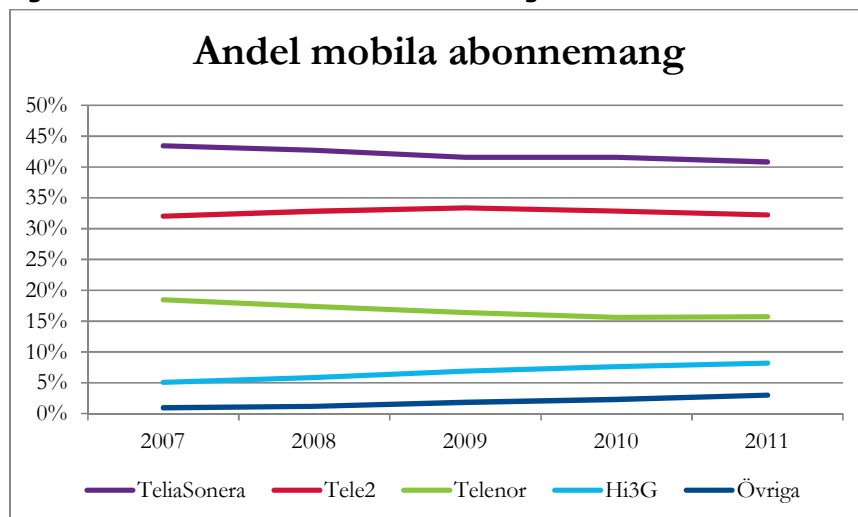
2.6 Marknadsaktörer

Figur 3 nedan visar fördelningen av operatörernas marknadsandelar vad gäller antalet abonnemang för mobiltelefoni, dvs. antalet abonnemang och aktiva kontantkort.²² Marknadsandelarna vad gäller abonnemang för mobiltelefoni har varit i det närmaste oförändrade de senaste åren. TeliaSonera har fortsatt störst andel med drygt 40 procent. De fyra största operatörerna har drygt 97 procent av det totala antalet abonnemang. Resterande andel abonnemang fördelas mellan ett antal mindre operatörer som är antingen nätägare, virtuella mobiloperatörer eller återförsäljare.

²¹ Svensk telemarknad 2011, PTS-ER-2012:17

²² Med aktiva kontantkort avser PTS kontantkort som har fyllts på, eller genom vilket har tagits emot eller ringts samtal eller på annat sätt genererat intäkter under en tremånadersperiod.

Figur 3 Marknadsandelar antal abonnemang för mobiltelefoni²³

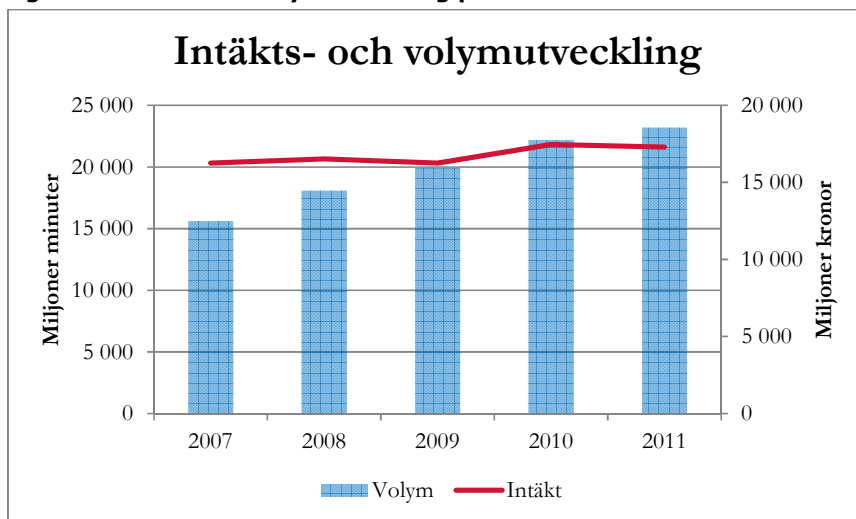
2.7 Intäkter och trafikvolym för mobiltelefonitjänster

Prismodellerna ut mot slutanvändarna skiljer sig åt i viss utsträckning, framför allt beroende på om slutanvändaren har ett kontraktsabonnemang eller ett kontantkort. Därför varierar den fasta avgiften som en slutanvändare betalar, gemensamt är dock att de flesta betalar en rörlig avgift för ringda samtal, med undantag för förekommande fastprisabonnemang. Slut användarna utgörs av såväl hushåll som företag och andra typer av organisationer.

Figur 4 nedan visar den totala slutkundsintäkten samt totalt utgående samtalsminuter från slutkund. Intäkterna inkluderar både fasta och rörliga avgifter. Både volym och intäkter ökar, volymen ökar dock relativt snabbare än vad intäkterna gör.

²³ Svensk telemarknad 2011, PTS-ER-2012:17

Figur 4 Intäkts- och volymutveckling på slutkundsnivå²⁴

2.8 Samtalets väg genom nätet

2.8.1 Ett samtal kan delas upp i tre delar

För att en operatör ska kunna tillhandahålla en komplett telefonitjänst²⁵ krävs, utöver att slutanvändaren har tillträde till det allmänna kommunikationsnätet, att operatören kan framföra ett samtal mellan två slutanvändare. Framföringen av ett samtal kan delas upp i tre delar: originering, transitering (i förekommande fall) samt terminering.²⁶

Om en operatör bjuder ut delarna till försäljning till andra operatörer kan även operatörer som inte har de fysiska resurser som krävs för att producera hela, eller delar, av ett samtal erbjuda telefonitjänster till slutanvändare.

PTS beskrivning nedan utgår från den idag tillämpade affärsmodellen Calling Party Network Pays, vilket innebär att den originerande operatören betalar för samtalstermineringen och, i förekommande fall, samtalstransiteringen.²⁷ Detta innebär att även om samtalsinnehållet överförs i båda riktningarna mellan två samtalsparter, är det framföringen av samtal i riktningen från den uppringande slutanvändaren till den uppringda slutanvändaren som ligger till grund för beskrivningen. Det är därför riktningen från den uppringande till den uppringda som avses när PTS refererar till ett samtals framföring och överlämning.

²⁴ Svensk telemarknad 2011, PTS-ER-2012:17.

²⁵ Med komplett telefonitjänst avses här både tillträde via anslutning till kommunikationsnätet och bruk, dvs. samtalstjänster och tillhörande tjänster.

²⁶ Uppdelningen baseras på kommissionens rekommendation av den 17 december 2007 om relevanta produkt- och tjänstemarknader vilka kan komma i fråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2007/879/EG).

²⁷ Se PTS rapport Konvergens och utvecklingen mot nästa generations nät (PTS-ER-2008:11).

2.8.2 Slut användarens initiering av samtal – originering

En uppringande slut användare som har tillträde till det allmänna kommunikationsnätet initierar ett utgående samtal genom abonnentsignalering till den operatör som har den uppringande slut användaren ansluten. I den information som signaleras från den uppringande slut användaren ingår telefonnumret till den uppringda slut användaren. Informationen om telefonnumret används av operatörerna för att dirigera samtalet i det allmänna kommunikationsnätet.

Det är den operatör hos vilken den uppringande slut användaren är ansluten som originerar samtalet. Den originerande operatören ansvarar för att samtalet framförs från den uppringande slut användarens nätanslutningspunkt till en hopkopplingspunkt mot ett annat allmänt kommunikationsnät från vilken samtalet kan föras vidare för terminering eller transitering. Samtalsoriginering omfattar även koppling, dirigering och signalering samt vid försäljning av samtalsoriginering även stödtjänster för faktureringsändamål.

2.8.3 Framföring av samtal mellan olika operatörers nät – transitering

Samtalstransitering ingår som en del av ett samtal när framförandet av samtalet kräver att ytterligare operatörers kommunikationsnät involveras för framföringen. Samtalstransitering behöver således, till skillnad från originering och terminering, inte alltid ingå som en av de tjänster som krävs för att genomföra ett samtal. Samtalstransitering behövs endast i det fall då ett samtal antingen ska föras fram mellan två operatörer vars kommunikationsnät inte är direkt sammankopplade eller då sådana direktförbindelser inte nyttjas av någon orsak, exempelvis på grund av kapacitetsbrist.

Samtalstransitering omfattar framföring av ett samtal i det allmänna kommunikationsnätet från en hopkopplingspunkt i vilken den uppringande slut användarens operatör överlämnar det, fram till den hopkopplingspunkt där samtalet övergår i terminering. Med andra ord, samtalstransitering tar vid där samtalsoriginering slutar respektive slutar där samtalsterminering börjar.

Samtalstransitering tillhandahålls på grossistnivå. Tjänsten används som insatsvara för att tillhandahålla ett samtal till en uppringande slut användare. Det är vanligt att det är den operatör som tillhandahåller samtal till den uppringande slut användaren som köper tjänsten samtalstransitering, men det finns andra affärsmodeller.

Hur stort behov en operatör har av samtalstransitering är avhängigt antalet direktförbindelser denne har med andra operatörer. Om en operatör har direktförbindelser till andra operatörers kommunikationsnät minskar behovet av att köpa samtalstransitering i den mån samtalstrafiken utbyts direkt mellan kommunikationsnäten.

2.8.4 Slut användarens mottagande av samtal – terminering

Det är till den operatör som kontrollerar det uppringda telefonnumret som samtalet dirigeras för att termineras.²⁸ Ett telefonnummer kontrolleras av den operatör som kan originera samtalet åt den slut användare som nås via telefonnumret, dvs. den operatör som har tillgång till den abonnentunika information som behövs för dirigering av samtal.

Samtalsterminering omfattar framföringen av samtalet från den hopkopplingspunkt i vilken det har överlämnats efter samtalsoriginering eller transitering och fram till den punkt där slut användaren kan ta emot samtalet.

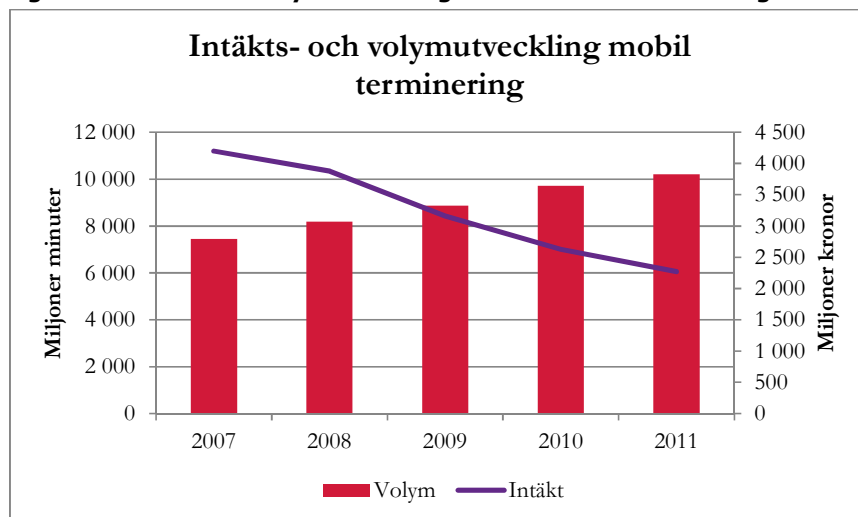
När en operatör köper samtalsterminering är det en grossisttjänst som tillhandahålls av den operatör som kontrollerar det telefonnummer i vilket samtalet ska termineras. Den som köper samtalsterminering är den operatör vars slut användare vill terminera samtalet hos en slut användare med ett telefonnummer som kontrolleras av en annan operatör. Terminering av samtal baseras i grunden dels på sammankoppling av de aktuella kommunikationsnäten, dels på operatörsavtal som reglerar ersättning och övriga villkor.

De operatörer som har direktförbindelser för samtrafik mellan varandra har i regel också samtrafikavtal med direktavräkning, vilket innebär att ersättningen regleras direkt dem emellan. För trafik mellan operatörer som inte har direktförbindelse utan använder sig av transitering via en tredje operatör kan ersättning i princip regleras på två olika sätt. Antingen genom direktavräkning eller genom kaskadavräkning, dvs. att den terminerande operatören begär betalt av den transiterande operatören för samtalstermineringen och att den transiterande operatören i sin tur begär betalt av den originerande operatören. Vanligtvis tillkommer även en avgift för transiteringen och kaskadavräkningshanteringen.

Figur 5 nedan visar total intäkt och volym (minuter) för mobil samtalsterminering. Intäkterna minskar medan antalet minuter fortsätter att öka.

²⁸ I den svenska telefoninummerplanen finns telefonnummer avsedda för mobila elektroniska kommunikationstjänster, dvs. mobila telefonitjänster och personsökningstjänster. Resterande telefonnummer i den svenska telefoninummerplanen är telefonnummer främst avsedda för terminering till en fast nätanslutningspunkt.

Figur 5 Intäkts- och volymutveckling mobil samtalsterminering²⁹

2.8.5 Samtrafik måste ske när flera operatörers kommunikationsnät måste användas

Samtrafik är fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät som gör det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i kommunikationsnäten.³⁰ Utöver sammankoppling av kommunikationsnät krävs att operatörerna träffar avtal som reglerar den ersättning och övriga villkor som ska gälla för utbyte av trafik mellan operatörerna.

De olika delarna i produktionskedjan av ett samtal (dvs. samtalsoriginering, samtalsterminering och samtalstransitering) kan tillhandahållas av de operatörer som har de fysiska resurser som behövs för att producera de olika delarna. En operatör kan tillhandahålla hela samtalet till slutanvändaren själv om såväl den uppringande som den uppringda slutanvändaren har sina respektive anslutningar i operatörens kommunikationsnät.

Den sammankoppling av kommunikationsnäten som krävs för utbyte av samtalstrafik kan göras genom en direktförbindelse, dvs. genom att två operatörers kommunikationsnät kopplas samman för att föra samtalstrafik direkt mellan operatörernas kommunikationsnät. I fall den operatör som den uppringande slutanvändaren använder, inte är (direkt) sammankopplat med den terminerande operatörens, behöver samtrafik framföras genom transitering. Den uppringande slutanvändarens operatör anlitar då en annan operatör för detta, till den terminerande operatörens kommunikationsnät.

²⁹ Svensk telemarknad 2011, PTS-ER-2012:17.

³⁰ Se 1 kap 7 § LEK.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Om den operatör som tillhandahåller samtal till den uppringande slutanvändaren inte själv kan producera termineringen av samtalet hos den uppringda slutanvändaren måste samtrafik ske för den fortsatta framföringen till den uppringda slutanvändaren.

3 Avgränsning av relevant marknad

Avgränsning av relevant marknad

PTS avgränsar produktmarknaden Mobil samtalsterminering till XX AB:s framföring av samtal från den hopkopplingspunkt där det överlämnats av annan operatör och fram till den nätanslutningspunkt, oavsett teknisk lösning, där slutanvändaren kan ta emot samtalet. Marknaden omfattar XX:s samtalsterminering till de telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som är avsedda för mobila telefonitjänster, och som företaget kontrollerar, oavsett teknisk lösning för den uppringda slutanvändarens anslutning. PTS avgränsar den geografiska marknaden till företagets näts utbredningsområde i Sverige.

3.1 PTS ska beakta kommissionens rekommendation

PTS ska enligt 8 kap. 5 § LEK fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt LEK. Marknadens geografiska omfattning ska därvid definieras. Vid fastställandet ska PTS beakta dels kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader, dels kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden.³¹

PTS ska enligt 8 kap. 6 § LEK fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 8 kap. 5 § och då beakta kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande. För varje marknad ska PTS fastställa om det råder effektiv konkurrens.

På grossistnivå har kommissionen delat upp slutkundsmarknaden för mobila telefonitjänster i tre delar: samtalsoriginering, samtalsterminering och internationell roaming³². Kommissionens uppdelning är gjord utifrån ett tjänstperspektiv där respektive del utgör en tjänst som tekniskt kan tillhandahållas mellan operatörer. Därmed är det möjligt att, om fungerande marknader för dessa tjänster inte finns, genom förhandsreglering skapa marknader så att det uppstår handel med tjänsterna, vilket förbättrar konkurrenssituationen på slutkundsmarknaden.

³¹ Kommissionens definitioner av relevanta marknader i rekommendationen ska göras i enlighet med konkurrenslagstiftningens principer, se Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Se även kommissionens riktlinjer för marknadsanalyser och bedömning av betydande marknadsinflytande i enlighet med gemenskapens regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, p. 44 (2002/C 165/03).

³² Med internationell roaming avses främst att slutanvändaren kan använda sitt abonnemang utanför operatörens nationella täckningsområde genom att operatörerna samarbetar.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Av de tre ovan uppräknade delarna finns endast marknaden för mobil samtals-terminering kvar som aktuell för förhandsreglering i kommissionens rekommendation 2007 om relevanta produkt- och tjänstemarknader (marknad 7).

3.2 Substitutionsanalys läggs till grund för marknadsavgränsningen

Kommissionen har gett ut riktlinjer som regleringsmyndigheterna bör följa när dessa definierar marknader och bedömer om det föreligger ett betydande marknadsinflytande. Av riktlinjerna framgår att en substitutionsanalys ska ligga till grund för marknadsavgränsningen. En produkt- eller tjänstemarknad ska efter marknadsavgränsningen omfatta de produkter respektive tjänster som av användaren uppfattas som utbytbara, dvs. att deras funktionalitet och pris uppfattas som likvärdiga.³³

Enligt konkurrensrättslig praxis anses en marknad omfatta alla tjänster respektive produkter som i tillfredsställande mån på grund av sina objektiva egenskaper - såsom dess förutsättningar att tillgodose slutanvändarnas behov, dess pris och avsedda användning - och utifrån konkurrensvillkor kan betraktas som utbytbara sinsemellan, eller med ett annat ord, substituerbara. Sådana produkter/tjänster som bara till liten eller jämförelsevis liten del är utbytbara med varandra ingår inte på samma marknad. Det kan exempelvis bero på att produkternas respektive funktionalitet och slutanvändning uppfattas som olika av slutanvändarna. När substituerbarhet diskuteras är den viktigaste faktorn normalt den s.k. efterfrågesubstitutionen som besvarar frågan i vilken utsträckning slutanvändarna är beredda att ersätta en viss produkt eller tjänst med andra tjänster eller produkter.

PTS bör inleda arbetet med att gruppera samman produkter/tjänster som konsumenterna använder för samma ändamål (slutanvändning). Även om slutanvändningen av en produkt eller tjänst är nära knuten till dess fysiska egenskaper, är det möjligt att andra slags produkter eller tjänster skulle kunna användas för samma ändamål och således anses höra till samma produktmarknad. Om produkternas eller tjänsternas respektive användbarhet (dvs. funktionalitet) och slutanvändning dock uppfattas som olika av konsumenterna kan man tvärtom komma fram till att produkterna tillhör skilda produktmarknader. Då den eller de produkter/tjänster som omfattas av marknadsavgränsningen är identifierade i enlighet med ovan kan utbytbarheten från efterfrågesidan bedömas. Den fråga som ska besvaras i denna del är i vilken utsträckning slutanvändarna är beredda att ersätta en viss produkt eller tjänst med andra tjänster eller produkter (efterfrågesubstitution).

³³ Kommissionens riktlinjer för marknadsanalyser och bedömning av betydande marknadsinflytande i enlighet med gemenskapens regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, p. 44 (2002/C 165/03)

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

För att ta reda på i vilken utsträckning utbudet av en produkt eller tjänst inom ett visst geografiskt område utgör den relevanta marknaden måste det undersökas om konkurrenstrycket påverkar de berörda producenternas eller leverantörernas prissättning. Det finns två huvudsakliga typer av konkurrenstryck som de producerande företagen på en marknad utsätts för och som ska beaktas vid bedömningen av hur företag uppträder på en marknad. Den ena typen av konkurrenstryck härrör från efterfrågesidan, den andra typen från utbudssidan.

En möjlig metod för att bedöma utbytbarheten på efterfråge- eller utbudssidan är det s.k. hypotetiska monopolisttestet eller SSNIP-testet (eng. *Small but Significant Non-transitory Increase in Price*).³⁴ Som framgår av SSNIP-testet är det korspriselasticiteten hos efterfrågan som normalt är avgörande för utbytbarheten på efterfrågesidan. Ibland kan det i praktiken vara svårt att mäta, eller kvantifiera, korspriselasticitet. Istället får korspriselasticitet och utbytbarheten från efterfrågesidan i regel uppskattas med hjälp av en allsidig, kvalitativ bedömning av ett antal relevanta omständigheter vars betydelse varierar från fall till fall. Produkter som med hänsyn till dessa faktorer är inbördes utbytbara i mer än begränsad omfattning tillhör samma relevanta marknad. Något uttalat krav om att regleringsmyndigheterna ska använda just detta SSNIP-test vid genomförandet av en substitutionsanalys finns dock inte i kommissionens riktlinjer. Det bör också noteras att i de fall som slutanvändarnas val påverkas av andra överväganden än prisökningar är SSNIP-testet enligt kommissionen eventuellt inte ett lämpligt sätt att mäta produktutbytbarhet på.³⁵

I konkurrensrättsliga sammanhang har EU:s domstolar uttalat att utbytbarheten och marknadens omfattning i det enskilda fallet enbart kan fastställas genom en allsidig bedömning av ett flertal olika omständigheter. Vilka omständigheter som är relevanta vid avgränsningen av en marknad varierar i varje enskilt fall.³⁶ Tidigare praxis kan således ha en begränsad betydelse, då en ny prövning måste göras i varje enskilt fall.³⁷ Avgörande blir också vilka upplysningar som finns att tillgå i det enskilda fallet. Förutom de kvalitativa kriterierna egenskaper, pris och avsedd användning, kan det vara relevant att beakta kundernas uppfattning beträffande utbytbarhet samt faktiska substitutionsmöjligheter.³⁸

Utöver efterfrågesubstitution har även s.k. utbudssubstitution en viss betydelse. Normalt anses denna dock underordnad betydelsen av efterfrågesubstitutionen.

³⁴ Se kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad, p. 15 ff och kommissionens riktlinjer, p. 40 ff.

³⁵ Riktlinjerna, fotnot 28.

³⁶ Se exempelvis Förstainstansrätten i mål T-25/99 *Roberts och Roberts mot Kommissionen* REG 2001 s II-1881, p. 37-40.

³⁷ Se Förstainstansrätten i mål T-125/97 etc *Coca-Cola v. Commission*, p. 82. Whish, *Competition Law* (6 uppl. 2009), s. 35.

³⁸ Se Wetter m.fl., *Konkurrensrätt – en handbok*, s. 108, prop. 1992/93:56, s. 85

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Utbudssubstitution förutsätter att det finns företag som snabbt kan ställa om sin produktion till utbytbara produkter utan väsentliga tilläggskostnader eller kommersiella risker. Förekomsten av detta utbud skulle ge en effekt på marknaden som är så omedelbar att verkningarna kan jämföras med efterfrågesubstitution. Med omedelbar effekt avses att sådan utbudssubstitution måste ha en effekt inom maximalt ett år. För att utbudssubstitution ska ha någon relevans för marknadsdefinitionen ska en faktisk utbudssubstitution kunna konstateras. Enbart hypotetisk substitution på utbudssidan är inte tillräckligt för att påverka definitionen av en marknad.

När den relevanta produkt- eller tjänstemarknaden har avgränsats blir nästa steg är att avgöra dess geografiska omfattning. Enligt etablerad praxis utgör en geografisk marknad ett område där konkurrensvillkoren är likartade eller tillräckligt enhetliga och därför kan särskiljas från angränsande områden där de rådande konkurrensvillkoren är märkbart annorlunda.³⁹ En marknad kan avgränsas nationellt även om det finns operatörer som endast är etablerade i lokala eller regionala områden eller om det finns operatörer som visserligen är rikstäckande men har olika marknadsmakt i olika regioner. Arbetsgången då man definierar de geografiska gränserna för en marknad följer samma riktlinjer som bedömningen av hur substituerbarheten förändras på efterfråge- och utbudssidan som reaktion på en ökning av det relativa priset.

3.3 Utgångspunkten – terminering till telefonnummer avsedda för mobila samtalstjänster

PTS prövar nedan om den av kommissionen definierade marknaden för samtalsterminering i individuella mobiltelefonnät (marknad 7), bör regleras utifrån svenska förhållanden.

PTS tar vid avgränsningen av marknaden Mobil samtalsterminering sin utgångspunkt i det slags samtalsterminering som utgör en insatsvara vid en operatörs tillhandahållande av mobila telefonitjänster till slutanvändare. PTS tar således, liksom i de beslut på denna marknad som fattades 2010, sin utgångspunkt i den insatsvara som ger slutanvändarna möjlighet att ta emot samtal genom att samtalet dirigeras till en punkt i det allmänna kommunikationsnätet från vilken slutanvändaren kan nå genom ett telefonnummer är avsett för mobila samtalstjänster.

Det huvudsakliga skälet för att använda denna utgångspunkt är att kontrollen över ett telefonnummer är den avgörande faktorn för möjligheten att terminera ett samtal. Till detta kommer att svensk telefonnummerplan, som administreras av PTS, är strukturerad på ett sådant sätt att vissa nummerserier är avsedda för

³⁹ Se prop. 2002/03:110 s. 273.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

mobila samtalstjänster, medan andra är avsedda för fasta samtalstjänster, exempelvis de geografiska numren. Eftersom denna uppdelning i telefonnummerplanen har varit gällande under lång tid har den medfört att det finns en förväntan från såväl slutanvändare som operatörer på vad ett telefonsamtal kommer att kosta. Generellt sett har nämligen priset varit högre för terminering till nummer avsedda för mobila samtalstjänster än för terminering till nummer avsedda för fasta samtalstjänster.

PTS prövar således i detta beslut om den ovannämnda marknaden, i enlighet med PTS utgångspunkt (fortsättningsvis benämnd Mobil samtalsterminering) bör regleras utifrån svenska förhållanden.

3.4 Mobil samtalsterminering saknar substitut

Närmare om PTS utgångspunkt vid marknadsavgränsningen

En operatörs efterfrågan på samtalsterminering till ett visst telefonnummer härleds direkt från dess slutanvändares efterfrågan på att operatören ska koppla ett samtal till telefonnumret. Den slutanvändare som ringer till en sådan slutanvändare som har ett geografiskt telefonnummer, efterfrågar regelmässigt att bli kopplad till ett hushåll eller till ett företags näringsställe. På motsvarande sätt efterfrågar i regel den slutanvändare som ringer till en sådan slutanvändare som har ett telefonnummer avsett för mobila telefonitjänster att dra nytta av den mobilitet och tillgänglighet som den senare slutanvändarens mobila abonnemang ger möjlighet till.

Den slutanvändare som ringer en annan slutanvändare med en lösning med geografiskt telefonnummer men med en mobil nätanslutningspunkt, utgår ifrån att debitering för samtalet görs enligt abonnemangets prisplan för samtal till det fasta nätet. Den uppringande slutanvändarens operatör presumerar på samma sätt att termineringsavgiften för samtal till sådana tjänster debiteras enligt villkoren för geografiska nummer. Detta innebär att såväl uppringande slutanvändare som operatörer ges intryck av att tjänsten är en tjänst inom fast telefoni.

PTS konstaterar att operatörerna tillhandahåller tjänster som innebär att gränserna mellan fast och mobil telefoni i en allt större utsträckning suddas ut, dvs. tjänster där slutanvändaren kan ta emot samtal uppringda till ett geografiskt telefonnummer via mobil nätanslutningspunkt och tvärtom. Det kan i detta sammanhang nämnas att om det skulle vara möjligt för en operatör att ta ut en termineringsavgift motsvarande det reglerade pris som tillämpas för mobil samtalsterminering, trots att samtalet terminerar i ett geografiskt nummer, skulle detta kunna leda till att slutanvändaren fick betala ett pris som översteg vad denne kunde förvänta sig. Prissättningen skulle således inte längre vara förutsägbar på vare sig slutanvändar- eller grossistnivå. Detta är en situation som PTS vill undvika. Ett viktigt instrument för att upprätthålla förutsägbarheten på marknaden, på såväl slutanvändar- som grossistnivå, är

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

därför att den reglerade termineringsavgiften följer telefonnumrets avsedda användning enligt telefonnummerplanen.

PTS finner att operatörernas marknadsföring av erbjudanden till slutanvändare som består av geografiska telefonnummer men med anslutning till det allmänna kommunikationsnätet via mobil teknik syftar till att slutanvändaren ska betrakta erbjudandet som ett substitut till traditionella fasta telefonitjänster. Det kan i detta sammanhang konstateras att samtliga operatörer i sin marknadsföring av ovannämnda tjänster lyfter fram en särskild egenskap som likvärdig med fast telefoni. Denna egenskap är priset. Den som ringer upp ett geografiskt nummer som är kopplat till någon av ovanstående tjänster betalar samma pris som om hon/han ringt upp ett geografiskt nummer som terminerat i en fast nätanslutningspunkt. Marknadsföringen tycks således ta hänsyn till att det för slutanvändare råder en skillnad mellan samtal till geografiska nummer och samtal till nummer avsedda för mobil telefoni. Detta indikerar att det inte råder substituerbarhet mellan samtal som terminerar i geografiska nummer och samtal som terminerar i nummer avsedda för mobiltelefoni.

Operatörer tilldelas efter ansökan till PTS telefonnummer ur särskilda nummer-serier avsedda för mobila telefonitjänster. En operatör som tillhandhåller samtalstjänster till en slutanvändare med ett visst telefonnummer avsett för mobila telefonitjänster har tillgång till och kontroll över den abonnentunika information som krävs för att kunna terminera samtal till telefonnumret. Det saknas därför tekniska förutsättningar för den uppringande slutanvändarens operatör att köpa terminering av samtalet av någon annan än den operatör som har den abonnentunika informationen.⁴⁰ En operatörs efterfrågan av samtalsterminering härleds direkt ur dess slutanvändares efterfrågan att ringa vissa telefonnummer. Det är endast den operatör som har tillgång till och kontroll över den abonnentunika informationen som behövs för att kunna terminera samtal till visst telefonnummer ur svensk telefonnummerplan avsett för mobila telefonitjänster som kan tillhandahålla termineringen till en annan operatör. All samtalsterminering i en operatörs nät till telefonnummer avsedda för mobila telefonitjänster ingår således på samma marknad, oavsett den tekniska lösningen såväl i nätet som för slutanvändarens anslutning.

PTS finner därför att det uppringda telefonnumrets avsedda användning enligt telefonnummerplanen avgör vilken grossistmarknad en viss terminering tillhör. Den tekniska lösningen för slutanvändarens anslutning, dvs. om termineringen sker i en fast, nomadisk och/eller mobil anslutningspunkt, har vid avgränsningen av marknaden en underordnad betydelse jämfört med hur erbjudandena

⁴⁰ Detta gäller även vid nummerportering eftersom den operatör som tar över telefonnumret också tar över kontrollen av det porterade telefonnumret. Det innebär att den operatören som tagit över telefonnumret också kontrollerar termineringen till det porterade telefonnumret, i likhet med de telefonnummer som operatören fått sig tilldelade.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

marknadsförs samt vad slutanvändarna och operatörerna i huvudsak efterfrågar vad gäller terminering av samtal till ett visst telefonnummer.

Sammanfattningsvis konstaterar PTS att marknaden Mobil samtalsterminering omfattar terminering av samtal till slutanvändare med telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som är avsedda för mobila telefonitjänster, oavsett den tekniska lösningen såväl i nätet som för den uppringda slutanvändarens anslutning. Det bör i detta sammanhang bara noteras att denna marknadsavgränsning inte omfattar sådan terminering av ett geografiskt nummer som terminerar i mobil anslutningspunkt. Sådan terminering ingår istället på marknaderna för Fast samtalsterminering (marknad 3).

PTS finner vidare vid en samlad bedömning att terminering till röstbrevlåda som hör till telefonnummer avsedda för mobila telefonitjänster ingår på samma marknad. Skälen för denna bedömning är följande. En slutanvändare som ringer ett samtal till en annan slutanvändare som har ett telefonnummer avsett för mobila telefonitjänster, kopplas ibland när den uppringda slutanvändaren inte svarar, till en röstbrevlåda där ett meddelande kan lämnas. Den uppringande slutanvändarens operatör kan inte avgöra om samtalet kopplas till röstbrevlåda eller når den uppringda slutanvändaren direkt. Den operatör som kontrollerar telefonnumret avgör om (och hur) ett samtal ska kopplas fram till en röstbrevlåda. I likhet med vanliga röstsamtal är det således den operatör som har tillgång till och kontroll över den abonnentunika informationen som kan tillhandahålla terminering till röstbrevlåda. Praxis på den svenska telefonmarknaden är att inte göra någon skillnad mellan samtal som når slutanvändaren direkt och samtal till röstbrevlåda. När PTS i detta beslut fortsättningsvis använder begreppet samtalsterminering, avser detta även terminering till röstbrevlåda.

3.4.1 Samtalsterminering till andra telefonnummer än sådana avsedda för mobila telefonitjänster ingår inte på marknaden

PTS finner skäl att bedöma om samtalsterminering till telefonnummer som inte är avsedda för mobila telefonitjänster ska anses utgöra en del av marknaden Mobil samtalsterminering. Det är då fråga om två kategorier av samtals-terminering, dels den terminering som ingår på de avgränsade marknaderna Fast samtalsterminering⁴¹, dels terminering till övriga icke-geografiska telefonnummer.

PTS har prövat om den typ av tjänster till vilka ett abonnemang med geografiskt nummer är knutet, och som terminerar i en mobil anslutningspunkt, är att betrakta som substitut till tjänster till vilka abonnemang med mobilt nummer är knutet och som terminerar i en mobil nätanslutningspunkt. PTS

⁴¹ Se PTS beslut den 4 november 2009 i ärenden med dnr 09-9037, 09-9039, 09-9041– 09-9063. Marknaderna omfattar terminering till geografiska telefonnummer och till telefonnummer avsedda för geografiskt oberoende tjänster samt till telefonnummer avsedda för personliga nummertjänster.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

bedömning i avsnittet ovan leder till att terminering av samtal till geografiska telefonnummer och telefonnummer med motsvarande användning⁴² inte är substitut till samtal till telefonnummer avsedda för mobila telefonitjänster. Detta då samtal till sådana geografiska telefonnummer, liksom till telefonnummer med motsvarande användning, från ett slutanvändarperspektiv har ett annat syfte och funktionalitet än samtal till telefonnummer avsedda för mobila telefonitjänster. Dessa tjänster kan således inte i tillfredsställande mån anses utbytbara sinsemellan.⁴³

När det gäller övriga icke-geografiska telefonnummer (frisamtal⁴⁴, samtal med delad kostnad⁴⁵, betalteletjänster⁴⁶, massanrop⁴⁷ och tjänster för telematik⁴⁸ samt korta servicenummer⁴⁹), konstaterar PTS följande. De icke-geografiska telefonnumren (med undantag för telefonnummer avsedda för geografiskt oberoende tjänster och till telefonnummer avsedda för personliga nummer-tjänster) används för sådant slags samtal som erbjuder den uppringande slutanvändaren en innehållstjänst eller ett annat mervärde. Från ett slutanvändarperspektiv har samtal till sådana icke-geografiska telefonnummer således ett annat syfte och funktionalitet än samtal till telefonnummer avsedda för mobila telefonitjänster.⁵⁰

Sammanfattningsvis ingår samtalsterminering till telefonnummer som inte är avsedda för mobila telefonitjänster inte på marknaden Mobil samtals-terminering. Sådant terminering omfattas i stället delvis av besluten för marknaden Fast samtalsterminering.

⁴² Med telefonnummer med *motsvarande användning* avses telefonnummer avsedda för geografiskt oberoende tjänster och personliga telefonnummer. Enligt den nu gällande svenska telefonnummerplanen har dessa telefonnummer nummerserierna 010 respektive 075, se Sammanställning av svensk nummerplan för telefoni daterad 2010-08-19 avsnitt 4.7.5 respektive 4.5.5.

⁴³ Det kan noteras att detta synsätt delas av Förvaltningsrätten i Stockholm som, i dom meddelad den 19 april 2012, anser det rimligt att låta telefonnumret och inte nätinfrastrukturen vara en avgörande faktor vid fastställande av den relevanta marknaden, varför de båda ovannämnda tjänsterna heller inte kan anses utbytbara sinsemellan i sådan utsträckning att de ska tillhöra samma produktmarknad.

⁴⁴ Nummerserien 020 är avsedd för frisamtalstjänster, se Sammanställning av svensk nummerplan för telefoni daterad 2010-08-19, avsnitt 4.3.

⁴⁵ Nummerserien 077 är avsedd för samtal med delad kostnad, se Sammanställning av svensk nummerplan för telefoni daterad 2010-08-19, avsnitt 4.6

⁴⁶ Nummerserierna 0900, 0944 och 0939 är avsedda för betalteletjänster, se Sammanställning av svensk nummerplan för telefoni daterad 2010-08-19, avsnitt 4.4.

⁴⁷ Nummerserien 99 är avsedd för massanropstjänster, se Sammanställning av svensk nummerplan för telefoni daterad 2010-08-19, avsnitt 4.9.

⁴⁸ Nummerserien 0719 är avsedd för telematiktjänster i mobila kommunikationsnät, se Sammanställning av svensk nummerplan för telefoni daterad 2010-08-19, avsnitt 4.10. Telematiktjänster i fasta nät (nummerserien 0378 faller utanför marknaderna för Mobil samtalsterminering redan på grund av att de utgör fasta elektroniska kommunikationstjänster).

⁴⁹ Med korta servicenummer avses det korta nummer som identifierar tjänsten i fråga. Korta servicenummer används till bland annat nummerupplysning, samhällets alarmeringstjänst, kundtjänst och felanmälan.

⁵⁰ Terminering till dessa nummerserier omfattas inte av någon av PTS avgränsad marknad.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

3.4.2 Sms är inte substitut

PTS anser att det finns skäl att pröva om terminering av sms i individuella allmänna mobila kommunikationsnät ska anses utgöra en del av produktmarknaden Mobil samtalsterminering. Kommissionen har i sin rekommendation gjort en generell uppdelning mellan röstsamtal och dataöverföring i form av korta meddelanden (sms) till följd av skillnader mellan den tilltänkta användningen och den grundläggande funktionaliteten för samtal respektive sms.

Vissa slutanvändare betraktar sms som ett substitut till samtal, och då framför allt för korta samtal eftersom sms används för kommunikation av relativt korta meddelanden. De stora användarna av sms-tjänster återfinns främst i ålderskategorin 16-20 år, medan 7 procent av slutanvändarna i Sverige uppger att de inte använder sig av sms över huvud taget. I ålderskategorin 61-75 år är det 24 procent som aldrig skickar sms.⁵¹ Eftersom utbytbart endast finns vid ett begränsat antal fall och för en begränsad andel av befolkningen anser PTS att sms från ett efterfrågeperspektiv inte utgör ett tillräckligt närliggande alternativ till samtal.

Vidare kan sms, till skillnad mot samtal, även ha en tidsfördröjning. Med detta menas att det är mottagaren av ett sms som bestämmer när meddelandet ska läsas och om svar ska ges. Avsändaren kan inte heller vara helt säker på att meddelandet når fram till mottagaren.

På grossistnivå finns det såväl avtalsmässiga som tekniskt betydelsefulla skillnader mellan sms och samtal. Avtalsmässigt finns en skillnad mellan terminering av samtal respektive sms exempelvis genom att prissättningen i regel skiljer sig åt. Terminering av sms debiteras per styck, samtal debiteras per tidsenhet.

De tekniska skillnader som finns mellan samtal och sms har framför allt sin grund i att sms inte är realtidsberoende på samma sätt som samtal och därför, vid behov, kan transporteras alternativa vägar för terminering. Terminering av samtal respektive sms hanteras också i viss utsträckning av olika nätelement.

Från ett grossistperspektiv finns således avgörande skillnader mellan terminering av samtals- respektive sms-trafik. Tjänsterna är inte heller tekniskt eller avtalsmässigt sampaketerade utan åtskiljbara och möjliga att på grossistnivå köpa var för sig. PTS finner att dessa skillnader medför att sms inte ingår på marknaden Mobil samtalsterminering.

⁵¹ Individundersökning, 2011, Svenskarnas användning av telefoni och internet 2011, TNS SIFO på uppdrag av PTS, PTS-ER-2011:23

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

3.4.3 Personsökningstjänster är inte ett substitut

PTS anser att det finns skäl att pröva om marknaden Mobil samtalsterminering ska utvidgas till att även omfatta personsökningstjänster.

En *personsökningstjänst* är en tjänst för *utsändning av information* där personsökningsmottagaren har tilldelats ett telefonnummer avsett för personsökningstjänster ur den svenska telefonnummerplanen.⁵²

En slutanvändare kan skaffa en personsökningstjänst antingen genom att teckna ett abonnemang med en operatör eller genom att köpa en personsökningsmottagare med ett tilldelat telefonnummer.

Som bland annat angetts under avsnitt 2.8.4 är det till den operatör som kontrollerar det uppringda telefonnumret som samtalet dirigeras för att termineras. Ett telefonnummer kontrolleras av den operatör som kan originera samtalet åt den slutanvändare som nås via telefonnumret.

En slutanvändares innehav av personsökningsmottagare med ett tilldelat telefonnummer ur nummerserien för personsökningstjänster kan inte ringa från detta telefonnummer till andra slutanvändare med telefonnummer ur svensk eller internationell telefonnummerplan. Från ett slutanvändarperspektiv är således en personsökningstjänst *inte* utbytbar med den samtalstjänst som en slutanvändare får genom att köpa mobila telefonitjänster.

3.5 Slutsatserna av avgränsningen

3.5.1 Den produktmässiga avgränsningen

För att omfattas av produktmarknaden Mobil samtalsterminering ska den terminering som tillhandhålls en annan operatör ge dennes slutanvändare möjlighet att ringa samtal till ett telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som är avsett för mobila telefonitjänster.

En operatörs efterfrågan av samtalsterminering härleds direkt ur dess slutanvändares efterfrågan att ringa vissa telefonnummer. Tjänsten Mobil samtals-terminering saknar substitut eftersom det endast är den operatör som har tillgång till och kontroll över den abonnentunika informationen som behövs för att kunna terminera samtal till visst telefonnummer ur svensk telefonnummerplan avsett för mobila telefonitjänster som kan tillhandahålla termineringen till en annan operatör. All samtalsterminering till telefonnummer avsedda för mobila telefonitjänster ingår således på samma marknad, oavsett den tekniska lösningen såväl i kommunikationsnätet som för slutanvändarens anslutning.

⁵² Vid personsökning sänder avsändaren typiskt sett (ett flertal abonnemangs-, access- och tjänstetillämpningar förekommer) ett meddelande – en ton- eller teckenström – till en eller flera mottagare där meddelandet tas emot och kan avläsas. Nummerserien 074 har tilldelats för personsökningstjänster i den svenska telefonnummerplanen och nummerserien ingår i den vidare kategorin telefonnummer avsedda för mobila elektroniska kommunikationstjänster.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Följande ingår dock inte på den avgränsade marknaden:

- samtalsterminering till sådana nummerserier i svensk telefonnummerplan,
- sms,
- personsökningstjänster.

PTS finner därför sammanfattningsvis att XX terminering av samtal till slutanvändare med telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som är avsedda för mobila telefonitjänster, och som XX tekniskt sett kontrollerar, utgör en egen marknad.

PTS finner att marknaden Mobil samtalsterminering omfattar XX:s framföring av samtalet *från* den hopkopplingspunkt där det överlämnats av annan operatör och *fram till* den nätanslutningspunkt, oavsett teknisk lösning, där slutanvändaren kan ta emot samtalet.

Följaktligen skiljer sig den i detta beslut avgränsade marknaden i visst hänseende från den som kommissionen har rekommenderat som aktuell för förhandsreglering. Kommissionen avgränsar marknaden till att omfatta samtalsterminering i individuella mobiltelefonnät, medan PTS avgränsar marknaden till att omfatta samtalsterminering till de telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som är avsedda för mobila telefonitjänster och som företaget tekniskt kontrollerar, oavsett teknisk lösning för den uppringda slutanvändarens anslutning.

3.5.2 Den geografiska avgränsningen

De operatörer som erbjuder terminering av samtal till telefonnummer avsedda för mobila telefonitjänster i Sverige har antingen egna, eller genom avtal med nätägande operatör, nationella tillstånd för att använda frekvenser i hela landet. Några geografiskt begränsade radiotillstånd har inte utfärdats för detta ändamål. Samtliga anmälda aktörer som tillhandahåller samtalsterminering till sådana telefonnummer har rätt att bedriva verksamhet i hela Sverige

Konkurrensförhållandena för samtalsterminering får anses vara likartade inom hela Sverige. Till följd av att det är svårt för den som erbjuder samtals-terminering att göra åtskillnad mellan termineringsavgifterna för samtal till olika telefonnummer eller hopkopplingspunkter, varierar inte avgifterna för samtals-terminering till slutanvändare inom en operatörs kommunikationsnät, oavsett hopkopplingspunktens geografiska placering. Någon geografisk avgränsning inom de individuella kommunikationsnäten är därför inte motiverad utan den relevanta geografiska marknaden är lika omfattande som varje individuellt kommunikationsnät inom vilket en operatör kontrollerar tillträde till samtalsterminering.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

PTS finner att den geografiska avgränsningen av marknaden Mobil samtalsterminering motsvarar XX:s kommunikationsnäts utbredningsområde i Sverige.

4 Fråga om förhandsreglering av den relevanta marknaden

Fastställande av marknad som kan bli föremål för förhandsreglering

PTS fastställer med stöd av 8 kap. 5 och 6 §§ LEK att den i detta beslut avgränsade marknaden Mobil samtalsterminering har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt LEK på företag på marknaden.

4.1 Tre kriterier för att marknaden ska bli föremål för förhandsreglering

Kommissionen rekommenderar att den nationella regleringsmyndigheten ska pröva tre kriterier när myndigheten identifierar vilka relevanta marknader som kan bli föremål för förhandsreglering.⁵³

Det *första kriteriet* innefattar en prövning av om det finns stora och varaktiga hinder för marknadstillträde. Finns sådana hinder prövas enligt det *andra kriteriet* om det, trots eventuella etableringshinder finns tecken på marknadsdynamik. Saknas även sådan marknadsdynamik i tillräcklig omfattning, dvs. om marknaden till följd av sin struktur inte tenderar att utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens inom den tillämpliga tidsramen, prövas enligt det *tredje kriteriet* om den generella konkurrenslagstiftningen med beaktande av de särdrag som råder inom sektorn för elektronisk kommunikation är tillräcklig för att uppnå en effektiv konkurrens. Dessa tre kriterier bör alltså tillämpas kumulativt, dvs om något av dem inte är uppfyllt så innebär det att den berörda marknaden inte bör identifieras som en marknad som kommer ifråga för förhandsreglering. Detta innebär att en marknad som har antingen låga inträdeshinder, en tillräcklig marknadsdynamik eller där generell konkurrenslagstiftning är tillräcklig för att uppnå effektiv konkurrens får inte bli föremål för reglering med stöd av bland annat 4 kap. 4 § LEK.

Kommissionen rekommenderar marknaden för samtalsterminering i individuella mobiltelefonnät som aktuell för förhandsreglering. Eftersom den ingår bland de av kommissionen rekommenderade marknaderna har kommissionen redan gjort en bedömning i fråga om de tre kriterierna är uppfyllda. Såsom redan nämnts i avsnitt 3.4.1 skiljer sig den marknad som PTS har avgränsat i visst hänseende från den som kommissionen har rekommenderat som aktuell för förhandsreglering. Kommissionen avgränsar marknaden till att omfatta

⁵³ Kommissionens rekommendation av den 17 december 2007 om relevanta produkt- och tjänstmarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma i fråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2007/879/EG)

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

samtalsterminering i mobila nät, medan PTS avgränsar marknaden till att omfatta samtalsterminering till de telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som är avsedda för mobila telefonitjänster och som företaget tekniskt kontrollerar, oavsett teknisk lösning, för den uppringda slutanvändarens anslutning.

PTS finner därför skäl att i detta beslut på övergripande nationell nivå pröva huruvida de tre kriterierna för marknaden Mobil samtalsterminering är uppfyllda.

4.2 Det första kriteriet – höga och varaktiga inträdeshinder finns

4.2.1 Förutsättningarna för inträde på marknaden

Möjligheterna för inträde på en marknad är generellt sett goda, dvs. inträdeshindren är låga, om det finns möjligheter för en ny operatör att med rimliga investeringar, rimlig risk och inom rimlig tid bygga upp en konkurrenskraftig verksamhet. Om så är fallet ska en sådan marknad inte förhandsregleras eftersom en sådan reglering enligt LEK och kommissionens rekommendation kräver att inträdeshindren är höga och varaktiga.

PTS analys är baserad på ett antagande om att det inte finns några regleringar på marknaden Mobil samtalsterminering. Däremot antar PTS att befintliga regleringar och skyldigheter på andra operatörer och närliggande marknader är i kraft.⁵⁴

4.2.2 Inträdeshindren är höga och varaktiga

Mobil samtalsterminering tillhandahålls via det telefonnummer som en uppringande slutanvändare använder för att nå en uppringd slutanvändare. Det saknas tekniska förutsättningar att terminera ett samtal via en annan operatör än den som kontrollerar telefonnumret. Eftersom endast den operatör som kontrollerar ett specifikt telefonnummer kan sälja terminering av samtal till det telefonnumret finns det inte förutsättningar för en operatör att etablera sig genom att börja tillhandahålla samtalsterminering till ett telefonnummer som en annan operatör kontrollerar.

Det föreligger därtill regleringsbaserade hinder, i form av tillståndskrav för den begränsade frekvensresursen, vilket i sig utgör hinder för nyetablering.

⁵⁴ Analysen görs utifrån en så kallad modifierad Greenfield-ansats. En strikt Greenfield-ansats bygger på antagandet att det inte finns någon reglering av de företag som har ett betydande inflytande på marknaden. En modifierad Greenfield-ansats innebär ett antagande att det finns en reglering av företag med betydande inflytande på andra marknader än de analyserade under förutsättning att sådan reglering inte är beroende av slutsatser vad gäller den analyserade marknaden.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

PTS finner att etableringshindren på marknaden Mobil samtalsterminering är höga och varaktiga. Hindren för inträde bedöms kvarstå fram till PTS nästa revision av marknadsavgränsningen.

4.3 Det andra kriteriet – tillräcklig marknadsdynamik saknas

Det andra kriteriet innebär att PTS ska ta ställning till om den relevanta marknaden har sådana egenskaper som gör att den med tiden tenderar att utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens.

PTS ser på längre sikt en utveckling där marknaderna för mobila och fasta telefonitjänster konvergerar. När så sker kommer det att finnas förutsättningar för en ökad marknadsdynamik. PTS bedömer dock när det gäller mobila samtalstermineringstjänster att det i tiden fram till PTS nästa marknadsanalys inte kommer att finnas en utvecklad teknik och något substitut till Mobil samtalsterminering. PTS bedömer således att det inom tiden fram till PTS nästa marknadsanalys kommer att saknas tillräckliga förutsättningar för konkurrens och därmed för marknadsdynamik på marknaden Mobil samtalsterminering. PTS anser dock att det är motiverat att följa utvecklingen av de tekniska och marknadsmässiga lösningar som på sikt skulle kunna leda till en ökad marknadsdynamik och således även till bättre förutsättningar för en ökad konkurrens.

Sammanfattningsvis för det andra kriteriet finner PTS att det på marknaden Mobil samtalsterminering saknas tecken på en sådan dynamik som medför att marknaden kan komma att utvecklas mot en effektiv konkurrens inom tiden fram till PTS nästa marknadsanalys.

4.4 Det tredje kriteriet – generella konkurrensrätten inte tillräcklig

4.4.1 Tillämpning av enbart den generella konkurrensrätten ska anses otillräcklig

Vad avser det tredje kriteriet har PTS att bedöma om den generella konkurrenslagstiftningen är tillräckligt effektiv för att åtgärda konkurrensproblem på marknaden Mobil samtalsterminering.

4.4.2 Bedömning av om konkurrenslagstiftningen är tillräcklig för att uppnå effektiv konkurrens

För att utsluta LEK:s tillämpning vad avser konkurrensförhållandena på marknaden Mobil samtalsterminering är det inte tillräckligt att konstatera att en tillämpning av konkurrensreglerna (konkurrenslagen (2008:579) eller artikel 102 i EUF-fördraget) i det enskilda fallet kan vara tillämplig på ett identifierat konkurrensproblem. Det beror på att konkurrensreglerna är tillämpliga på alla marknader för elektronisk kommunikation oavsett om dessa marknader kan bli föremål för ingripanden enligt LEK eller inte.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Förhållandet att konkurrensreglerna med framgång har tillämpats i ett enskilt fall, kan inte tas till intäkt för att dessa regler kan lösa alla de konkurrensproblem som kan uppstå på marknaden Mobil samtalsterminering. Orsaken är att det därutöver kan finnas ytterligare behov av möjligheter att ingripa för att främja konkurrensen eller för att kompensera för de missförhållanden som en snedvriden konkurrenssituation medför. Emellertid ska de fall där en tillämpning av konkurrensreglerna har visat sig vara effektiv i ett visst ärende beaktas av PTS i samband med att myndigheten överväger att reglera marknader.

Den fråga som således ska ställas vid bedömningen av tredje kriteriet är om det *utöver de generella konkurrensreglerna* finns ett behov av kompletterande sektors-specifik reglering.

4.4.3 Förhandsreglering ger fördelar som konkurrensrätten inte ger

Konkurrensreglerna är ofta inte lika effektiva som LEK:s när det gäller möjlighet att skapa bättre konkurrensförutsättningar på en marknad där avsaknaden av fungerande konkurrens är en följd av marknadens strukturella problem.

Ett ingripande med stöd av en tillämpning av konkurrensreglerna förutsätter att ett företag har missbrukat sin dominerande ställning (2 kap. 7 § konkurrenslagen eller artikel 102 i EUF-fördraget), dvs. att ett redan inträffat konkurrensproblem kan bevisas. Förbudet i konkurrensreglerna kan således inte användas till att på förhand ställa upp skyldigheter eller handlingsregler i syfte att komma till rätta med ett potentiellt konkurrensproblem. LEK ger å sin sida möjlighet till ingripande med förhandsreglering som är utformad för att även potentiella konkurrensproblem ska kunna undanröjas.

En utredning enligt konkurrensreglerna av huruvida ett företag missbrukat en dominerande ställning är omfattande och tidskrävande. Eftersom marknaden Mobil samtalsterminering präglas av en snabb teknikutveckling, är det för att uppnå största möjliga effektivitet av ingripandet nödvändigt att det finns verktyg för att snabbt komma tillrätta med konkurrensproblemet. Tidsfaktorn kan på marknaden Mobil samtalsterminering vara av avgörande betydelse för mindre företags möjlighet att vara verksamma på marknaden. Efter en förhandsreglering med stöd av LEK ökar förutsättningarna för att skyndsamt åtgärda konkurrensproblem.

En annan fördel med förhandsreglering med stöd av LEK är att den skapar förutsägbara spelregler på marknaden Mobil samtalsterminering och ger möjlighet för företagen att på förhand känna till vilka skyldigheter och rättigheter, bland annat vad gäller villkor för tillgång till samtalsterminering, som de kan räkna med. Det är av avgörande vikt för företagen att på förhand

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

känna till dessa förutsättningar för att kunna fatta rationella beslut om etableringar och investeringar.

4.4.4 Den generella konkurrensrätten är inte tillräcklig

På grund av det som anförts i det föregående avsnittet finner PTS att enbart de generella konkurrensreglerna inte är tillräckliga för att nå det resultat som eftersträvas på marknaden Mobil samtalsterminering. Däremot erbjuder LEK redskap för att åstadkomma sådana resultat genom möjligheten att kunna införa särskilt anpassade regleringar som på förhand slår fast företagets spelregler, i synnerhet vad gäller tillgång till konkurrenters infrastruktur. PTS finner därför att marknaden Mobil samtalsterminering kan bli föremål för förhandsreglering.

4.5 Marknaden kan bli föremål för förhandsreglering

Sammanfattningsvis kännetecknas marknaden Mobil samtalsterminering av höga och varaktiga inträdeshinder och en låg grad av marknadsdynamik. Tillsammans med förhållandet att den generella konkurrenslagstiftningen inte bedöms vara tillräcklig för att skapa en effektiv konkurrens, anser PTS därför att marknaden Mobil samtalsterminering kan bli föremål för förhandsreglering.

Samtidigt ska framhållas att en felaktig utformning eller tillämpning av särslagstiftning kan skapa snedvriden konkurrens och ineffektiva investeringsbeslut, varför en reglering med stöd av LEK måste vara väl avvägd.

5 Företag med betydande inflytande

Fastställande av företag med betydande inflytande

PTS fastställer med stöd av 8 kap. 6 § LEK att XX AB har ett betydande inflytande på den i detta beslut avgränsade marknaden Mobil samtals-terminering.

5.1 Betydande inflytande finns om företaget kan uppträda oberoende

I avsnitt 4 fann PTS att marknaden Mobil samtalsterminering har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt LEK på företag på marknaden. Sådana skyldigheter blir emellertid endast aktuella om det inte råder effektiv konkurrens på marknaden. I detta avsnitt prövar PTS med stöd av 8 kap. 6 § andra stycket LEK om XX har ett betydande inflytande på den marknad som i detta beslut är aktuell för förhandsreglering.

Enligt 8 kap. 7 § första stycket LEK ska ett *företag* anses ha ett *betydande inflytande* om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan *uppträda oberoende* av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna.

5.1.1 Det är företagets marknadsmakt som avgör

Ett *företag* utgör enligt 8 kap. 6 § andra stycket det subjekt vars inflytande på en marknad ska bedömas.⁵⁵

Definitionen i 8 kap. 7 § LEK av *företag med betydande inflytande* är avsedd att överensstämma med konkurrenslagets definition av *dominerande ställning*, vilket medför att PTS ska göra sin bedömning av ett företags ställning mot bakgrund av den konkurrensrättsliga praxis som förekommer på området.⁵⁶

Begreppet företag i den mening som avses i de EU-rättsliga och svenska konkurrensreglerna omfattar en ekonomisk enhet som består av en enhetlig orga-

⁵⁵ I artikel 2 b) i tillträdesdirektivet definieras en *operatör* som ett *företag* som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla ett allmänt kommunikationsnät eller tillhörande facilitet. I 1 kap. 7 § LEK definieras en *operatör* som den som innehar eller på annat sätt råder över ett allmänt kommunikationsnät eller tillhörande installation. Definitionen av begreppet operatör i LEK innebär enligt förarbetena ett förtydligande i förhållande till definitionen i tillträdesdirektivet genom att det klargörs att det är innehavet av eller rådigheten över ett allmänt kommunikationsnät eller tillhörande installation som gör att en aktör omfattas av operatörsbegreppet, se prop. 2002/03:110 s. 359.

⁵⁶ Se prop. 2002/03:110 s. 276 och 404. Det framgår även av kommissionens rekommendation av den 17 december 2007 om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området för elektronisk kommunikation vilka kan komma i fråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2007/879/EG), p. 3.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

nisation med personal samt materiella och immateriella tillgångar, vilken på ett varaktigt sätt strävar efter att uppnå ett bestämt ekonomiskt mål.⁵⁷ Ett moderbolag som kontrollerar sina dotterbolag anses ingå i samma ekonomiska enhet som dotterbolagen när dessa inte utövat någon självständighet när det gäller att bestämma sina marknadsbeteenden utan endast verkställt moderbolagets instruktioner.⁵⁸

I ett företag kan således flera juridiska personer ingå. Samtliga dessa juridiska personer behöver inte, i vart fall inte direkt, bedriva verksamhet på den marknad som är aktuell för förhandsreglering. De juridiska personer inom respektive företag som PTS nu ålägger skyldigheter är de som bedriver verksamhet på respektive marknad, som moderbolag eller som dotterbolag.

5.1.2 Marknadsandelarna över tid har stor betydelse

I kommissionens marknad anges som riktlinjer ett antal indikatorer som myndigheterna ska beakta vid bedömningen av huruvida det förekommer företag med betydande inflytande.⁵⁹ Av dessa indikatorer är det *marknadsandelarnas fördelning* som tillmäts störst betydelse. För att ett företag ska anses ha betydande inflytande är det därtill viktigt att dess marknadsandel är *stabil över tiden*. Även om ett företag har en hög marknadsandel kan det finnas *motverkande förhållanden* som talar för att företaget likväl kan sakna betydande inflytande.

Enligt etablerad rättspraxis medför förhållandet att ett företag har en marknadsandel som överstiger 50 procent att det finns en presumtion för att företaget har ett betydande inflytande. Ett företag med en stor marknadsandel kan förutsättas ha betydande marknadsinflytande om dess marknadsandel har varit stabil under en längre tid.⁶⁰

5.2 Företaget XX

I varje operatörs individuella beslut i samband med notifiering avses under detta avsnitt finnas en beskrivning av just det företaget som omfattas av det individuella beslutet.

⁵⁷ 1 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579) samt artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget. Vad avser praxis, se bl.a. *Akzo v kommissionen*, Förstainstansrättens dom den 12 december 2007 i mål nr T-112/05, p 57

⁵⁸ Se bl.a. *Vibo v kommissionen*, EU-domstolens dom den 24 oktober 1996 i mål nr C-73/95, p. 16.

⁵⁹ Kommissionens riktlinjer för marknadsanalyser och bedömning av betydande marknadsinflytande i enlighet med gemenskapens regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2002/C 165/03)

⁶⁰ Kommissionens riktlinjer för marknadsanalyser och bedömning av betydande marknadsinflytande i enlighet med gemenskapens regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (2002/C 165/03)

5.3 XX har ett betydande inflytande på marknaden Mobil samtalsterminering

5.3.1 Det finns en presumtion för att XX har ett betydande inflytande

På XX:s (individuella) marknad Mobil samtalsterminering har XX 100 procents marknadsandel. Det finns således en presumtion för att XX har ett betydande inflytande på marknaden. PTS anser dock att det, trots XX:s monopolställning, även ska beaktas huruvida det finns en sådan stark *motverkande köparmakt* hos andra operatörer att presumtionen för att XX har ett betydande inflytande inte gäller.

Köparna av samtalsterminering i det mobila kommunikationsnätet utgörs i Sverige av såväl mobiloperatörer som fastnätsoperatörer. De största köparna av terminering för egen räkning är Tele2, Telenor och TeliaSonera. Med tanke på dessa operatörers roll som de största köparna av terminering gör PTS antagandet att de därmed även har de största förutsättningarna att utöva köparmakt. I fortsättningen av detta avsnitt kommer PTS därför i sin bedömning av motverkande köparmakt att utgå från Tele2, Telenor samt TeliaSonera och deras möjligheter att utöva köparmakt.

I det fall bedömningen skulle visa att varken Tele2, Telenor eller TeliaSonera har en sådan hög grad av motverkande köparmakt att de kan påverka en operatörs termineringspris, förutsätter PTS att inte heller övriga köpare av mobil samtalsterminering har möjlighet att utöva motverkande köparmakt i sådan omfattning att presumtionen för att XX har ett betydande inflytande eller inte gäller.

5.3.2 Det saknas en tillräckligt stark motverkande köparmakt

PTS analys av om det finns motverkande köparmakt bygger på en så kallad modifierad Greenfield-ansats.⁶¹

Indikationer som kan tala för att motverkande köparmakt finns

Med motverkande köparmakt avses en situation där köparens situation på marknaden ger denne möjlighet att påverka villkoren för transaktionerna trots att säljaren är monopolist. Om motverkande köparmakt förekommer på marknaden Mobil samtalsterminering skulle det innebära att det vore möjligt för köpare av terminering i mobila kommunikationsnät att påverka monopolistens prissättning av termineringsavgifter. Avsaknad av eller låg grad av motverkande köparmakt hos konkurrenter på en marknad pekar i sin tur på att företaget har ett betydande inflytande.

⁶¹ En strikt Greenfield-ansats bygger på antagandet att det inte finns någon reglering av de företag som har ett betydande inflytande på marknaden. En modifierad Greenfield-ansats innebär ett antagande att det finns en reglering av företag med betydande inflytande på andra marknader än den analyserade under förutsättning att sådan reglering inte är beroende av slutsatser vad gäller den analyserade marknaden.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Indikatorer som kan tala för att motverkande köparmakt förekommer är exempelvis om det är enkelt att välja en annan leverantör, om det går att avstå från köp eller om marknaden kännetecknas av en koncentrerad grupp av köpare.

Möjligheten att enkelt välja en annan operatör saknas

Mobil samtalsterminering kan endast tillhandahållas till en operatör av det företag som kontrollerar det telefonnummer till vilket ett samtal ska termineras. Det finns följaktligen inte något alternativ för en köpare av samtalsterminering än att köpa av den operatör som kontrollerar det telefonnummer som den uppringande slutanvändaren vill ringa till.

PTS finner därför att avsaknaden av alternativ innebär att Tele2, Telenor och TeliaSonera inte kan byta leverantör för samtalsterminering, och således inte heller kan utöva en sådan köparmakt att det motbevisar att XX har ett betydande inflytande.

Förhållandet att Tele2, Telenor och TeliaSonera inte har sådan motverkande köparmakt i detta avseende medför enligt PTS att mindre operatörer än dessa tre inte heller kan utöva sådan motverkande köparmakt att presumtionen att XX har ett betydande inflytande har motbevisats. Det kan enligt PTS inte antas att sådana mindre operatörer kan utöva en större köparmakt än vad de tre största operatörerna kan göra.

Möjlighet att avstå från köp saknas

Om Tele2, Telenor eller TeliaSonera helt avstår från att köpa terminering av XX riskerar de att slutanvändarna byter till en operatör som erbjuder möjligheten att nå slutanvändare i samtliga mobila kommunikationsnät. Tele2, Telenor och TeliaSonera riskerar således att förlora såväl marknadsandelar som konkurrenskraft.

PTS finner därför att det saknas möjligheter för Tele2, Telenor och TeliaSonera att helt avstå från att köpa terminering av XX. Tele2, Telenor och TeliaSonera kan därmed inte utöva en motverkande köpmarkraft gentemot XX av en sådan grad att presumtionen att XX har ett betydande inflytande har motbevisats. Detta förhållande medför att inte heller övriga, mindre, operatörer har sådana möjligheter.

Köparens förhandlingsstyrka inte tillräcklig

En köpares förhandlingsstyrka beror på företagets relativa storlek, inbördes transaktionsförhållanden och effekter av så kallad *multi market contact*.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

- Tillräcklig förhandlingsstyrka till följd av företagets relativa storlek saknas

Ju större skillnaden vad avser intäkter av terminering är mellan två parter, desto mindre sannolikt är det att förhandlingarna kommer att leda till låga och reciproka termineringsavgifter.

I en situation där de respektive operatörernas termineringsmarknader inte är reglerade skulle operatörer med jämförbar storlek sannolikt ingå avtal efter att ha nått ett jämviktsläge efter förhandling. Samtidigt skulle relativt sett mindre operatörer möta större svårigheter att få igenom sina krav eller utöva realistiska påtryckningar.

I de fall där köparen är större än säljaren kan köparsidan ha ett övertag i förhandlingen som en följd av att ju mer beroende säljaren är av att affären blir av, desto lägre kan priset förväntas bli. Samtidigt är det osäkert om den större operatören skulle använda sig av eventuell köparmakt, eftersom den mindre operatörens lägre trafikvolym gör att det framförhandlade termineringspriset får en relativt begränsad effekt på den stora operatörens totala samtrafikkostnader.

I och med att såväl Tele2 som Telenor, TeliaSonera och övriga mindre operatörer är beroende av varandra för att deras respektive slutanvändare ska kunna nå den andre partens slutanvändare, ser PTS dock inte någon större möjlighet för Tele2, Telenor eller TeliaSonera att utöva en hög grad av motverkande köparmakt. Enligt PTS medför det att inte heller övriga operatörer på de individuella marknaderna Mobil samtalsterminering har möjlighet att utöva en tillräckligt hög grad av motverkande köparmakt gentemot XX.

- Förhandlingsstyrka till följd av så kallad multi-market contact saknas

De operatörer som köper och säljer samtalsterminering är ofta verksamma även på andra *produktmarknader eller geografiska marknader* där de ofta stöter på samma motparter, dvs. de har så kallad multi-market contact med andra operatörer.⁶²

Generellt sett kan det finnas en möjlighet att använda en stark position på andra marknader som en hävstång för att nå mer förmånliga villkor vid förhandlingar på den marknad som står under bedömning. Men förhållandet att flera av de marknader som angränsar till de individuella marknaderna Mobil samtalsterminering kommer att vara förhandsreglerade fram till PTS nästa revidering av marknadsanalyserna, leder till att PTS anser att Tele2:s, Telenors och TeliaSoneras möjligheter till köparmakt kommer att vara starkt begränsade genom prisreglering och krav på icke-diskriminering.

Flera av operatörerna på de svenska individuella marknaderna Mobil samtalsterminering bedriver även verksamhet på andra *andra geografiska marknader*. Exempelvis har Telenor en omfattande verksamhet i framför allt

⁶² A Mitchell Polinsky and S Shavell, "Handbook of Law and Economics", Volume 2, 2007

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Norge. Telenor har därför möjlighet att utnyttja exempelvis stora finansiella tillgångar och skalfördelar för att nå en stark förhandlingssituation och eventuellt även kunna utöva köparmakt. Företaget är inkumbent och har därmed SMP-ställning på flera marknader i Norge, men en betydligt mindre marknadsandel i Sverige.

PTS har dock inte sett att Telenors etablering på flera geografiska marknader ger något utrymme för Telenor att på de svenska termineringsmarknaderna utöva en betydande motverkande köparmakt gentemot XX.

PTS anser vidare att förhållandet att varken Tele2, Telenor eller TeliaSonera kan sägas ha tillräcklig möjlighet att utöva en betydande köparmakt gentemot XX för att upphäva presumtionen att XX har ett betydande inflytande, leder till att inte heller övriga operatörer har en sådan grad av motverkande köparmakt.

5.3.3 XX har ett betydande inflytande

PTS slutsats av analysen vad avser indikatorer för motverkande köparmakt på XX:s marknad Mobil samtalsterminering är att Tele2, Telenor och TeliaSonera saknar en sådan grad av motverkande köparmakt som motbevisar presumtionen att XX till följd av sin monopolställning har ett betydande inflytande på marknaden.

Mot bakgrund av att de tre största operatörerna på den svenska marknaden för mobila telefonitjänster inte har en sådan tillräcklig köparmakt som motbevisar presumtionen för att XX har ett betydande inflytande, finner PTS att inte heller övriga köpare av mobila samtalstermineringstjänster har det.

PTS finner följaktligen att XX har ett betydande inflytande på dess individuella marknad Mobil samtalsterminering och att XX därmed är en operatör med betydande inflytande, en s.k. SMP-operatör.⁶³

⁶³ SMP, Significant Market Power vilket är den engelska termen för ”betydande marknadsinflytande”

6 Skyldigheter i syfte att skapa en effektiv konkurrens

6.1 Operatörer med betydande inflytande ska åläggas minst en skyldighet

Om det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, ska enligt 8 kap. 6 § LEK företag med betydande inflytande identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 § LEK.

Enligt 4 kap. 4 § LEK ska en operatör som enligt 8 kap. 7 § LEK har ett betydande inflytande på en viss marknad, i enlighet med 8 kap. 6 § LEK åläggas en eller flera av de skyldigheter som anges i 4 kap. 5-12 §§ LEK.

PTS har i avsnitt 5 fastställt att XX har ett betydande inflytande på den i detta beslut fastställda marknaden Mobil samtalsterminering.

De följande avsnitten är disponerade enligt följande. I avsnitt 7 motiveras de skyldigheter som avser att komma tillrätta med faktiska eller potentiella konkurrensproblem till följd av att det inte råder en effektiv konkurrens på XX:s marknad Mobil samtalsterminering. I avsnitt 8 motiveras de skyldigheter som rör åtgärder för den tillsyn och insyn som behövs i XX:s verksamhet för att de skyldigheter som åläggs ska få avsedd verkan.

6.2 Skyldigheterna ska skapa en effektiv konkurrens, vara proportionella och lämpliga

6.2.1 Skyldigheterna ska syfta till att skapa effektiv konkurrens

Enligt 4 kap. 4 § LEK ska förpliktelser som åläggs med stöd av 4 kap. 5-12 §§ LEK syfta till att skapa effektiv konkurrens.

Det är viktigt att notera att skyldigheter med stöd av LEK inte åläggs som en följd av att företaget har missbrukat sin marknadsmakt (så kallad *ex post*-reglering). PTS ålägger istället skyldigheter som syftar till att begränsa företagets möjligheter att utnyttja sitt betydande inflytande på ett sätt som snedvrider eller omöjliggör konkurrens (så kallad *ex ante*-reglering). Skyldigheterna åläggs för att skapa en effektiv konkurrens genom att på förhand reglera företagets agerande. Skyldigheterna ska vara direkt anpassade för situationen på den marknad som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att förhandsreglera den enligt LEK.⁶⁴

Vägledning för vad som avses med effektiv konkurrens torde enligt förarbetena till LEK få hämtas från konkurrensrätten.⁶⁵ Enligt förarbetena till konkurrenslagen kan effektiv konkurrens i princip anses råda på en marknad där antalet

⁶⁴ Se prop. 2002/03:110 s. 274.

⁶⁵ Se prop. 2002/03:110 s. 274.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

säljare inte är för begränsat, de utbudna produkterna inte är för differentierade, företagen inte handlar i samförstånd med varandra och inga väsentliga hinder finns för nyetablering av företag.⁶⁶

Det specifika konkurrensproblemet på marknaden Mobil samtalsterminering härrör från en operatörs kontroll över telefonnummer till slutanvändare. I avsaknad av skyldigheter på marknaden för Mobil samtalsterminering finns det en risk för att olika konkurrenshämmande beteenden utvecklas, exempelvis att XX vägrar att bedriva samtrafik med andra operatörer eller att XX bedriver samtrafik med andra operatörer men ger dem orimliga villkor.

Bakgrunden till konkurrensproblemet på marknaden är gemensam inom EU. För att säkerställa en enhetlig och harmoniserad syn på de nationella regleringsmyndigheternas tillämpning av regleringsåtgärder har European Regulators' Group (ERG, numera ersatt av Berec) därför tagit fram en gemensam ståndpunkt i frågan.⁶⁷ I den gemensamma ståndpunkten beskrivs ett antal konkurrensproblem som är baserade på de nationella regleringsmyndigheternas erfarenheter. Vart och ett av konkurrensproblemen som har identifierats under marknadsanalysen är enligt ERG:s gemensamma ståndpunkt ett problem mot vilket den nationella regleringsmyndigheten måste vidta åtgärder. I praktiken uppstår naturligtvis inte alla problem i vart och ett av fallen. Beskrivningen av konkurrensproblemen utgör endast en vägledning och utesluter inte att den nationella regleringsmyndigheten kan konstatera andra konkurrensproblem.

Med beaktande av ERG:s ståndpunkt och med utgångspunkt i de svenska förhållandena har PTS identifierat ett antal typiska konkurrenshämmande beteenden som ett företag med ett betydande inflytande på en relevant marknad i avsaknad av en förhandsreglering skulle kunna utöva på marknaden. Konkurrensproblemen och de konsekvenser som konkurrensproblemen kan ge upphov till anges av PTS under respektive skyldighet som åläggs i avsnitten 7-8.

PTS finner att de i vart fall potentiella konkurrensproblemen är av sådan art att de motverkar att en effektiv konkurrens råder på den marknad som omfattas av detta beslut.

6.2.2 Skyldigheterna ska vara proportionerliga

Enligt artikel 8.4 i tillträdesdirektivet⁶⁸ ska skyldigheter som införs

1. grundas på det fastställda problemets art,
2. vara proportionella och

⁶⁶ Se prop. 1992/93:56, s. 66.

⁶⁷ Se Revised ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the ECNS regulatory framework (ERG (06) 33).

⁶⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

3. motiverade mot bakgrund av målen i artikel 8 i ramdirektivet⁶⁹, dvs. att konkurrensen ska främjas.

En motsvarighet till tillträdesdirektivets bestämmelse finns i huvudsak i 1 kap. 2 § LEK, som stadgar att åtgärder som vidtas med stöd av LEK inte får vara mer ingripande än som framstår som rimligt och ska vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och de övriga intressen som anges i 1 §.

Proportionalitetsprincipen innebär att det ska göras en intresseavvägning av vad det allmänna vinner och vad den enskilde förlorar vid prövningen om en skyldighet ska åläggas. Det ska utifrån problemets art vara den mest lämpliga skyldigheten som väljs för att uppnå syftet med åtgärden.

I förarbetena till LEK sägs bland annat följande om den lämplighetsbedömning som PTS ska iaktta när myndigheten ålägger ett företag skyldigheter.⁷⁰

I att åtgärden skall vara den lämpligaste ligger att myndigheten skall välja den minst ingripande åtgärden som efter en proportionalitetsavvägning och behovsprövning utifrån de enskilda och de allmänna intressen som står mot varandra, bedöms kunna leda till det önskade resultatet. För att kunna göra en bedömning av vilken åtgärd som är den mest lämpliga måste myndigheten göra en genomlysande konsekvensanalys och redovisa resultatet av de avvägningar som myndigheten gjort i ett motiverat beslut.

I förarbetena anges vidare, i samband med slutsatsen att en proportionalitetsprincip uttryckligen bör slås fast i lagen, att det är en grundläggande princip att en inskränkning från det allmänna sida av den enskildes rätt att använda sin egendom förutsätter att det föreligger en rimlig balans eller proportionalitet mellan vad det allmänna vinner och den enskilde förlorar på grund av inskränkningen. Det ankommer på PTS att utgå från det grundlagsfästa egendomsskyddet i 2 kap. 18 § regeringsformen vid prövningen av vilka skyldigheter som ska förpliktas den som har ett betydande inflytande på en viss marknad. Vidare påpekas att egendomsskyddet endast gäller för fast egendom och att en förpliktelse om att bedriva samtrafik eller om att tåla andra former av tillträde oftast torde avse lös egendom.⁷¹

Kammarrätten i Stockholm har i ett avgörande under 2011⁷² hänvisat till tre kriterier som ofta används vid proportionalitetsbedömningar i EU-rättsliga sammanhang och som enligt kammarrättens mening även bör tillämpas för att bedöma proportionaliteten vid åläggande av skyldigheter enligt LEK. Vid bedömningen ska prövas om

⁶⁹ Europaparlamentets och rådet direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster

⁷⁰ Se prop. 2002/2003:110 s. 185.

⁷¹ Se prop. 2002/2003:110 s. 185.

⁷² Kammarrättens i Stockholm dom den 4 oktober 2011 med mål nr 1690-10.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

1. åtgärden är ägnad att tillgodose ändamålet,
2. det finns mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet, och
3. den fördel åtgärden medför står i rimlig proportion till den skada som åtgärden kan orsaka för de berörda.

Kammarrätten angav i samma avgörande följande avseende proportionalitetsprincipens tillämpning ifråga om beslut om att ålägga skyldigheter för SMP-operatörer enligt 8 kap. 6 § samt 4 kap. LEK.

Enligt LEK och de bakomliggande EU-direktiven får en regleringsmyndighet besluta om skyldigheter på förhand (ex ante) för att komma till rätta med befintliga eller potentiella konkurrensproblem på marknaden. Detta står i kontrast till den allmänna konkurrensrätten där konkurrensmyndigheten i allmänhet får ingripa endast när en överträdelse av gällande konkurrensregler har konstaterats (ex post). Regleringen om skyldigheter ex ante på marknaderna för elektronisk kommunikation har motiverats med att många av marknaderna är nyligen avmonopoliserade och att det finns höga inträdesbarriärer. Ett företag med betydande inflytande på en sådan marknad kan utnyttja sin marknadsmakt med följd att framväxten av effektiv konkurrens hämmas (prop. 2002/03:110 s. 108 ff.; jfr även s. 174 f. samt SOU 2006:88 s. 81 ff.).

Avsikten med ett skyldighetsbeslut av det slag som är aktuellt i målet är att åstadkomma en offentligrättslig reglering för tillhandahållandet av vissa tjänster under flera år. Vid utformning av skyldigheterna måste PTS alltså försöka förutse bl.a. marknadsutvecklingen för de reglerade tjänsterna samt SMP-operatörens handlande gentemot tillträdande operatörer, vilka också kan vara SMP-operatörens konkurrenter på närliggande marknader. Mot bakgrund av regelverkets syften bör myndigheten kunna utgå från grundläggande ekonomiska resonemang enligt vilka en SMP-operatör, i egenskap av vinstdrivande företag, har ett i och för sig legitimt intresse av att utnyttja sin ställning för att bibehålla eller stärka sin position på marknaden, exempelvis genom konkurrenshämmande strategiskt beteende mot tillträdande operatörer. SMP-operatörens kontroll över elektroniska kommunikationsnät och system för beställning och felanmälan m.m. ger också generell sett operatören faktiska möjligheter till sådant beteende. Det kan därför inte förutsättas exempelvis att SMP-operatörer under alla förhållanden avser att frivilligt ge tillträdande operatörer tillträde till tjänster med samma tjänstekvalitet och på samma villkor som i SMP-operatörens egen slutkundsverksamhet.

PTS utgår i följande avsnitt från kammarrättens ovan angivna tre kriterier vid bedömningen av vilka skyldigheter som är nödvändiga för att komma tillrätta med konkurrensproblemen på marknaden.

7 XX:s skyldigheter

7.1 Skyldighet att bedriva samtrafik

1. Skyldighet att bedriva samtrafik

1. XX AB ska vid varje rimlig begäran bedriva samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster (den begärande operatören), dvs. XX ska vidta de åtgärder som behövs för att samtrafiken ska fungera, exempelvis ska företaget
 - a. tillhandahålla sammankoppling av sitt och annan operatörs kommunikationsnät för utbyte av samtrafik (direktförbindelse), och vidta de åtgärder som krävs för att samtrafik ska kunna utbytas över hopkopplingspunkten,
 - b. tillhandahålla samtalsterminering från den hopkopplingspunkt där det överlämnats av annan operatör och fram till den punkt, oavsett teknisk lösning, där slutanvändaren kan nås för samtal med slutanvändare som har sådant telefonnummer som omfattas av XX:s marknad Mobil samtalsterminering,
 - c. vidta de åtgärder som behövs för att slutanvändare ska kunna nå varandra på avsedda telefonnummer eller för att slutanvändare ska kunna få tillgång till tjänster i de allmänna kommunikationsnäten, exempelvis ska XX utan dröjsmål implementera de telefonnummer ur svensk telefonnummerplan som den begärande operatören tilldelats och öppna telefonnumren för trafik.

7.1.1 Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 8 § LEK

Enligt 4 kap. 8 § LEK får en operatör förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande installationer i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet kan avse exempelvis att operatören ska

1. ge annan tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande installationer, inbegripet sådant tillträde som krävs för att möjliggöra val och förval av operatör samt erbjudanden om återförsäljning av abonnemang,
2. förlänga ett redan beviljat tillträde till tillhörande installationer,
3. erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,
4. bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för samverkan mellan tjänster,
5. erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande installationer,
6. erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa samverkan mellan tjänster ända fram till slutanvändarna,

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

7. erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster,
8. erbjuda tillträde till sådana tjänster som möjliggör, stödjer eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster,
9. bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande installationer kan förbindas.

Paragrafen innehåller en exemplifierande uppräkningslista av vad en skyldighet om tillträde kan avse och är således inte uttömmande. Som en allmän grundprincip gäller att skyldigheter som åläggs ska vara proportionella i förhållande till de krav – rimliga ur tekniskt och ekonomiskt hänseende – som kan ställas av andra företag. Åläggandet ska syfta till att skapa effektiv konkurrens (se 4 kap. 4 §). Åtgärden kan vara ett direkt resultat av den analys som gjorts av en marknad enligt 8 kap. 6 §. Den kan också aktualiseras efter konkreta klagomål från ett konkurrerande företag, varigenom ett hinder för effektiv konkurrens på den analyserade marknaden uppdagats.⁷³

I 4 kap. 10 § LEK anges att vid tillämpning av 4 kap. 8 § ska särskilt beaktas

1. den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande installationer, med hänsyn tagen till marknadsutvecklingen samt art och typ av samtrafik och andra former av tillträde,
2. den tillgängliga kapaciteten,
3. de risker som nyinvestering medför för ägaren till nät eller tillhörande installationer,
4. behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,
5. berörda immateriella rättigheter, och
6. intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

7.1.2 Fungerande samtrafik krävs för att nå LEK:s övergripande mål

Med *samtrafik* avses enligt 1 kap. 7 § LEK fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten.

De övergripande målen med LEK är att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urval, pris och kvalitet för elektroniska kommunikationstjänster. Dessa mål ska enligt 1 kap. 1 § LEK uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen på området främjas.

⁷³ Se prop. 2002/03:110 s. 378.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Eftersom varje operatör kontrollerar tillträdet till sina slutanvändare genom abonnentunik information är det för att samtrafiken ska kunna fungera avgörande att samtalen kan dirigeras, dvs. att telefonnummer enligt den svenska telefonnummerplanen implementeras och öppnas för trafik hos varje operatör.

7.1.3 XX:s särställning ger upphov till konkurrensproblem

För att slutkundsmarknaderna för telefonitjänster ska kunna fungera och utvecklas i riktning mot en effektiv konkurrens måste det finnas en fungerande samtrafik mellan operatörerna.

XX har – liksom varje annan samtalsterminerande operatör har på sin respektive marknad – 100 procents marknadsandel på den i detta beslut fastställda marknaden. Marknadsandelen är en följd av att XX via sin tillgång till abonnentunik information, inklusive telefonnummer, kontrollerar tillträdet till sina slutanvändare. Genom kontrollen över tillträdet kontrollerar XX även andra operatörers möjlighet att terminera samtal till sina slutanvändare. Om andra operatörer inte får möjlighet att terminera samtal till XX:s slutanvändare till konkurrenskraftiga och rimliga villkor kan de inte möta slutkundsmarknadens efterfrågan av samtalstjänster.

För att en operatör ska kunna producera de samtalstjänster som efterfrågas av slutanvändarna måste operatören kunna erbjuda samtal till sådana telefonnummer avsedda för mobila telefonitjänster som XX kontrollerar, vilket förutsätter samtrafik. Konkurrensen på marknaden för elektronisk kommunikation skulle kunna snedvridas om XX kan använda sin monopolställning för att inte medverka till eller på annat sätt försvåra, fördyra eller fördröja terminering av samtal eller sammankoppling av kommunikationsnät med andra operatörer.

Andra operatörers behov av samtrafik med XX medför att företaget får en sådan marknadsstyrka och särställning att det kan agera på ett sätt som inte hade varit möjligt på en marknad som kännetecknats av effektiv konkurrens. Företaget kan exempelvis utnyttja sitt inflytande genom att vägra att implementera och öppna telefonnummer för samtal till slutanvändare i annan operatörs kommunikationsnät eller i förhandlingar genomdriva oskäliga villkor för samtrafik som en motpart inte skulle acceptera om det hade funnits alternativa möjligheter. Företaget kan även genom enbart hot om att vägra samtrafikera genomdriva avtalsvillkor som annars inte varit möjliga. Genom sin särställning på marknaden Mobil samtalsterminering kan XX således på ett antal sätt förhindra, fördröja, försvåra eller fördyra utbyte av samtrafik och på så sätt snedvrیدا konkurrensen på marknaden.

Om operatörers tillgång till samtrafik försvåras eller nekas till konkurrenskraftiga villkor kan det dessutom hindra dem från att vara verksamma på en slutkundsmarknad för telefonitjänster, vilket begränsar slutanvändarnas utbud.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

7.1.3.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX den aktuella tillträdesskyldigheten är att förhindra företaget från att utnyttja sitt betydande inflytande på marknaden och därigenom hindra andra operatörer från att agera konkurrenskraftigt. Genom skyldigheten säkerställs konkurrensen på marknaden, vilket är också syftet med LEK. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet kan följande konstateras. Av 4 kap. 1 § LEK följer en skyldighet för XX att förhandla om samtrafik med den operatör som begär det. En sådan förhandling ska enligt uttalanden i förarbetena ske med god vilja.⁷⁴ Bestämmelsen i 4 kap. 1 § LEK motverkar inte XX möjlighet att utnyttja sin särställning på ett sätt som objektivt sett inte kan godtas, bland annat vad gäller möjligheten att driva igenom villkor som inte skulle ha blivit resultatet efter en förhandling på marknad som kännetecknas av effektiv konkurrens. Anledningen är att bestämmelsen endast omfattar en skyldighet att förhandla om samtrafik men inte någon skyldighet att komma överens eller till vilka villkor samtrafik ska utbytas.

Inte heller möjligheten att med stöd av 4 kap. 3 § LEK ålägga XX att mot marknadsmässig ersättning bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra, är tillräcklig för att motverka konkurrensproblemen. Denna bestämmelse medför endast en möjlighet för PTS att ingripa efter att ett missförhållande har konstaterats och sådant ingripande kan endast avse enskilda fall. Ingripanden med stöd av 4 kap. 3 § LEK skapar därför inte vare sig tillräcklig förutsägbarhet eller förutsättningar för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra.

Mot bakgrund av att de skyldigheter som följer av 4 kap. 1 och 3 §§ LEK inte motverkar konkurrensproblemen anser PTS att XX med stöd av 4 kap. 8 § ska åläggas en skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran från annan operatör om att bedriva samtrafik. Eftersom en fungerande samtrafik är av sådan avgörande betydelse för konkurrensen, finner PTS att det – för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra och för att undanröja risken för att konkurrensen på slutkundsmarknaden för telefonitjänster allvarligt snedvrids – finns ett behov av att på förhand ålägga XX en skyldighet med stöd av 4 kap. 8 § LEK att vid varje rimlig begäran från en annan operatör bedriva samtrafik med denne. PTS finner sammanfattningsvis att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

XX tillträdesskyldighet syftar till att operatörer ska ha möjlighet att kunna agera konkurrenskraftigt på marknaden, vilket i slutändan gynnar slutanvändarna. Det intrång i XX verksamhet som den aktuella skyldigheten medför, uppvägs av

⁷⁴ Se prop. 2002/2003:110 s. 374.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

operatörernas behov av att kunna etablera sig samt agera konkurrenskraftigt på marknaden. PTS finner därför att fördelarna för operatörerna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

7.1.4 Direktförbindelse ingår

För att säkerställa att alla slutanvändare ska kunna nå varandra är det nödvändigt att samtliga operatörer tillgodoser en rimlig begäran om *direkt sammankoppling av kommunikationsnät* (direktförbindelse).

Generellt sett saknas det tillräckliga incitament för en operatör med ett betydande inflytande att upprätta en direktförbindelse. Tvärtom kan det ligga i en sådan operatörs intresse att vägra eller fördröja sammankoppling eller medge sammankoppling till sådana villkor att det hämmar den begärande operatörens konkurrenskraft.

I de fall trafikvolymerna mellan två operatörer är betydande åt båda hållen finns dock sannolikt ett ömsesidigt intresse av att direktförbindelser etableras. Samtrafiken är emellertid inte alltid volymmässigt lika stor åt båda hållen. XX har därför inte alltid incitament att upprätta direktförbindelse med den operatör som efterfrågar det.

Mot bakgrund av andra operatörers behov av att ha direktförbindelse med XX och att XX kan ha bristande incitament att etablera sådan direktförbindelse, finner PTS det nödvändigt att på förhand säkerställa att XX har en skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om att etablera direktförbindelse. Sådan skyldighet ska följaktligen åläggas XX med stöd av 4 kap. 8 § LEK.

När en operatör begär att få etablera direktförbindelse till XX:s infrastruktur uppkommer frågan om begäran är rimlig. Vid bedömningen av om begäran är rimlig bör utgångspunkten vara att XX:s etablering av direktförbindelsen ska vara tekniskt och ekonomiskt rimlig mot bakgrund av XX:s infrastruktur, de kostnader som etableringen av direktförbindelsen för med sig för XX och de trafikvolymerna som kan komma att utbytas över direktförbindelsen.

För att vara ändamålsenlig måste skyldigheten att etablera direktförbindelse omfatta att XX ska vidta de åtgärder som krävs för att samtrafik ska kunna utbytas över XX:s hopkopplingspunkt.

Vid en begäran om direktförbindelse bör beaktas att XX ska få skäligen tid för att förbereda inkoppling, exempelvis för anpassning av kapacitet och åtgärder som behövs för att upprätthålla driftsäkerheten.

7.1.4.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att vid en rimlig begäran tillhandahålla sammankoppling av nät för utbyte av samtrafik (direktförbindelse), är att övriga

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

operatörer som vill tillhandahålla telefonitjänster ska få direktförbindelse med XX och få tillgång till dess stora kundbas. På så vis kan alla slutanvändare nå varandra. Genom den aktuella skyldigheten kan övriga operatörers effektiva etablering underlättas samt deras konkurrenskraft ökas, vilket är ett allmänt syfte med LEK. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således även ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX skyldighet att etablera direktförbindelse omfattar endast en rimlig begäran från andra operatörer. I de fall två operatörer har liknande trafikvolymer finns normalt ett ömsesidigt behov av direktförbindelser. Då mindre operatörer med relativt små trafikvolymer önskar direktförbindelser med XX kan företaget emellertid ha ett generellt lågt incitament att tillhandahålla förbindelsen. För att ta tillvara även de mindre operatörernas behov av direktförbindelser finner PTS att det inte finns någon annan skyldighet som på motsvarande sätt tillförsäkrar en kostnadseffektiv sammankoppling för andra operatörer.

XX skyldighet att tillhandahålla direktförbindelse syftar till att ge övriga operatörer, som vill tillhandahålla telefonitjänster, direktförbindelse med XX och dess kundbas för att därigenom kunna konkurrera effektivt. Det intrång i XX verksamhet som den aktuella skyldigheten medför, uppvägs dock av operatörernas behov av att kunna etablera sig på marknaden. På så vis kan operatörernas konkurrenskraft ökas. PTS finner därför att fördelarna för operatörerna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

7.1.5 Mobil samtalsterminering oavsett teknik

För att andra operatörer ska kunna möta slutanvändarnas efterfrågan på samtalstjänster är det nödvändigt för andra operatörer att kunna erbjuda sina slutanvändare terminering av samtal till XX:s slutanvändare.

PTS har i avsnitt 7.1.2 och 7.1.3 konstaterat att möjligheten för en operatör att kunna terminera samtal i andra operatörers nät är av stor betydelse för konkurrenssituationen på slutkundsmarknaden för telefonitjänster. Vidare har myndigheten konstaterat att XX har ett monopol till följd av företagets kontroll av tillträdet till sina slutanvändare och över termineringen av samtal till dessa slutanvändare via tilldelade telefonnummer.

För att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra och för att undanröja risken för att konkurrensen på slutkundsmarknaden för telefonitjänster allvarligt snedvrids, är det nödvändigt att på förhand säkerställa att XX har en skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om att tillhandahålla sådan samtals-terminering som omfattas av XX:s marknad Mobil samtalsterminering, oavsett teknisk lösning för slutanvändarens anslutning. XX ska därför åläggas sådan skyldighet med stöd av 4 kap. 8 § LEK.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

För att vara ändamålsenlig ska skyldigheten att tillhandahålla samtalsterminering omfatta framföring av samtalet *från* den hopkopplingspunkt vid vilken den överlämnande operatören överlämnar samtalet för terminering till XX:s mobila allmänna kommunikationsnät och *fram till* den punkt, oavsett teknisk lösning, vid vilken slutanvändaren kan nås för samtal med slutanvändare som har sådant telefonnummer som omfattas av XX:s marknad Mobil samtalsterminering.

7.1.5.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten att tillhandahålla samtalsterminering är att ge övriga operatörer möjlighet att kunna erbjuda sina slutanvändare samtalsterminering till XX slutanvändare. På så vis snedvrids inte konkurrensen på marknaden, vilket i slutändan gynnar slutanvändarna. Den ökade konkurrensen främjar också valfrihet och pris för slutanvändarna, vilket är ett allmänt syfte med LEK. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX har ett monopol till följd av företagets kontroll av tillträdet till sina slutanvändare och således över samtalstermineringen till dessa slutanvändare. Företaget kan genom att utnyttja sin ställning hindra slutanvändare från att nå varandra och i övrigt erbjuda villkor som hindrar andra operatörer från att bedriva en konkurrenskraftig verksamhet. För att ta tillvara övriga operatörers behov av samtalsterminering finner PTS att det inte finns något mindre ingripande alternativ som på motsvarande sätt tillförsäkrar övriga operatörer samtalsterminering till konkurrenskraftiga villkor.

XX skyldighet syftar till att ge övriga operatörer och dess slutanvändare möjlighet till samtalsterminering till XX slutanvändare, vilket därmed främjar en effektiv konkurrens. Det intrång i XX verksamhet som den aktuella skyldigheten medför, uppvägs dock av den ökade konkurrens på slutkundsmarknaden för fasta telefonitjänster och det allmänna intresset av att slutanvändarna ska kunna nå varandra som blir följderna av en sådan skyldighet. PTS finner därför att fördelarna för operatörerna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

7.1.6 Åtgärder för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra

En grundläggande förutsättning för att konkurrensen på telefonimarknaderna ska kunna öka är att samtrafiken mellan operatörer fungerar. En fungerande samtrafik mellan olika kommunikationsnät och slutanvändares tillgång till kommunikationstjänster som tillhandahålls i allmänna kommunikationsnät, utgör i sin tur förutsättning för att slutkundsmarknaden för telefonitjänster ska fungera och på längre sikt utvecklas i riktning mot en effektiv konkurrens.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Eftersom varje operatör kontrollerar tillträdet till sina slutanvändare med hjälp av abonnentunik information är det en avgörande faktor för att tjänster ska kunna fungera mellan olika kommunikationsnät och för att slutanvändare i olika kommunikationsnät ska kunna nå varandra på avsedda telefonnummer och nå tjänster i övriga allmänna kommunikationsnät att trafiken kan *dirigeras* mellan och i kommunikationsnäten.

En förutsättning för att trafiken ska kunna dirigeras till slutanvändare i en annan operatörs kommunikationsnät är att XX *implementerar* de telefonnummer som den andra operatören kontrollerar enligt PTS beslut om tilldelning av telefonnummer ur svensk telefonnummerplan och *öppnar* telefonnumren för trafik.

Till följd av XX:s betydande inflytande på marknaden finns en risk för att företaget antingen fördröjer implementeringen av de telefonnummer som den begärande operatören kontrollerar eller fördröjer att telefonnumren öppnas för trafik. Fördröjningar kan leda till att en annan operatörs marknadsinträde försvåras eller omöjliggörs, vilket skulle hämma konkurrensen.

PTS ska därför ålägga XX med stöd av 4 kap. 8 § LEK en skyldighet att vidta de åtgärder som krävs för att slutanvändare ska kunna nå varandra på avsedda telefonnummer och för att slutanvändare ska kunna få tillgång till tjänster i de allmänna kommunikationsnäten. När det gäller implementering av telefonnummer och öppning av telefonnummer för trafik ska skyldigheten förenas med ett krav på att sådana åtgärder ska göras utan dröjsmål. Annars finns en risk för att konkurrensen hämmas.

7.1.6.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att vidta nödvändiga åtgärder för att slutanvändare ska kunna nå varandra eller möjliggöra tillgång till tjänster i de allmänna kommunikationsnäten, är att etablera en fungerande samtrafik, vilket gynnar konkurrensen och i slutändan slutanvändarna. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX har ett monopol genom sin kontroll av tillträdet och samtalstermineringen till sina slutanvändare, vilket innebär att XX har möjlighet att helt snedvrida konkurrensen till nackdel för andra operatörer och slutanvändare. PTS finner därför, med hänsyn till XX ställning, att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

XX skyldighet syftar till att etablera en fungerande samtrafik. Det intrång i XX verksamhet som den aktuella skyldigheten medför, uppvägs dock av den ökade

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

konkurrens på slutkundsmarknaden för fasta telefonitjänster och det allmänna intresset av att slutanvändarna ska kunna nå varandra som blir följden av en sådan skyldighet. PTS finner därför att fördelarna för operatörerna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför..

7.1.7 Samtrafik ska tillhandahållas till rimliga villkor

1. Skyldighet att bedriva samtrafik

2. XX ska vid varje rimlig begäran från annan operatör tillhandahålla de tjänster eller produkter som avses i punkten 1. Villkoren för XX:s tillhandahållande ska, när den andra operatören begär det, omfatta åtminstone följande.
 - a. Skriftligt avtal om tillhandahållandet av tjänsterna och produkterna.
 - b. Tjänsternas och produkternas respektive omfattning ska motsvara det som XX ska tillhandahålla enligt punkten 1 och omfattningen ska medge en ändamålsenlig användning.
 - c. Alla priser och ersättningar som den begärande operatören ska betala ska framgå av avtalet och vara uppdelade på de olika tjänster respektive produkter som ingår. När XX har rätt att ensidigt ändra ett pris eller en ersättning, ska den begärande operatören meddelas senast 90 dagar i förväg om varje faktiskt tillämpad höjning. En ensidigt bestämd höjning av pris eller ersättning får inte träda i kraft förrän efter 90 dagar från det att XX meddelat den begärande operatören om höjningen. Fristen om 90 dagar gäller inte när XX ändrar sitt pris till följd av PTS tillsyn eller beslut eller efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen för mobila kommunikationsnät eller till följd av domstols avgörande.
 - d. Villkoren för administrativa rutiner, inklusive rutiner för fakturering, avräkning och betalning ska vara tydligt beskrivna och för ändamålet så enkelt utformade som möjligt.
 - e. När XX som förutsättning för att tillhandahålla tjänsterna eller produkterna uppställer krav på ekonomisk säkerhet eller andra villkor för fördelning av ekonomisk risk, ska detta tydligt framgå av villkoren, inklusive på vilka grunder kreditvärdigheten prövas. Sådan säkerhet och annan riskfördelning ska vara rimlig och avspegla den ekonomiska risk som XX har dels vid avtalets ingående, dels under pågående avtalsperiod.
 - f. Villkoren för ändring i och omförhandling av avtalet ska möjliggöra att parterna inom pågående avtalsperiod kan nå en överenskommelse om fortsatt avtal.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

- g. Avtalets giltighetstid ska vara skälig och uppgå till minst tre månader. Uppsägningsvillkoren ska vara skäliga och ange vilka väsentliga avtalsbrott som kan leda till uppsägning. De avtalsbrott som kan leda till att ett avtal sägs upp ska vara sådana att en uppsägning är en rimlig och adekvat åtgärd

7.1.8 Rättslig utgångspunkt

Som beskrivits ovan i avsnitt 7.1.1 får PTS med stöd av 4 kap. 8 § LEK ålägga XX en skyldighet att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande installationer i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. Enligt 4 kap. 4 § ska en sådan skyldighet syfta till att skapa en effektiv konkurrens. Av förarbetena till 4 kap. 8 § LEK följer att en sådan skyldighet måste vara proportionell vilket bland annat innebär att den ska bedömas i förhållande till huruvida kraven från den begärande operatören kan anses rimliga ur tekniskt och ekonomiskt hänseende.⁷⁵

Syftet med PTS beslut att ålägga XX en samtrafikskyldighet är att skapa en effektiv konkurrens. För att syftet ska kunna uppnås är det nödvändigt att XX:s tillhandahållande sker till villkor som är rimliga ur tekniskt och ekonomiskt hänseende.

Som framgått i avsnitt 7.1.3 finns det en risk att XX utnyttjar sin marknadsstyrka på ett sådant sätt att företaget utan objektiva godtagbara skäl fördyrar, fördröjer eller i övrigt försvårar ett tillhandahållande av samtrafik och därigenom skadar andra operatörers möjlighet att konkurrera på slutkundsmarknaden för telefonitjänster. XX:s särställning ger dessutom företaget möjlighet att genomdriva avtalsvillkor som inte skulle vara möjliga i en avtalsrelation med part som är jämbördig vad gäller marknadsstyrka. Detta kan exempelvis ske genom att XX ställer orimliga krav på ekonomisk säkerhet eller i övrigt skapar onödigt komplicerade rutiner för att tillhandahålla samtrafik.

Vad som ska ingå i ett specifikt avtal mellan XX och en annan operatör är i första hand upp till dem att avgöra. Men för att förhindra att XX genomdrivar oskäliga avtalsvillkor anser PTS det nödvändigt att genom förhandsreglering med stöd av LEK säkerställa att avtalsvillkoren i en bilateral avtalsrelation i all väsentligt är rimliga ur ekonomiskt hänseende och förtydliga vad som ska vara en rimlig begäran.⁷⁶ En avsaknad av ett sådant på förhand fastställt förtydligande av vad som är en rimlig begäran, kan medföra en risk för att den begärande operatörens tillgång till samtrafik försvåras, fördröjs eller fördyras, vilket leder till att skyldigheten att tillgodose varje begäran om samtrafik inte blir verkningsfull och ändamålsenlig.

⁷⁵ Se prop. 2002/03:110 s. 378.

⁷⁶ Vad avser behovet av att förtydliga begreppet rimlig begäran se PTS rapport Precision i beslut (PTS-ER-2008:14) t.ex. s. 28.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Fråga uppkommer då om till vilka villkor samtrafik ska tillhandahållas för att uppfylla rimliga krav ur bland annat ekonomiskt hänseende. PTS bedömning av vad som ska anses utgöra en rimlig begäran framgår av avsnitten 7.1.9-7.1.14.

Förhandlingar om villkor för samtrafik kan medföra höga transaktionskostnader för operatörerna. Därför kommer PTS i detta beslut även att ålägga XX att offentliggöra ett referenserbjudande som kan användas som utgångspunkt vid förhandlingar mellan avtalsparterna, se mer om detta i avsnitt 8.3.

7.1.9 Skriftligt samtrafikavtal ska ingås på begäran

Samtrafik mellan två operatörer förutsätter någon form av överenskommelse. Enligt PTS erfarenhet ingår operatörerna inte sällan förmlösa avtal och det händer att det uppkommer tvist om avtalets egentliga innehåll i diverse avseenden. Oklarheter i avtalsrelationen minskar förutsägbarheten för den begärande operatören.

PTS ser därför ett behov av att på förhand säkerställa att XX har en skyldighet att på annan operatörs begäran ingå skriftligt avtal om tillhandahållandet av samtrafik. Vad som ska ingå i ett specifikt samtrafikavtal mellan XX och en annan operatör är dock upp till parterna att avgöra så länge XX kan sägas tillgodose en rimlig begäran om samtrafik.

7.1.9.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att företaget på begäran ska ingå skriftligt avtal, är att ge övriga operatörer möjlighet till förutsägbarhet i sina samtrafikavtal med XX. Genom skyldigheten främjas operatörernas konkurrenskraft, varför beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. I brist på skriftliga samtrafikavtal kan XX exempelvis hänvisa till befintligt referenserbjudande såsom gällande för den specifika avtalsituationen, vilket kan missgynna övriga operatörer. För att tillgodose operatörernas behov av förutsägbarhet, finner PTS att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

XX skyldighet syftar till att övriga operatörer på begäran ska kunna ingå skriftliga samtrafikavtal med företag, vilket ger ökad förutsägbarhet. Detta är ett rimligt krav på en konkurren utsatt marknad och kan inte anses vara ingripande. Det intrång i XX verksamhet som den aktuella skyldigheten medför, uppvägs av den förbättrade konkurrenssituation som det innebär när den begärande operatören får en ökad förutsägbarhet genom att få till stånd skriftliga samtrafikavtal. PTS finner därför att fördelarna för operatörerna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

Kommentar [F3]: Lycamobile, Net1, TDC, AllTele, Mundio Mobile, Götalandsnätet. åläggs att offentliggöra uppgifter i avsnitt 8.2.

Tele2, TeliaSonera, Telenor och Hi3G åläggs en skyldighet att offentliggöra referenserbjudande i avsnitt 8.3.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

7.1.10 Tjänsternas och produkternas omfattning ska vara ändamålsenlig

För att en operatör som begär samtrafik ska kunna bedöma om tjänstens eller produktens omfattning är ändamålsenlig är det nödvändigt att XX tydligt beskriver vad som ingår i respektive tjänst och produkt. Utgångspunkten för beskrivningens omfattning ska vara att den ger den begärande operatören klarhet och förutsägbarhet i fråga om vad tjänsten eller produkten omfattar. Bland sådana uppgifter som den begärande operatören rimligen måste få klart för sig hör de tekniska specifikationer som gäller för de tjänster och produkter som avses i avtalet. Genom beskrivningen ska det säkerställas att operatören kan bedöma att tjänsten eller produkten är å ena sidan ändamålsenlig och å andra sidan inte omfattar mer än vad operatören efterfrågar och behöver.

Mot bakgrund av att det finns ett bristande incitament för XX att tillhandahålla samtrafik till konkurrenskraftiga villkor, måste det finnas mekanismer som motverkar konkurrensproblemet. Annars riskerar syftet med skyldigheten, att främja en effektiv konkurrens, att gå förlorad.

Det är en förutsättning att operatören får tillgång till alla relevanta och nödvändiga uppgifter om tekniska specifikationer, leveranskapacitet och nätegenskaper för att denne ska kunna bedöma om tjänsterna och produkterna för samtrafik är ändamålsenliga. Skälet till detta är att det ger den begärande operatören möjlighet att vara konkurrenskraftig på slutkundsmarknaden.

7.1.10.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att operatörerna ska tillhandahållas tjänster eller produkter vars omfattning är ändamålsenliga, är att de ska kunna bedriva en konkurrenskraftig verksamhet. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

XX kan genom att utnyttja sin ställning försvåra för operatörerna genom att de inte får tillräcklig information om bl.a. tekniska specifikationer samt vad som ingår i respektive tjänst eller produkt, vilket minskar operatörernas förutsägbarhet samt förmåga att enkelt etablera en effektiv samtrafik. För att operatörerna ska vara konkurrenskraftiga krävs att de i tillräcklig utsträckning får specificerade uppgifter avseende produkterna eller tjänsterna. Eftersom XX har bristande incitament att tillhandahålla samtrafik till konkurrenskraftiga villkor, dvs. förse operatörerna med specificerade uppgifter, finner PTS att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

Genom att ålägga den aktuella skyldigheten kan operatörerna få specificerade uppgifter för att kunna bedöma om tjänsterna och produkterna är ändamålsenliga. Den aktuella skyldigheten medför på så vis en ökad

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

förutsägbarhet för operatörerna. På så vis kan operatörernas konkurrenskraft ökas. PTS anser därför att de fördelar som skyldigheten medför, uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

7.1.11 Tydlig prissättning

Oklarheter om priser och ersättningar mellan operatörer medför stora ekonomiska risker. En tydlig prissättning för samtrafiktjänsterna och samtrafikprodukterna är därför en viktig faktor för att den begärande operatören dels ska kunna ta tillvara sin rätt till samtrafik till villkor som är rimliga ur ett ekonomiskt hänseende, dels i övrigt ska kunna bedöma och få förutsägbarhet vad gäller de ekonomiska konsekvenserna av avtalet.

PTS anser därför att det ska framgå mellan XX och den begärande operatören vilka priser och ersättningar som den begärande operatören ska betala. Alla priser och ersättningar ska framgå av avtalet och vara uppdelade på ett sådant sätt att den begärande operatören kan bedöma om villkoren är rimliga ur ett ekonomiskt hänseende och kunna säkerställa att betalning inte utgår för sådant som går utöver det som behövs eller är relevant. Den begärande operatören ska även kunna säkerställa att (dolda) avgifter eller förtäckta kostnadshöjningar inte debiteras. XX:s prissättning av samtrafik är reglerad inom ramen för skyldighet 2, se skyldigheten och skälen för denna i avsnitt 7.2.

Generellt sett är det rimligt att en operatör får ersättning för terminering av samtal av den operatör som överlämnar trafiken för terminering. Det är den operatör som samtrafikerar – dvs. som har fysisk och logisk sammankoppling enligt 1 kap. 7 § LEK – med XX som ska betala för termineringen, om inte annat har avtalats. Utgångspunkten i avsaknad av avtal med annan innebörd är således att den samtrafikerande (begärande) operatörens samtrafikavtal omfattar all trafik som dirigeras via sammankopplingen, oavsett var trafiken ursprungligen originerat.⁷⁷

Om XX i ett avtal har rätt att ensidigt ändra villkor om pris och ersättning, är det rimligt att den begärande operatören får en rimlig tid på sig för att anpassa sin verksamhet efter det nya priset/ersättningen. Därför ska XX senast 90 dagar före det att priset eller ersättningen är avsedd att träda i kraft, informera den begärande operatören om varje faktiskt tillämpad prishöjning. Höjningen får inte tillämpas mot den begärande operatören förrän 90 dagar efter det att XX har meddelat den begärande operatören om höjningen.

PTS anser det dock vara rimligt att XX omedelbart ska kunna rätta sig efter PTS tillsyn eller beslut eller efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen för mobila kommunikationsnät eller till följd av domstols avgörande på grund av en sådan tidsfrist i en skyldighet. PTS anser därför att fristen om 90 dagar inte ska gälla vid sådana PTS åtgärder eller efter avgörande i domstol.

⁷⁷ Se prop. 2002/03:110, s. 198.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

7.1.11.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att erbjuda operatörerna en tydlig prissättning, är att de ska kunna tillvarata sin rätt till samtrafik på rimliga ekonomiska villkor och i övrigt få förutsägbarhet avseende konsekvenserna av sina samtrafikavtal. Genom att operatörerna ges en tydlighet och förutsägbarhet kan deras möjligheter att fatta beslut som ökar deras konkurrenskraft förbättras. På så vis främjas konkurrensen, vilket är det allmänna syftet med LEK. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att även tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning finner PTS följande. Oklarheter om priser och ersättningar mellan operatörer medför stora ekonomiska risker på grund av bristande förutsägbarhet. Det är därför av särskild vikt att XX på förhand, genom avtalsvillkoren, erbjuder alla operatörer tydliga och förutsägbara villkor, varför ändamålet inte kan tillgodoses på annat sätt än genom den aktuella skyldigheten. PTS finner därför att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

Genom att ålägga den aktuella skyldigheten kan operatörerna få möjlighet att bedriva en långsiktig ekonomisk verksamhet där villkoren är tydligt angivna och där avtalsrelationen inte präglas av t.ex. oannonserade ändringar. PTS finner att den aktuella skyldigheten medför sådan tydlighet och förutsägbarhet att den uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

7.1.12 Administrativa rutiner ska vara tydligt beskrivna och medge transparens

En fungerande affärsrelation förutsätter att det är fastställt vilka administrativa rutiner som gäller mellan parterna. Mot bakgrund av XX:s särställning finns en risk att tillhandahållandet av samtrafiken fördröjas, fördröjs eller i övrigt försvåras till men för den begärande operatören. Det är därför viktigt att aktuella rutiner, utöver att vara tydliga, är utformade på ett för ändamålet så enkelt sätt som möjligt.

När det gäller fakturerings-, avräknings- och betalningsrutiner ska den begärande operatören kunna utläsa vad operatören faktureras för. Annars finns en risk för att betalning utgår för tjänster eller andra inslag som inte behövs eller inte är relevanta eller att operatören debiteras dolda avgifter eller förtäckta prishöjningar. Om faktureringen inte tillgodoser den begärande operatörens behov av transparens finns en risk att operatören inte kan tillvarata sin rätt till villkor som är rimliga ur ekonomiskt hänseende.

7.1.12.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

PTS finner att skyldigheten, om tydliga och rimliga villkor för betalning samt fakturering, är proportionerlig och uppvisar sådana likheter med skyldigheten

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

om tydlig prissättning att myndigheten i denna del hänvisar till proportionalitetsbedömningen enligt avsnitt 7.1.11.1.

7.1.13 Krav på ekonomisk säkerhet ska vara objektivt sett rimliga

Det är inte ovanligt att det i överenskommelser ställs krav på ekonomisk säkerhet för fullgörande av förpliktelser enligt avtal. Oförutsägbara eller oskäligen krav på ekonomisk säkerhet kan förhindra eller fördröja att avtal kommer till stånd och, om avtal kommit till stånd, föranleda tvister. XX kan använda sin marknadsmakt för att genom villkor om ekonomisk säkerhet eller annan riskfördelning fördröja eller försvåra den begärande operatörens verksamhet.

Det finns också en risk för att XX ställer sådana krav på ekonomisk säkerhet eller annan riskfördelning som inte motsvaras av den risk som avtalssituationen medför för XX. Alltför långtgående krav i dessa avseenden fördröjar den begärande operatörens verksamhet och minskar dess konkurrenskraft i relation till XX.

PTS anser därför att det ur ekonomiskt hänseende är nödvändigt att villkoren om ekonomisk säkerhet eller annan riskfördelning ska vara rimliga med utgångspunkt i objektiva och transparenta bedömningskriterier. Villkoren ska också avspeglade den risk som XX har dels vid avtalets ingående, dels under pågående avtalsperiod.

För att den begärande operatören ska kunna bedöma om villkoren är rimliga ur ett ekonomiskt hänseende ska XX:s villkor om ekonomisk säkerhet eller andra villkor om fördelning av ekonomisk risk mellan XX och den begärande operatören vara tydliga och i normalfallet fastställas när avtal ingås. Detta gäller i fråga om hur prövningen av den begärande operatörens kreditvärdighet ska gå till och vilka steg som ska ingå i bedömningen. Oavsett när XX riktar krav om ekonomisk säkerhet eller villkor om fördelning av risk mot en begärande operatör ska XX ge operatören en redogörelse för de omständigheter som i det enskilda fallet motiverar ett krav på säkerhet, liksom det underlag som läggs till grund för bedömningen.

PTS vill för övrigt framhålla att en ekonomisk säkerhet eller annan riskfördelning vid varje tillfälle ska avspeglade den risk som XX löper mot sin avtalspart. Den ekonomiska säkerhetens storlek, eller annan riskfördelning, bör följaktligen reduceras i det fall XX:s avtalspart exempelvis förbättrar sin ekonomiska situation.

7.1.13.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att krav på ekonomisk säkerhet och annan riskfördelning ska vara objektivt sett rimliga, är att tillgodose de begärande operatörernas behov av förutsägbara och rimliga villkor. Genom att

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

XX endast får uppställa rimliga krav på säkerhet minskas risken för orimliga och eventuella oförutsedda kostnader för operatörerna. Detta ökar i sin tur möjligheterna för operatörerna att agera konkurrenskraftigt. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten främjar således syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX har en sådan marknadsmakt att företaget vid en avtalsförhandling kan uppställa krav på ekonomisk säkerhet som är orimliga eller endast ger den begärande operatören bristande förutsägbarhet. Myndigheten finner att operatörerna har ett stort behov av att endast objektiva, förutsägbara och rimliga krav på ekonomisk säkerhet uppställs av XX. Ur operatörernas synvinkel ger möjligheten att anmäla orimliga krav på ekonomisk säkerhet till PTS därmed inte samma förutsägbarhet som den aktuella skyldigheten. PTS finner därför att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

Genom att ålägga den aktuella skyldigheten kan de begärande operatörerna undvika att drabbas av orimliga och oförutsedda krav på ekonomisk säkerhet, vilket gynnar deras konkurrenskraft och möjlighet att etablera sig på marknaden. I avtalssituationer där parterna normalt inte är jämnstarka måste det ställas högre krav på att den starkare parten endast uppställer objektiva, rimliga och förutsägbara krav på ekonomisk säkerhet. Åligger det är inte betungande i den utsträckning för XX att företagets intresse skulle väga tyngre än de begärande operatörernas behov av rimliga villkor. PTS finner därför att fördelarna för operatörerna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

7.1.14 Avtals giltighetstid, uppsägning och omförhandling

En förutsättning för att säkerställa den begärande operatörens konkurrenskraft på slutkundsmarknaderna är att villkoren för tillgången till samtrafik är förutsägbara och tydligt reglerade mellan XX och operatören. Om villkoren är alltför långtgående eller ger alltför stort utrymme för tolkning, kan de användas av XX på ett sätt som hindrar en effektiv konkurrens. Villkoren uppfyller i så fall inte kravet på att XX ska tillgodose varje operatörs begäran som ur ekonomiskt hänseende är rimlig.

PTS finner därför att det finns ett behov av att säkerställa att XX:s villkor för avtalets giltighetstid samt för uppsägning och omförhandling är rimliga.

När det gäller avtalets giltighetstid ska denna vara skälig, vilket enligt PTS innebär att giltighetstiden ska uppgå till minst tre månader.

Enligt avtalsrättsliga principer är det endast väsentliga avtalsbrott som kan föranleda uppsägning av ett avtal. XX har genom sin marknadsmakt möjlighet

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

att genom uppsägning eller hot om uppsägning framtvinga oskäligen eller annars oförutsägbara villkor.

PTS anser att det ur ekonomiskt hänseende är rimligt att endast en sådan omständighet som är av väsentlig natur för avtalet ska kunna leda till en uppsägning av samtrafikavtal. De avtalsbrott som kan leda till uppsägning ska vara av sådan natur att en uppsägning är en rimlig och adekvat åtgärd. Avtalsbrotten ska åtminstone till sin karaktär anges i avtalet. Utebliven betalning för utförda tjänster kan vara ett exempel på när uppsägning av avtalet kan vara en rimlig och adekvat åtgärd, i varje fall om risken för fortsatt utebliven betalning är hög.

Det är även rimligt för en begärande operatör att avtalet stipulerar villkoren för ändring av samtrafikavtal och villkoren för omförhandling. Avtalet ska därför reglera dels på vilket sätt XX och den begärande operatören ska inleda förhandlingar om nya villkor inom ramen för redan träffat avtal, dels hur de ska inleda förhandlingar om villkor för produkter och tjänster som inte omfattas av träffat avtal. Villkoren för omförhandling ska vara sådana att de möjliggör för den begärande operatören att inom pågående avtalsperiod nå en överenskommelse om fortsatt avtal. Om en operatör begär att ett avtal om samtrafik inte ska innehålla ett utrymme för XX att ensidigt ändra i avtalsvillkor, ska detta i regel anses som ett rimligt villkor.

7.1.14.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

PTS finner att skyldigheten, om avtalslängd, uppsägningsvillkor och ändringsvillkor m.m. är proportionerlig och uppvisar sådana likheter med skyldigheten om förutsägbara och rimliga krav på ekonomisk säkerhet att myndigheten i denna del hänvisar till proportionalitetsbedömningen enligt avsnitt 7.1.13.1.

7.1.15 Varje rimlig begäran ska tillgodoses

1. Skyldighet att bedriva samtrafik

3. XX får vägra att tillgodose en rimlig begäran om sådana tjänster och produkter som omfattas av punkten 1 endast när det finns objektivt sett godtagbara skäl för att vägra tillhandahållandet. Exempelvis kan det i ett enskilt fall finnas objektivt sett godtagbart skäl att vägra tillgodose en rimlig begäran
 - när det saknas tekniska möjligheter att genomföra tillhandahållandet,
 - när vägran är nödvändig för att förebygga att XX:s kommunikationsnät eller dess användare skadas,
 - när XX kan visa att kommunikationsnätets driftsäkerhet och slutanvändarnas personliga integritet äventyras,

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

- när den begärande operatören tillhandahåller XX motsvarande tjänst eller produkt men där den begärande operatören uppställer sådana villkor för att tillhandahålla sina tjänster/produkter som inte är rimliga, eller
- när XX inte får ersättning inom rimlig tid, eller det finns en avsevärd risk för att ersättning uteblir, för den trafik som utbyts eller kommer att utbytas över den begärande operatörens hopkopplingspunkt till XX:s kommunikationsnät.

Vägran att leverera utan objektivet sett godtagbara skäl begränsar konkurrensen. Om XX vägrar att bedriva samtrafik med en annan operatör kan det få konkurrensbegränsande effekter. Utgångspunkten ska därför vara att XX ska vara skyldig att tillgodose varje rimlig begäran om samtrafik. Men XX får vägra att tillgodose en sådan begäran om samtrafik när det finns objektivet sett godtagbara skäl för en vägran.

Utgångspunkten för de förhållanden som regleras i fråga om samtrafik bör vara att det är XX:s infrastruktur och tjänster som blir föremål för begäran om tillträde. Huruvida det objektivet sett är godtagbart för XX att vägra att tillhandahålla en begärd tjänst eller produkt när det behövs större anpassningar av infrastrukturen får bedömas i det enskilda fallet.

PTS anser att det i ett enskilt fall kan finnas objektivet sett godtagbara skäl för XX att vägra att tillgodose en rimlig begäran om samtrafik när XX kan visa exempelvis att det saknas tekniska möjligheter att tillgodose begäran, när vägran är nödvändig för att förebygga att XX:s kommunikationsnät eller dess användare skadas eller när XX kan visa att kommunikationsnätets driftsäkerhet och slutanvändarnas personliga integritet äventyras.⁷⁸

När den begärande operatören lämnar motsvarande tjänster till XX kan det vidare vara objektivet sett godtagbart för XX att vägra tillgodose en begäran, om den begärande operatören ställer krav på ersättning som mer än marginellt överstiger det pris som XX tillämpar (så kallad reciprok prissättning).

Av avsnitt 7.1.11 framgår att det är rimligt att en operatör får ersättning för terminering av samtal av den operatör som överlämnar trafiken för terminering. XX kan därför helt eller delvis vägra att tillgodose en begäran om samtrafik när den begärande operatören inte har betalat för trafik som överlämnats vid en hopkopplingspunkt som företaget har med den begärande operatören och det finns skäl att anta dels att betalning inte kommer att ske inom rimlig tid, dels att risken för fortsatt utebliven betalning är avsevärd.

Även vid en initial avtalsförhandling kan det finnas objektivet sett godtagbara skäl för XX att vägra tillgodose en begäran om samtrafik. Så kan vara fallet då

⁷⁸ Se även prop. 2002/2003:110, s 378.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

riskerna redan under förhandlingsstadiet är avsevärd för att den begärande operatören inte kommer att betala för den trafik som ska överlämnas, dvs. då den begärande operatören kan bedömas ha en alltför låg kreditvärdighet. Ett annat exempel är då den begärande operatören inte ställer rimlig ekonomisk säkerhet för den trafik som ska överlämnas.

Vad som ska anses rimligt att tillhandahålla ur främst ekonomiskt hänseende har förtydligats av PTS i främst skyldigheten 1.2 med motivering i avsnitten 7.1.8-7.1.14.

7.1.15.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att företaget får vägra att tillgodose en rimlig begäran om tjänster och produkter endast när det finns objektiva godtagbara skäl för vägran, är att utgångspunkten ska vara att operatörerna normalt kan bedriva samtrafik med XX. Genom att XX inte utan objektiva godtagbara skäl kan vägra en rimlig begäran kan operatörerna normalt ges tillträde till XX infrastruktur och tjänster. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX saknar incitament att ge tillträde till företagets infrastruktur och tjänster. För att möjliggöra att XX, trots frånvaron av incitament, tillhandahåller tillträde såvida begäran är rimlig, är det nödvändigt att PTS ålägger företaget den aktuella skyldigheten. PTS finner därför att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

Genom att ålägga den aktuella skyldigheten förutsätts XX kunna ge tillträde till infrastruktur och tjänster såvida det inte finns objektiva och rimliga skäl för vägran. Detta medför att tillträdande operatörernas möjlighet att etablera sig på marknaden underlättas, vilket dels är syftet med XX skyldighet att lämna tillträde, dels generellt främjar konkurrensen. PTS finner därför att fördelarna för grossistkunderna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

7.1.16 Underrättelse om avsikt att vägra begäran

1. Skyldighet att bedriva samtrafik

4. När XX avser att vägra att tillgodose en annan operatörs begäran om sådana tjänster eller produkter som omfattas av punkten 1, ska företaget utan dröjsmål skriftligen upplysa operatören om sin avsikt att vägra tillgodose begäran. XX ska även ange skälen för sin vägran samt lämna sådan information att den begärande operatören kan avgöra om denne kan vidta åtgärder för att tillhandahållandet ska kunna ske.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Den begärande operatören ska ges möjlighet att antingen vidta åtgärder så att ett avtal eller tillträde kan komma till stånd eller vända sig till PTS för tvistlösning eller tillsyn. PTS finner därför att skyldigheten om att bedriva samtrafik ska kompletteras med en skyldighet för XX att utan dröjsmål skriftligen underrätta den begärande operatören om sin avsikt att inte tillmötesgå en begäran om att bedriva samtrafik och att ange skälen för detta. Skyldigheten om skriftlig underrättelse ska gälla oavsett om XX uppfattar begäran som orimlig, och avslås på den grunden, eller om begäran uppfattas som rimlig men XX anser sig ha objektivet sett godtagbara skäl att vägra tillhandahållandet. Om en sådan skyldighet inte finns ökar risken för att XX kan fördröja eller förhindra samtrafik.

Ett exempel på när skyldigheten kan komma att tillämpas är om XX skulle vägra samtrafik och som skäl för sin vägran åberopar att motparten har en sådan bristande kreditvärdighet eller betalningsförmåga att XX kräver att ekonomisk säkerhet ställs före leverans. Om en sådan situation uppkommer ska XX utan dröjsmål beskriva för motparten de omständigheter som enligt XX motiverar krav på ekonomisk säkerhet och det underlag som XX har lagt till grund för bedömningen.

7.1.16.1 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att utan dröjsmål upplysa begärande operatör om sin avsikt att vägra att tillgodose en begäran om att bedriva samtrafik samt ange skälen för vägran, är att öka begärande operatörers konkurrenskraft och underlätta deras etablering på marknaden genom ökad förutsägbarhet. Detta är också syftet med XX tillträdesskyldighet. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX har ett betydande inflytande på marknaden och kan därmed försvåra begärande operatörers etablering genom att inte upplysa dem om sin avsikt att vägra begäran eller att inte ange skälen för detta, vilket försvårar för operatörerna. För att tillgodose operatörernas behov av transparens och eventuella möjlighet att vidta åtgärder för att möjliggöra tillhandahållandet krävs således att XX tydligt och i god tid anger skälen för sin vägran. PTS finner därför att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

Genom att ålägga den aktuella skyldigheten förutsätts XX kunna tillgodose en begäran om samtrafik såvida det inte finns objektiva och rimliga skäl för vägran. Det intrång i XX verksamhet som en skyldighet att utan dröjsmål underrätta om avsikt att vägra begäran medför, uppvägs av begärande operatörs behov av att kunna bedriva samtrafik med XX. PTS finner därför att fördelarna för

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

begärande operatörer uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

7.2 Skyldighet att tillämpa kostnadsorienterad prissättning

2. Skyldighet att tillämpa kostnadsorienterad prissättning

1. XX AB ska vid tillhandahållandet av sådan samtalsterminering som omfattas av marknaden Mobil samtalsterminering, enligt skyldighet 1.1 a, tillämpa kostnadsorienterad prissättning enligt följande kriterier.
 - a. De kostnader som får läggas till grund för prissättningen ska beräknas enligt kostnadsredovisningsmetoden Long Run Incremental Cost (LRIC). Med LRIC-metoden avses i detta fall en metod för beräkning av kostnadsorienterad prissättning som baserar sig på långsiktiga trafikrelaterade särkostnader hos en effektiv operatör som använder sig av modern teknik. De för priset relevanta kostnaderna är de kostnadsresultat som framgår av den vid var tid gällande hybridmodellen för samtrafik i mobila allmänna kommunikationsnät i enlighet med PTS vid var tid gällande föreskrifter om LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterad prissättning.
 - b. Avkastningskravet ska vid den kostnadsorienterade prissättningen vara beräknat enligt den s.k. WACC-metoden (Weighted Average Cost of Capital) baserad på CAPM (Capital Asset Pricing Model).
 - c. XX tillåts en flexibilitet i sin prissättning genom att det genomsnittliga priset per tjänst ska motsvara den genomsnittliga kostnaden per tjänst enligt vid var tid gällande hybridmodell. Leverans och hyra ses som olika tjänster. XX får inte använda flexibiliteten på ett konkurrensbegränsande sätt.
2. XX ska hålla en beskrivning av kostnadsredovisningsmetoden tillgänglig för allmänheten genom att på sin webbplats hänvisa till beskrivningen av LRIC-metoden på PTS webbplats.

7.2.1 Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 11 och 12 §§ LEK

Enligt 4 kap. 11 § LEK får en operatör som avses i 4 kap. 4 § förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad prissättning eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 8 kap. 5 § LEK visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

En skyldighet enligt första stycket kan även avse en skyldighet för operatören att tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod. En sådan förpliktelse ska förenas med skyldighet att göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten. Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen ska framgå av beskrivningen.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

En operatör som har förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning ska enligt tredje stycket samma bestämmelse visa att priserna är rättvisa och skäligen hänsyn till kostnaderna och får åläggas att justera sina priser.

I 4 kap. 12 § LEK anges att vid tillämpningen av 4 kap. 11 § ska hänsyn tas till den investering som gjorts av operatören. En sådan skyldighet som anges i 4 kap. 11 § ska utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.

7.2.2 Prisreglering för tillträde krävs för att samtrafikskyldigheterna ska få avsedd verkan

Tillgången till samtalsterminering i grossistledet till ett pris som möjliggör konkurrens i efterföljande led är avgörande för att en operatör ska kunna tillhandahålla telefonitjänster på konkurrenskraftiga villkor till slutanvändare. Generellt sett finns det incitament, och således en potentiell risk, för att ett företag med ett betydande inflytande tillämpar överprissättning i ett marknadsled för att försvåra för konkurrenter i nästkommande marknadsled.

XX:s betydande inflytande på marknaden Mobil samtalsterminering medför en risk för att företaget tillämpar överprissättning eller marginalklämning, vilket missgynnar andra operatörer på marknaderna och även, i sista hand, slutanvändarna. Dessutom är incitamentet för XX att sänka priserna för samtrafik, i synnerhet priserna för samtalsterminering, begränsat eftersom höga priser på samtrafik inte i första hand drabbar XX:s egna slutanvändare, utan i stället höjer konkurrenternas kostnader och gör dem mindre konkurrenskraftiga.

PTS ska därför med stöd av 4 kap. 11 och 12 §§ LEK ålägga XX en skyldighet att tillämpa en viss prissättningsmetod vid tillhandahållandet av sådan samtalsterminering som omfattas av detta beslut.

7.2.3 Vid val av beräkningsmetod finns ett antal faktorer att väga in i bedömningen

När PTS ska fastställa vilken form av prisreglering som ska åläggas för tillträde till samtrafik, ska myndigheten överväga vilka effekter som prisregleringen kan ha på både kort och lång sikt. PTS måste ta hänsyn till å ena sidan bland annat att slutanvändarna har ett intresse av låga priser och att det finns ett behov av en ökad tjänstekonkurrens och infrastrukturkonkurrens. Å andra sidan måste PTS beakta att en skyldighet för XX att tillhandahålla samtrafik till ett för högt, eller för lågt pris, kan såväl påverka XX:s incitament att investera i infrastruktur som snedvräta konkurrensen.

En felaktig prissättning kan leda till ett över- eller underutnyttjande av XX:s kommunikationsnät och det är därför viktigt att prisregleringen av samtrafik är neutral i förhållande till investering i annan infrastruktur.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

7.2.4 LRIC-metoden lämplig för samtalsterminering

Kostnadsorienterad prissättning kan beräknas enligt olika metoder. En prisreglering i form av kostnadsorientering baserad på LRIC-metoden⁷⁹ innebär att grossistpriset fastställs på basis av en effektiv operatörs kostnader, samtidigt som rimlig avkastning medges på investerat kapital. Avsikten med en kostnadsorienterad prissättning enligt LRIC-metoden är att neutralisera en operatörs möjligheter att ta ut för höga priser eller utöva marginalklämning, eller på annat sätt motverka att en effektiv konkurrens utvecklas.

På en marknad som kännetecknas av effektiv konkurrens kan en operatör som har gjort felinvesteringar eller bedriver sin verksamhet ineffektivt inte belasta köparna med sina faktiska kostnader. LRIC-metoden avser att eliminera operatörens möjligheter att påföra kostnader som har sin grund i ineffektiviteter i verksamheten. Enligt LRIC-metoden får den operatör som ålagts kostnadsorienterad prissättning för en viss tjänst täckning för sina kostnader under förutsättning att verksamheten bedrivs effektivt.

Vid en beräkning enligt LRIC-metoden är utgångspunkten nukostnaden/återanskaffningsvärdet. Detta beror på att en operatör som är verksam på en marknad med effektiv konkurrens inte prissätter sina tjänster baserat på historiska kostnader, utan anpassar sina priser efter den prisnivå som konkurrerande operatörer med modern och effektiv utrustning sätter.

I förarbetena till LEK uttalas att LRIC-metoden ger mer rättvisande investerings signaler till marknaden än andra beräkningsmodeller och därför bidrar till en effektiv konkurrens på lång sikt.⁸⁰

Kommissionen har rekommenderat medlemsstaterna att använda LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterat pris för bland annat samtrafik.⁸¹ Dessutom har kommissionen i maj 2009 antagit en ny rekommendation om en LRIC-metod för beräkningen av kostnaden för termineringsavgifter i fasta och mobila kommunikationsnät inom EU. Rekommendationen har antagits i syfte att öka harmoniseringen genom att anvisa medlemsstaternas regleringsmyndigheter en gemensam metod som ger ökad rättssäkerhet och de rätta incitamenten för potentiella investerare, samt minskar regleringsbördan för befintliga operatörer som är verksamma i flera medlemsstater.⁸²

I likhet med kommissionen gör PTS bedömningen att kostnadsorienterad prissättning enligt LRIC-metoden är den form av prisreglering som bäst tar hänsyn

⁷⁹ LRIC är en förkortning för Long Run Incremental Cost och LRIC-metoden innebär att man mäter kostnaden för att tillhandahålla ett inkrement, dvs. en ökning av verksamheten genom t.ex. en volymökning eller en tillkommande tjänst eller produkt.

⁸⁰ Se prop. 2002/03:110 s. 198.

⁸¹ Se ”Towards a new framework for Electronic Communications infrastructure and associated services”, COM (1999) 539.

⁸² Kommissionens rekommendation av den 7 maj 2009 om regleringen av termineringstaxor i fasta och mobila kommunikationsnät inom EU (2009/396/EG)

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

till de kortsiktiga och långsiktiga överväganden som ska göras för att ge slutanvändarna en så förmånlig situation som möjligt när det gäller urval, pris och kvalitet för telefonitjänster. PTS finner vidare att en tillämpning av kostnadsorienterad prissättning enligt LRIC-metoden leder till att priset är neutralt i förhållande till investeringar i alternativ infrastruktur, vilket är viktigt för att främja konkurrensen. XX ska följaktligen åläggas att tillämpa LRIC-metoden vid sin prissättning.

För övrigt bör anges att den flexibilitet som tillåts ligger inom ramen för respektive samtrafiktjänst. Exempelvis finns möjligheten att differentiera prissättningen för en tjänst mellan hög- och lågtrafik. Sammantaget gäller att det genomsnittliga priset per tjänst ska motsvara den genomsnittliga kostnaden per tjänst enligt hybridmodellen.

Oavsett i vilken utsträckning flexibiliteten utnyttjas så gäller att den inte får användas på ett konkurrensbegränsande och diskriminerande sätt.

7.2.5 Övergång till en strikt LRIC-metod som endast medger ersättning för särkostnader

I förarbetena till LEK⁸³ anges att en strikt tillämpning av LRIC-metoden innebär att en operatör inte får ersättning för kostnader som delas med andra produkter eller tjänster, s.k. samkostnader eftersom detta på sikt skulle leda till för låga priser med finansiella förluster som följd. Förutom kostnader beräknade enligt LRIC-metoden ansågs därför operatörer med betydande inflytande på marknaden (s.k. SMP-operatör) ha rätt att erhålla ersättning även för samkostnader genom ett påslag som täcker dessa. PTS har hittills tillämpat kostnadsorienterad prissättning enligt LRIC-metoden i enlighet med regeringens uttalanden och inkluderat ett påslag för fördelade samkostnader.

Kommissionens nu rekommenderade metod för beräkning av kostnaderna för termineringstjänster är en strikt LRIC-metod som endast inkluderar särkostnader, dvs. marginalkostnaden för just termineringstjänsterna till tredje part utan fördelning av gemensamma kostnader till dessa tjänster. Kommissionen rekommenderar att termineringspriserna för alla reglerade operatörer ska vara baserade på en effektiv operatörs kostnader, vilket ger symmetriska priser.⁸⁴

Enligt 4 kap. 11 § LEK anges att en operatör med betydande inflytande får åläggas att kostnadsorientera sina priser. Bestämmelsen begränsar inte PTS möjlighet att följa kommissionens rekommendation och exkludera fördelade samkostnader från beräkningarna enligt LRIC-metoden.

⁸³ Prop. 2002/03:110 s.197

⁸⁴ Kommissionens rekommendation av den 7 maj 2009 om regleringen av termineringstaxor i fasta och mobila kommunikationsnät inom EU (2009/396/EG), p. 1

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Bestämmelserna i 4 kap. 11-12 §§ LEK ska tillämpas med beaktande av 1 kap. 1 § LEK, där det anges att lagens syfte ska uppnås genom att såväl konkurrensen som den internationella harmoniseringen på området främjas. Därtill har regeringen, i 5 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen, ålagt PTS en skyldighet att beakta de rekommendationer som kommissionen utfärdar om harmonisering av genomförandet av bestämmelser på området för elektronisk kommunikation.

De förarbetsuttalanden från tidpunkten för införandet av LEK som anger att en operatör, förutom kostnader enligt LRIC, även bör få ersättning för samkostnader⁸⁵ gjordes i ljuset av då gällande rekommendation från kommissionen.⁸⁶ I uttalandena, som avser innebörden av LRIC-metoden och förordar dess tillämpning, framgår också olämpligheten att i lag ange vilken metod som ska användas för kostnadsorienterad prissättning.⁸⁷ Enligt förarbetena måste särskild hänsyn tas till en harmoniserad tillämpning av regelverket i EU:s medlemsländer, vid val och närmare utformning av beräkningsmetod.⁸⁸

I och med att kommissionen nu har utfärdat en ny rekommendation för termineringstjänster samt med beaktande av 1 kap. 1 § LEK och den därefter meddelade förordningen har förarbetsuttalandena om LRIC-metoden förlorat sin betydelse vid prissättningen av nämnda tjänster. PTS gör således bedömningen att förarbetsuttalandena inte utgör något hinder för PTS att följa kommissionens rekommendation i syfte att öka harmoniseringen och främja konkurrensen.

En övergång till en reglering som endast medger ersättning för särkostnader för beräkning av mobila termineringspriser är enligt PTS motiverat eftersom det ger förutsättningar för lägre slutkundspriser, förbättrar konkurrensen och är samhällsekonomiskt motiverat.⁸⁹ Terminering är på grossistmarknaden ett nollsummespel där mindre termineringsintäkter för en operatör innebär lägre kostnader för en annan operatör. Det handlar om finansiella transfereringar mellan mobila kommunikationsnät och med fasta kommunikationsnät, vilket har betydelse för konkurrensen och konsumentnyttan.⁹⁰

Genom att operatörerna endast får ersättning för särkostnader för terminering, kommer termineringspriset närmare marginalkostnaden och återspeglar bättre

⁸⁵ Prop. 2002/03:110 s. 380

⁸⁶ Kommissionens rekommendation av den 8 januari 1998 om samtrafik på en avreglerad telekommunikationsmarknad (98/195/EG)

⁸⁷ Prop. 2002/03:110 s. 198

⁸⁸ Prop. 2002/03:110 s. 198

⁸⁹ För en mer detaljerad analys av konsekvenserna av särkostnad se rapporten: "Beräkning av samtrafikpriser med särkostnad – en konsekvensanalys", PTS 2012

⁹⁰ Commission staff working document accompanying the Commission Recommendation on the Regulatory Treatment of Fixed and Mobile Termination Rates in the EU, Implications for Industry, Competition and Consumers. 75. 2009, SEC (2009) 599

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

kostnaden för en effektiv operatör. Därigenom skapas förutsättningar för lägre priser eftersom termineringspriserna skapar ett golv för slutkundspriser. Vidare uppnås en effektivare konkurrens och en stimulans av dynamiska effekter på marknaden, som ökad användning och innovativa prismodeller. Vidare sänder en rätt till ersättning endast för särkostnader effektiva investeringssignaler till operatörerna.

Det är stora skillnader på termineringspriser för fasta och mobila kommunikationsnät, vilket innebär att det sker stora överföringar från fasta till mobila kommunikationsnät. Genom övergången till en reglering som endast medger ersättning för särkostnader minskar överföringen signifikant. Nya och mindre mobiloperatörer har en nackdel med höga termineringspriser i och med att deras relativt sett mindre kundbaser ger lägre volymer och obalanser i trafiken i förhållande till större operatörer. Genom övergången till särkostnader för mobil terminering minskar de finansiella nackdelarna och därmed förbättras konkurrensen. Ett övergång till särkostnader för terminering leder även till neutrala kostnadssignaler för samtal inom och mellan mobila kommunikationsnät, och minskar därmed ineffektiva korssubventioneringar mellan operatörer.

Termineringspriserna skiljer sig mellan olika länder i Europa vilket får ekonomiska och konkurrensmässiga effekter. Genom att övergå till en reglering som endast medger ersättning för särkostnader, vilket enligt Kommissionens rekommendation ska implementeras i hela Europa, uppnås bättre överensstämmelse mellan länder, vilket minskar obalanser mellan olika marknader.

Således finner PTS sammanfattningsvis att LRIC-metoden är lämplig för prisreglering av samtrafik och att det finns laga stöd för en ändring av den tillämpade LRIC-metoden så att den efter ändringen endast omfattar särkostnader.

7.2.6 XX ska åläggas att tillämpa en kostnadsorienterad prissättning

För att skapa förutsättning för konkurrens på slutkundsmarknaden för telefoni-tjänster är det inte tillräckligt att det finns tillgång till samtalsterminering. Tillgången måste även tillgodoses till konkurrenskraftiga villkor i grossistledet. För att skyldigheten att tillhandahålla samtalsterminering ska bli ändamålsenlig är det därför nödvändigt att reglera XX:s prissättning av tjänsten. XX ska därför, liksom övriga operatörer som tillhandahåller mobila samtalstermineringstjänster⁹¹, med stöd av 4 kap. 11 och 12 §§ LEK åläggas att tillämpa en kostnadsorienterad prissättning enligt LRIC-metoden.

⁹¹ PTS har genom beslut denna dag i ärendena med dnr xx-xxxx funnit att samtliga operatörer som tillhandahåller samtalsterminering på en marknad för mobila samtalstermineringstjänster ska åläggas att tillämpa en kostnadsorienterad prissättning enligt LRIC-metoden för deras respektive tillhandahållande av samtalsterminering.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

PTS utfärdar föreskrifter om LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterad prissättning. Enligt föreskrifterna tar PTS fram en hybridmodell för beräkning av de kostnadsresultat som är relevanta att lägga till grund för ett kostnadsorienterat pris beräknat enligt LRIC-metoden. PTS använder sig av en modell som avspeglar en effektiv operatörs kostnader för ett bygga ett kommunikationsnät med modern teknik och på så vis beräkna det kostnadsorienterade priset enligt LRIC-metoden.

PTS har utformat en hybridmodell som utgår från hur en tänkt effektiv operatör med modern teknik skulle bygga ut sitt kommunikationsnät idag, och har stämt av modellen mot mobilnätoperatörernas kostnadsdata. PTS har tagit fram modellen i samarbete med operatörer som önskat delta. I föreskrifterna ges vägledning för modellens utformning genom hänvisning till PTS Riktlinjer för framtagandet av LRIC-bottom-up och top-down modellerna, Modellreferensdokument (MRD).

För att XX ska få en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen inkluderar beräkningarna av den kostnadsorienterade prissättningen kalkylräntan som en parameter. För att åstadkomma korrekta incitament till nya investeringar är det av central betydelse att avkastningsnivån hamnar på en lämplig nivå. En för låg avkastningsnivå skulle kunna innebära att investeringar i den aktuella infrastrukturen inte blir attraktiva för investerare. En för hög avkastningsnivå skulle kunna innebära att det reglerade företaget får övervinster.

En utbredd metod både bland regulatoriska myndigheter⁹² och inom branschen för att beräkna avkastningskrav är den så kallade WACC-metoden⁹³ baserad på CAPM⁹⁴. Metoden används idag av PTS för att beräkna den kalkylränta som ingår i beräkningarna av ett kostnadsorienterat pris enligt LRIC-metoden.

PTS anser att avkastningsnivån på kapitalinvesteringen ska beräknas utifrån WACC-metoden baserad på CAPM vid tillämpningen av kostnadsorienterad prissättning enligt LRIC-metoden, eftersom WACC-metoden baserad på CAPM innebär att XX:s pris för samtalsterminering inkluderar en adekvat riskpremie.

Nivån på avkastningskravet fastställs dock inte i detta beslut utan beräknas inom ramen för PTS tillsyn i samband med uppdateringar och revideringar av hybridmodellen.

⁹² Principles of Implementation and Best Practice, PIB, framtaget av Independent Regulators Group (IRG).

⁹³ WACC är en förkortning för Weighted Average Cost of Capital.

⁹⁴ CAPM är en förkortning för Capital Asset Pricing Model. CAPM är en modell som beskriver sambandet mellan risk och avkastning i ett finansiellt instrument eller en portfölj.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Enligt 4 kap. 11 § LEK ska en skyldighet för en operatör att tillämpa en viss metod för kostnadsredovisning förenas med en skyldighet att göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten. XX ska göra detta genom att på sin webbplats hänvisa till PTS webbplats. Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen ska framgå av beskrivningen.

7.2.7 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX en skyldighet att enligt LRIC-metoden kostnadsorientera sin prissättning är att grossistkunderna ska erbjudas tillgång till samtrafik till ett konkurrenskraftigt pris. När grossistkunderna erbjuds samtrafik till konkurrenskraftiga villkor skapas förutsättningar för konkurrens på slutkundsmarknaden. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose syftet med LEK.

XX har ovan ålagts en skyldighet att tillhandahålla samtrafik. För att denna skyldighet ska tillgodose ändamålet kan det vara nödvändigt att kombinera skyldigheten med en prisreglering. Ett företag med betydande inflytande på marknaden kan utnyttja sin marknadsmakt med följd att framväxten av effektiv konkurrens hämmas. För att XX inte ska utnyttja sin ställning och erbjuda samtrafik till ett pris som inte är fördelaktigt för konkurrensen på marknaden anser PTS att skyldigheten måste förenas med en skyldighet att erbjuda samtrafik till ett kostnadsorienterat pris. PTS anser inte att ett tillhandahållande utan en prisreglering skulle tillgodose konkurrensmålen lika effektivt varför PTS inte anser att det finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet.

Skyldigheten att erbjuda samtrafik till ett kostnadsorienterat pris enligt LRIC-metoden är betungande för XX. Skälet till att XX ändå ålagts en prisregleringsskyldighet är att tillgången till mobil samtalsterminering till ett pris som möjliggör konkurrens i efterföljande led är avgörande för att en operatör ska kunna tillhandahålla telefonitjänster till slutanvändare. Generellt sett finns det en potentiell risk för att ett företag med ett betydande inflytande tillämpar överprissättning, eller prisklämning i ett marknadsled för att försvåra för sina konkurrenter i nästkommande marknadsled och/eller genom att korssubventionera. XX betydande inflytande på marknaden mobil samtalsterminering medför, såsom PTS konstaterat ovan, en risk för att företaget tillämpar överprissättning eller prisklämning, vilket missgynnar andra operatörer på marknaden och även, i sista hand, slutanvändarna. PTS anser därför att den fördel som det innebär för grossistkunderna att kunna erhålla samtrafik till konkurrenskraftiga villkor uppväger det intrång i XX verksamhet som en prisreglering medför.

7.3 Skyldighet att inte diskriminera vid tillhandahållande av samtrafik

3. Skyldighet att inte diskriminera vid tillhandahållande av samtrafik

1. XX AB ska på icke-diskriminerande villkor tillhandahålla de tjänster och produkter som omfattas av skyldighet 1.1, vilket innebär att XX ska
 - a. under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster/produkter, samt
 - b. tillhandahålla begärande operatör samma tillgänglighet och kvalitet som när XX tillhandahåller motsvarande tjänster/produkter inom det egna företaget.

7.3.1 Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 6 § LEK

Enligt 4 kap. 6 § LEK får en operatör som avses i 4 kap. 4 § förpliktas att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet ska särskilt säkerställa att

1. operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, samt
2. de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

Genom bestämmelsen ges en möjlighet att ställa krav på ett företag med ett betydande inflytande på en bestämd marknad att inte snedvrیدا konkurrensen genom att särbehandla vissa konkurrenter. Det kan vara befogat att införa en skyldighet om icke-diskriminering bland annat för vertikalt integrerade operatörer som tillhandahåller tjänster till operatörer som de konkurrerar med på marknader i efterföljande led.⁹⁵

7.3.2 Särbehandling kan leda till snedvrیدna konkurrensförhållanden

PTS finner att de konkurrensproblem som kan uppstå genom en särbehandling mellan olika begärande operatörer kan få allvarliga snedvrیدande effekter på konkurrensen. De skyldigheter som PTS har ålagt XX med stöd av 4 kap. 8 § LEK tillförsäkrar inte operatörerna konkurrensneutrala villkor på grossistnivå.

Konkurrensneutralitet mellan operatörer är nödvändig för att skapa goda förutsättningar för en effektiv konkurrens på slutkundsmarknaden för telefonitjänster. Genom att särbehandla vissa köpande operatörer jämfört med

⁹⁵ Se prop. 2002/03:110 s. 376.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

andra köpande operatörer, dvs. tillämpa olika villkor vad gäller exempelvis pris, tillgänglighet och kvalitet, för operatörer under likvärdiga förhållanden, kan XX snedvrیدا konkurrensen. PTS finner därför att XX ska åläggas att, under likvärdiga omständigheter, tillämpa likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster.

Utöver att diskriminera mellan olika köpande operatörer, kan XX även behandla köpande operatörer på ett sätt som blir diskriminerande jämfört med hur XX behandlar den egna organisationen. Om sådan särbehandling sker vad gäller villkor om tillgänglighet och kvalitet kan detta få allvarliga konkurrensnedvidande effekter. Exempel på sådan diskriminering är att XX ställer oskäligen krav på kostsamma tekniska tillbehör eller teknologi eller att XX vägrar eller försvårar åtgärder som behövs för att slutanvändarna i XX kommunikationsnät ska kunna nås av slutanvändare i annan operatörs kommunikationsnät.

7.3.3 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att inte diskriminera vid tillhandahållande av samtrafik, är att XX inte ska snedvrیدا konkurrensen och särbehandla t.ex. den egna slutkundsorganisationen eller vissa operatörer. Genom att XX, under likvärdiga förhållanden, måste behandla operatörerna lika kan en god konkurrens upprätthållas. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX är ett vertikalt integrerat företag som kan särbehandla inte bara sin egen organisation i förhållande till övriga operatörer utan också särbehandla partners och andra operatörer samt särbehandla genom oskäligen krav. Genom företagets betydande inflytande kan således konkurrensen på marknaderna påverkas betydligt, vilket ställer krav på skyldighetens omfattning. De skyldigheter som ovan har ålagts XX med stöd av 4 kap. 8 § LEK tillförsäkrar inte operatörerna konkurrensneutrala villkor på grossistnivå. Det finns således därutöver ett behov av att påföra XX en icke-diskrimineringskyldighet med stöd av 4 kap. 6 § LEK för de tjänster och produkter som omfattas av skyldighet 1.1. PTS finner därför att det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppnå ändamålet i detta avseende.

Genom att ålägga den aktuella skyldigheten hindras XX från att behandla lika fall olika. Detta medför att operatörer har möjlighet att konkurrera på samma villkor, vilket i slutändan gynnar konkurrensen på marknaden. Det saknas nämligen godtagbara skäl till varför XX skulle tillåtas att särbehandla eller missgynna någon annan operatör eller den egna verksamheten. Den aktuella skyldigheten har stor inverkan på konkurrenssituationen på marknaden, varför

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

PTS finner att fördelarna för grossistkunderna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

8 XX:s skyldigheter för att möjliggöra insyn

8.1 Insyn behövs för att se till att regleringen följs

Det krävs viss insyn och transparens i XX:s verksamhet och agerande för att PTS och operatörer ska kunna ingripa och bedöma om XX följer de skyldigheter som ålagts i detta beslut. Dessutom finns det behov av transparens för att minska operatörernas transaktionskostnader vid ingående av avtal. Detta avsnitt avser att tillgodose de behov av insyn och transparens som krävs för att säkerställa att de i detta beslut övrigt ålagda skyldigheterna är verkningsfulla och att transaktionskostnaderna för tecknande av avtal kan hållas nere.

8.2 Skyldighet att offentliggöra uppgifter

4. Skyldighet att offentliggöra uppgifter

1. XX AB ska hålla sådana uppgifter offentliga som är nödvändiga för att avtal om samtrafik enligt skyldighet 1 ska kunna ingås.
2. XX ska hålla uppgifterna offentliga på sin webbplats på ett för övriga operatörer och PTS lättillgängligt sätt utan kostnad.
3. XX ska, på sin webbplats i nära anslutning till enligt punkten 1 offentliggjorda uppgifter, offentliggöra förändringar av tidigare offentliggjorda uppgifter senast 90 dagar före det att förändringen är avsedd att gälla. Förändringar av uppgifterna får inte gälla förrän 90 dagar från det att förändringen har offentliggjorts. Fristen om 90 dagar gäller inte heller när XX ändrar offentliggjorda uppgifter till följd av PTS tillsyn eller beslut eller efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen för mobila kommunikationsnät eller till följd av domstols avgörande.

Kommentar [F4]: Detta utkast till skyldighet är avsett för Lycamobile, Net1, TDC, AllTele, Mundio Mobile, Götalandsnätet.

8.3 Skyldighet att offentliggöra referenserbjudande

4. Skyldighet att offentliggöra referenserbjudande

1. XX AB ska i referenserbjudande offentliggöra uppgifter om och villkor för tillhandahållande av de tjänster och produkter som omfattas av skyldigheten 1. Sådant referenserbjudande ska innehålla alla uppgifter om och villkor för tillhandahållandet av dessa tjänster och produkter och omfatta åtminstone följande:
 - a. fullständig beskrivning av vad tjänsterna respektive produkterna består av,
 - b. beskrivning av kvaliteten för respektive tjänst och produkt,
 - c. beskrivning av tjänsternas och produkternas tekniska

Kommentar [F5]: Detta utkast till skyldighet är avsett för Tele2, TeliaSonera, Telenor och Hi3G.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

- specifikationer och nätegenskaper,
- d. villkoren för tillhandahållande och användning, dvs. beskrivning av orderförfarande och leveranstider, frister för svar på begäran om leverans, beskrivning av serviceåtaganden och rutiner för åtgärdande av fel,
 - e. priser, uppdelade på de olika komponenter som ingår i respektive tjänst och produkt, inklusive förekommande rabatter och rabattens beräkningsgrund, och ersättningar som kan komma att debiteras,
 - f. villkoren för fakturering och betalning samt i förekommande fall faktureringsunderlag och avräkning,
 - g. villkoren för krav på ekonomisk säkerhet,
 - h. villkoren om avtalets giltighetstid samt villkoren för förändring av tillhandahållandet, omförhandling och uppsägning av avtalet.
2. XX ska hålla referenserbjudandena enligt punkten 1 offentliga på sin webbplats på ett för övriga operatörer och PTS lättillgängligt sätt utan kostnad.
 3. XX ska på sin webbplats i nära anslutning till respektive referenserbjudande offentliggöra förändringar av referenserbjudandets villkor senast 90 dagar före det att förändringen är avsedd att gälla. Förändringar av referenserbjudande får inte gälla förrän 90 dagar från det att förändringen har offentliggjorts. Fristen om 90 dagar gäller inte sänkningar av pris. Fristen om 90 dagar gäller inte heller när XX ändrar sitt referenserbjudande till följd av PTS tillsyn eller beslut eller efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen eller till följd av domstols avgörande.

8.3.1 Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 5 § LEK

Enligt 4 kap. 5 § LEK får en operatör som avses i 4 kap. 4 § förpliktas att i ett referenserbjudande eller på annat sätt offentliggöra specificerade uppgifter om

1. redovisning
2. tekniska specifikationer
3. nätegenskaper
4. villkor för tillhandahållande och användning
5. prissättning, eller
6. andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde.

Ett beslut om sådan skyldighet ska innehålla besked om vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade dessa ska vara samt på vilket sätt de ska offentliggöras. Operatören får förpliktas att ändra en uppgift, om det är nödvändigt för att den ska stämma överens med en skyldighet som har beslutats enligt 4 kap. LEK.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Genom bestämmelsen är det möjligt att säkerställa insyn i villkor och krav för samtrafik och andra former av tillträde, inbegripet prissättning. Den ökade insynen syftar till att skapa ett öppnare förfarande, vilket i sin tur ska leda till att operatörerna får förtroende för att en tjänst inte erbjuds eller tillhandahålls dem på diskriminerande villkor. En på detta sätt ökad kännedom om tillämpade villkor och krav syftar till att bidra till snabbare förhandlingar och till undvikande av tvister. Det är särskilt viktigt när det gäller tekniska gränssnitt. Ett sätt att offentliggöra uppgifter kan vara genom ett referenserbjudande, dvs. ett så kallat typerbjudande där vissa angivna uppgifter ska ingå och som en potentiell avtalspart kan utgå från.⁹⁶

8.3.2 Referenserbjudande underlättar förhandlingar och ger insyn

Förhandlingar i syfte att uppnå överenskommelser om samtrafik och övriga i detta beslut reglerade tjänster och produkter kan i många fall vara både tidskrävande och komplicerade, vilket leder till höga transaktionskostnader på marknaden. Höga transaktionskostnader höjer inträdeshindren på marknaden och försvårar en effektiv konkurrens. Genom ett offentliggjort referenserbjudande finns ett underlag som kan läggas till grund för förhandlingar och avtal mellan operatörerna.

Utöver konkurrensproblemet som höga transaktionskostnader kan ge upphov till kan PTS konstatera att XX genom sitt informationsövertag vad avser den termineringstjänst som XX tillhandahåller andra operatörer kan förhindra eller försvåra dessas verksamhet. Genom att inte ge tillräcklig information om villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna/produkterna till operatörerna kan XX skaffa sig ett övertag i förhandlingar med andra operatörer och försvåra för dessa att sluta konkurrenskraftiga avtal. Dessa operatörer har ett informationsunderskott och riskerar att ingå avtal med XX om leverans av tjänster/produkter till villkor som inte möjliggör konkurrenskraft i slutkundsledet.

PTS anser att sådan insyn som operatörer och andra får genom en skyldighet för XX att hålla ett referenserbjudande offentligt är särskilt lämpligt och ändamålsenligt eftersom de operatörer som köper samtrafik i stor utsträckning efterfrågar standardiserade tjänster/produkter. Genom ett offentligt referenserbjudande underlättas operatörernas möjlighet att få tillgång till termineringstjänsten avsevärt, bland annat genom möjlighet till kortare förhandlingstider och större förutsägbarhet.

Genom att tillhandahålla ett referenserbjudande för tjänsterna/produkterna får även operatörerna ökad insyn i fråga om att XX tillhandahåller tjänsterna och produkterna på icke-diskriminerande villkor och om XX i övrigt efterlever de skyldigheter som ålagts företaget. För PTS del medför ett sådant referenserbjudande även att myndigheten får ökade möjligheter att se till att

Kommentar [F6]: Detta avsnitt är ett utkast till motiveringen för de operatörer som ska åläggas skyldighet att offentliggöra referenserbjudande, dvs. TeliaSonera, Tele2, Telenor och Hi3G.

⁹⁶ Se prop. 2002/03:110 s. 376.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

XX:s förhandlingsskyldighet enligt 4 kap. 1 § LEK och skyldigheter att tillgodose rimlig begäran efterlevs.

8.3.3 Referenserbjudandet ska avspegla ett avtal som reglerar operatörernas villkor

För att få avsedd verkan vad gäller att förenkla förhandlingarna och minska risken för tvister mellan parterna ska referenserbjudandet i största möjliga utsträckning utgöra underlag för förhandlingar om ett komplett avtal, dvs. ett avtal som i allt väsentligt reglerar parternas mellanhavanden med anledning av de tjänster och produkter som omfattas av skyldighet 1. Referenserbjudandet ska därför innehålla specificeringar av tjänstens/produktens innehåll och omfattning, exempelvis tjänstens/produktens tekniska specifikationer och nätegenskaper samt kvalitetsnivåer, leveransvillkor och servicenivåer.

Även andra villkor för tillhandahållandet och användningen av tjänsten/produkten måste framgå av referenserbjudandet, exempelvis en beskrivning av orderförfarande och leveranstider, frister för svar på begäran om leverans, beskrivning av serviceåtaganden och rutiner för åtgärdande av fel samt villkor för tillhandahållande av och dokumentation för stödsystem.

För de tjänster och produkter som regleras i detta beslut är det viktigt för grossistkunden att kunna avgöra om det som tillhandahålls ger grossistkunden samma förutsättningar att konkurrera på slutkundsmarknaden som XX:s egen slutkundsorganisation har. Brister i beskrivningar av exempelvis XX:s serviceåtaganden och rutiner för åtgärdande av fel kan leda till oklarheter i fråga om tjänsterna/produkterna tillgodoser grossistkundens behov. Därför ska det finnas en tydlig beskrivning av sådana åtaganden och rutiner i referenserbjudandet. Beskrivningen ska innehålla uppgifter om XX:s leveranskapacitet och kvalitetsnivå för tjänsterna/produkterna.

När det gäller prissättningen ska av referenserbjudandet framgå priset uppdelat på de olika komponenter som ingår i respektive tjänst/produkt. Samtliga priser och ersättningar som XX avser att tillämpa, och som därmed utgör utgångspunkten för avtalsförhandlingar, i förhållande till sin motpart ska framgå av referenserbjudandet.

Utöver villkor för tillhandahållande och användning behövs ytterligare ett antal uppgifter i referenserbjudandet för att detta ska uppfylla kravet på att så långt möjligt ge underlag för en fullständig avtalsrelation. Sådana uppgifter utgörs av villkor för fakturering och betalning samt i förekommande fall faktureringsunderlag och avräkning.

När det gäller XX:s krav på ekonomisk säkerhet ska av referenserbjudandet framgå vilka krav som XX ställer, dels vid avtalets ingående, dels under pågående avtalsperiod. XX ska vidare redogöra för hur prövningen av motpartens kreditvärdighet går till och vilka steg som ingår i bedömningen.

Kommentar [F7]: Även detta avsnitt är avsett som motivering för Tele2, TeliaSonera, Telenor och Hi3G.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Referenserbjudandet ska även innehålla uppgifter om den giltighetstid och uppsägningstid som från XX:s sida läggs till grund för förhandlingarna. Dessutom ska villkor för omförhandlingsklausul som reglerar dels på vilket sätt parterna ska inleda förhandlingar för att avtala om produkter/tjänster som inte omfattas av avtal, dels när förhandlingar ska inledas inför det att avtalets giltighetstid löper ut, dels vad som ska gälla vid omförhandling av ett ingånget avtal.

8.3.4 Offentliggörandet och ändringar av referenserbjudandet

De konkurrensproblem som en skyldighet om referenserbjudande avser att åtgärda och som redovisats i det föregående, uppnås enligt PTS endast om det finns tillgängligt för myndigheten och andra operatörer. PTS finner därför att referenserbjudandet ska hållas offentligt för åtminstone andra operatörer och PTS på XX:s webbplats. Referenserbjudandet ska hållas offentligt på webbplatsen på ett tydligt och lättillgängligt sätt och utan kostnad för andra operatörer och PTS.

Ändringar i offentliggjorda referenserbjudanden kan medföra ett behov för XX:s motparter att inleda förhandlingar med XX om att ingå avtal eller om villkor i befintliga avtal eller att vidta andra åtgärder. För att XX:s motparter ska få tillfälle att vidta åtgärder med anledning av sådana ändringar finns ett behov av att ålägga XX en skyldighet att offentliggöra förändringar i villkor i (offentliggjort) referenserbjudande senast 90 dagar före det att ändringen är avsedd att träda i kraft. Förändringen får inte träda i kraft förrän 90 dagar har förflutit från offentliggörandet av förändringen. Fristen om 90 dagar ska dock inte gälla prissänkningar.

PTS anser det vara orimligt att XX på grund av en tidsfrist i en skyldighet inte ska kunna anpassa referenserbjudanden för att följa PTS beslut eller rekommendationer efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen för mobila kommunikationsnät eller till följd av domstols avgörande på grund av en sådan tidsfrist i en skyldighet. PTS anser därför att fristen om 90 dagar för ändringar i referenserbjudanden inte ska gälla vid sådana PTS åtgärder eller efter avgörande i domstol.

PTS finner sammanfattningsvis att XX ska åläggas att offentliggöra referenserbjudanden som ska innehålla alla nödvändiga uppgifter om och villkor för tillhandahållandet av de tjänster och produkter som omfattas av skyldighet 1.

8.3.5 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten att offentliggöra referenserbjudande är att möjliggöra insyn i villkor och krav för telefoniabonnemang till grossistkunder, samtrafik och andra former av tillträde, inbegripet prissättning. Genom en ökad insyn kan operatörerna och grossistkunderna ges ökat förtroende för att en efterfrågad tjänst erbjuds till rimliga och icke-

Kommentar [F8]: Även detta avsnitt är avsett som motivering för Tele2, TeliaSonera, Telenor och Hi3G.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

diskriminerande villkor, vilket kan leda till mindre tidskrävande förhandlingar och underlätta etablering på marknaderna. På så vis främjas konkurrensen, vilket är ett av syftena med LEK. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX har ett informationsövertag gentemot övriga operatörer avseende de tjänster och produkter som företaget tillhandahåller. Genom att utnyttja sin ställning kan företaget öka övriga operatörers kostnader vid bl.a. förhandlingar, vilket leder till ökade transaktionskostnader på marknaden och höjer inträdeshindren på marknaden samt försvårar en effektiv konkurrens. PTS finner att de möjligheter till insyn som möjliggörs genom skyldigheten, samt det behov som övriga operatörer och grossistkunder har av sådan insyn, innebär att det inte finns någon annan mindre ingripande skyldighet som tillgodoser det konstaterade behovet av insyn i XX verksamhet.

Genom att ålägga den aktuella skyldigheten tillgodoses grossistkunders och övriga operatörers behov av insyn och förutsägbarhet. Operatörer och grossistkunder efterfrågar nämligen möjligheter att köpa standardiserade tjänster/produkter, vilket referenserbjudanden möjliggör. Redovisningen av specificerade uppgifter ger även insyn i fråga om XX tillhandahåller tjänsterna och produkterna på icke-diskriminerande villkor samt om företaget efterlever övriga skyldigheter. PTS bedömer således att skyldigheten ger effektiva verktyg för att kunna analysera situationen på marknaden. På så vis tillgodoses övriga operatörers behov av en fungerande konkurrenssituation på marknaden. PTS finner därför att fördelarna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

8.3.6 Tillräcklig transparens genom att offentliggöra uppgifter

Förhandlingar i syfte att uppnå överenskommelser om samtrafik och övriga i detta beslut reglerade tjänster och produkter kan i många fall vara både tidskrävande och komplicerade, vilket leder till höga transaktionskostnader på marknaden. Höga transaktionskostnader höjer inträdeshindren på marknaden och försvårar en effektiv konkurrens.

PTS finner att det skulle vara onödigt betungande för XX att genom en skyldighet åläggas att hålla ett fullständigt referenserbjudande offentligt. Men eftersom förhandlingar om att bedriva samtrafik i många fall kan vara både tidskrävande och komplicerade, finns ett behov av att XXs (potentiella) motparter får viss inblick i vad XX erbjuder på den aktuella marknaden. Om (potentiella) motparter saknar uppgifter om XXs samtrafikerbjudanden kan det leda till höga transaktionskostnader på marknaden. Höga transaktionskostnader höjer inträdeshindren på marknaden och försvårar en effektiv konkurrens.

Kommentar [F9]: Detta avsnitt är ett utkast till motiveringen för de operatörer som ska åläggas skyldighet att offentliggöra uppgifter, dvs. för Lycamobile, Net1, TDC, AllTele, Mundio Mobile, Götalandsnätet.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

Genom att XX åläggs att offentliggöra specificerade uppgifter finns ett underlag som kan läggas till grund för förhandlingar och avtal mellan operatörerna.

Utöver konkurrensproblemet som höga transaktionskostnader kan ge upphov till kan PTS konstatera att XX genom sitt informationsövertag vad avser den termineringstjänst som XX tillhandahåller andra operatörer kan förhindra eller försvåra dessas verksamhet. Genom att inte ge tillräcklig information om villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna/produkterna till operatörerna kan XX skaffa sig ett övertag i förhandlingar med andra operatörer och försvåra, fördröja eller omöjliggöra för dessa att sluta konkurrenskraftiga avtal. Dessa operatörer har ett informationsunderskott och riskerar att ingå avtal med XX om leverans av tjänster/produkter till villkor som inte möjliggör konkurrenskraft i slutkundsledet.

PTS anser att sådan insyn som operatörer och andra får genom en skyldighet för XX att offentligt tillhandahålla sådana uppgifter som är nödvändiga för att avtal om samtrafik ska kunna träffas är särskilt lämpligt och ändamålsenligt eftersom de operatörer som köper samtrafik i stor utsträckning efterfrågar standardiserade tjänster/produkter. Genom att XX offentligt tillhandahåller sådana uppgifter underlättas operatörernas möjlighet att få tillgång till termineringstjänsten avsevärt, bland annat genom möjlighet till kortare förhandlingstider och större förutsägbarhet.

De uppgifter som XX ska hålla offentliga måste, för att syftet med skyldigheten ska kunna uppnås, vara de uppgifter som är nödvändiga för att samtrafikavtal ska kunna ingås.

Ett offentliggörande av de uppgifter som är nödvändiga för att samtrafikavtal ska kunna ingås, ger även operatörerna ökad insyn i fråga om att XX tillhandahåller samtrafik på icke-diskriminerande villkor och att XX i övrigt efterlever de skyldigheter som ålagts företaget. För PTS del leder detta även till ökade möjligheter att se till att XX förhandlingsskyldighet enligt 4 kap. 1 § LEK och skyldigheter att tillgodose rimlig begäran efterlevs. Om de villkor som följer av de offentliggjorda uppgifterna inte följer övriga skyldigheter skulle PTS kunna konstatera att de villkor som XX ställer som utgångspunkt vid förhandlingarna försvårar eller fördröjer tillgodoseendet av en rimlig begäran.

8.3.7 Offentliggörandet av uppgifterna och ändringar av dem

De konkurrensproblem som PTS avser att åtgärda med en skyldighet att offentliggöra de uppgifter som är nödvändiga för att ingå samtrafikavtal, uppnås endast om uppgifterna finns tillgängliga för myndigheten och operatörer. PTS finner därför att uppgifterna ska hållas offentligt för åtminstone operatörer och PTS på XX:s webbplats. Uppgifterna ska hållas offentliga på webbplatsen på ett tydligt och lättillgängligt sätt och utan kostnad för andra operatörer och PTS.

Kommentar [F10]: Även detta avsnitt är avsett som motivering för Lycamobile, Net1, TDC, AllTele, Mundio Mobile, Götalandsnätet.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

När XX ändrar de uppgifter som ska hållas offentliga, kan det medföra ett behov för XX:s motparter att inleda förhandlingar med XX om att ingå avtal eller om omförhandling av villkor i befintliga avtal eller att vidta andra åtgärder. För att XXs motparter ska få tillfälle att vidta åtgärder med anledning av sådana ändringar finns ett behov av att ålägga XX en skyldighet att offentliggöra förändringar av de uppgifter som ska hållas offentliga senast 90 dagar före det att ändringen är avsedd att träda i kraft. Förändringen får inte träda i kraft förrän 90 dagar har förflutit från offentliggörandet av förändringen, såvida det inte är fråga om en prissänkning.

PTS anser det dock vara orimligt att XX på grund av en sådan tidsfrist i en skyldighet inte ska kunna anpassa de uppgifter som enligt skyldigheten ska hållas offentliga för att följa PTS beslut eller rekommendationer efter PTS uppdateringar eller revideringar av LRIC-modellen för mobila kommunikationsnät eller till följd av domstols avgörande. PTS anser därför att fristen om 90 dagar för ändringar i enligt skyldigheten offentliggjorda uppgifter inte ska gälla vid sådana PTS åtgärder eller efter avgörande i domstol.

8.3.8 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten att offentliggöra specificerade uppgifter är att möjliggöra insyn i villkor och krav för telefoniabonnemang till grossistkunder, samtrafik och andra former av tillträde, inbegripet prissättning. Genom en ökad insyn kan operatörerna och grossistkunderna ges ökat förtroende för att en efterfrågad tjänst erbjuds till rimliga och icke-diskriminerande villkor, vilket kan leda till mindre tidskrävande förhandlingar och underlätta etablering på marknaderna. På så vis främjas konkurrensen, vilket är ett av syftena med LEK. Beslutet att ålägga XX den aktuella skyldigheten är således ägnad att tillgodose ändamålet samt även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. XX har ett informationsövertag gentemot övriga operatörer avseende de tjänster och produkter som företaget tillhandahåller. Genom att utnyttja sin ställning kan företaget öka övriga operatörers kostnader vid bl.a. förhandlingar, vilket leder till ökade transaktionskostnader på marknaden och höjer inträdeshindren på marknaden samt försvårar en effektiv konkurrens. PTS finner att de möjligheter till insyn som möjliggörs genom skyldigheten, samt det behov som övriga operatörer och grossistkunder har av sådan insyn, innebär att det inte finns någon annan mindre ingripande skyldighet som tillgodoser det konstaterade behovet av insyn i XX verksamhet.

Genom att ålägga den aktuella skyldigheten tillgodoses grossistkunders och övriga operatörers behov av insyn och förutsägbarhet. Operatörer och grossistkunder efterfrågar nämligen möjligheter att köpa standardiserade

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

tjänster/produkter, vilket offentliggörandet av specificerade uppgifter möjliggör. Redovisningen av specificerade uppgifter ger även insyn i fråga om XX tillhandahåller tjänsterna och produkterna på icke-diskriminerande villkor samt om företaget efterlever övriga skyldigheter. PTS bedömer således att skyldigheten ger effektiva verktyg för att kunna analysera situationen på marknaden. På så vis tillgodoses övriga operatörers behov av en fungerande konkurrenssituation på marknaden. PTS finner därför att fördelarna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

8.4 Skyldighet att offentliggöra uppgift om överlåtelse av verksamhet

5. Skyldighet att offentliggöra uppgift om överlåtelse av verksamhet

1. XX ska för sådan verksamhet som omfattas av skyldighet 1.1, vid överlåtelse av denna verksamhet till annan juridisk person inom samma företag hålla uppgifterna offentliga på sin webbplats på ett för övriga operatörer och PTS lättillgängligt sätt utan kostnad.
2. Uppgifterna ska innehålla information om vilka delar av verksamheten som ska överlåtas, namn och organisationsnummer på den juridiska person som ska överta verksamheten samt datum för beslut om överlåtelsen och datum för överlåtelsen.
3. Uppgifterna ska omgående, dock senast inom en (1) vecka efter att beslut om överlåtelse fattats, publiceras på XX webbplats. Uppgifterna ska även i samband med publiceringen skickas till pts@pts.se

8.4.1 Rättslig utgångspunkt – 4 kap. 5 § LEK

En operatör får enligt 4 kap. 5 § LEK åläggas att offentliggöra specificerade uppgifter om förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde. Bestämmelsen syftar till att ge aktörerna och tillsynsmyndigheten inblick i operatörens verksamheter för att kunna avgöra om dessa missbrukar sin dominerande ställning.⁹⁷ Om operatören åläggs att offentliggöra specificerade uppgifter ska det framgå *vilka uppgifter* som ska tillhandahållas, *hur detaljerade* dessa ska vara samt på *vilket sätt de ska offentliggöras*.

8.4.2 Överlåtelse av verksamhet påverkar skyldigheternas verkningfullhet

PTS har i avsnitt 5.2 bedömt att det företag som omfattas av detta beslut består av flera juridiska personer som äger eller råder över den verksamhet som omfattas av detta beslut. Omstruktureringar inom ett företag styrs av behovet av den mest lämpliga interna organisationen och kan vara en följd av både

⁹⁷ Prop. 2002/03:110, s. 170.

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

interna och externa krav eller som en reaktion på en ändring av yttre förhållanden bl.a. som en anpassning till marknadsförhållanden.

För att de skyldigheter som PTS har ålagt XX ska få avsedd verkan är det angeläget att övriga operatörer på marknaden och PTS får kännedom om interna överlåtelse inom företaget. För operatörernas del är informationen viktig för att säkerställa att de får oavbruten tillgång till reglerade tjänster. För PTS möjliggör sådan information att myndigheten kan bedöma vilka konsekvenser överlåtelsen får för de ålagda skyldigheternas fortsatta tillämpning.

8.4.3 Slutsats och proportionalitetsbedömning

Syftet med att ålägga XX skyldigheten, att offentliggöra uppgift om överlåtelse av verksamhet som omfattas av skyldighet 1.1, är att ge övriga operatörer kännedom om överlåtelsen så att de kan bevaka sina rättigheter gentemot företaget. Skyldigheten ger även PTS möjlighet att bedöma om verksamhetsöverlåtelsen får konsekvenser för de ålagda skyldigheternas fortsatta tillämpning och om åtgärder behöver vidtas. Skyldigheten säkerställer således verkan av övriga skyldigheter och att främst tillträdesskyldigheten, kan upprätthållas. Skyldigheten att offentliggöra uppgift om överlåtelse av verksamhet är således ägnad att tillgodose ändamålet och även det allmänna syftet med LEK.

Avseende frågan om det finns andra mindre ingripande skyldigheter som skulle kunna tillgodose ändamålet i samma utsträckning gör PTS följande bedömning. Enligt 2 kap. 1 § LEK får allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster endast tillhandahållas efter anmälan till PTS. Denna anmälningsplikt ger dock inte PTS tillräcklig information om överlåtelse som ägt rum inom ett företag. Myndigheten behöver dessutom få sådan inblick i XX verksamhet som är nödvändig för att kunna avgöra huruvida XX uppfyller sina skyldigheter på marknaden. PTS anser därför att det inte finns någon mindre långtgående skyldighet som kan ge myndigheten kännedom om att en verksamhetsöverlåtelse har ägt rum.

Eftersom skyldigheten, såsom ovan beskrivits, säkerställer grossistkundernas behov av en fungerande konkurrenssituation på marknaden, finner PTS att fördelarna uppväger det intrång i XX verksamhet som skyldigheten medför.

För att ge operatörerna och PTS tillräcklig med tid för att vidta de åtgärder som en intern överlåtelse av verksamhet inom XX, ska XX lämna uppgifterna omgående, senast inom en vecka efter att beslut om överlåtelsen har fattats, publiceras på XX webbplats och även inom samma tidsfrist skickas till PTS. Den information som operatörerna och PTS behöver består av uppgift om namn och organisationsnummer på den juridiska person som ska överta

Skyldigheter för XX på marknaden Mobil samtalsterminering

verksamheten samt datum för beslut om överlåtelsen och datum för överlåtelsen. PTS finner att tidsfristen och de begärda uppgifternas omfattning är väl avvägda, vilket medför att PTS bedömer att skyldigheten är proportionerlig.

9 Hur beslutet ska gälla

Förordnande om hur beslutet ska gälla

1.

10 Hur man överklagar